

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

Studijní program: 4101 N Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Agroekologie
Specializace: spec. 10 Péče o krajinu
Katedra: Katedra rostlinné výroby a agroekologie
Vedoucí katedry: prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
Oddělení: Péče o krajinu
Vedoucí oddělení: doc. RNDr. Emilie Pecharová, CSc.

Diplomová práce

Předpoklady vzniku amenitní migrace v přírodním parku

Česká Kanada

vedoucí diplomové práce:
Ing. Michael Bartoš, CSc.

autor:
Bc. Gabriela Havlíková

České Budějovice, duben 2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela HAVLÍKOVÁ**
Osobní číslo: **Z09742**
Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**
Studijní obor: **Agroekologie**
Název tématu: **Předpoklady vzniku amenitní migrace v přírodním parku
Česká Kanada**
Zadávající katedra: **Katedra rostlinné výroby a agroekologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce navazuje na projekt GA ČR č. 403/07/0714 "Amenitní" migrace jako nová forma specifické globální migrace obyvatel. Její vliv na socioekonomický rozvoj rurálních oblastí České republiky.

Hlavním cílem diplomové práce je zjištění předpokladů modelového území pro vznik a existenci jevu "amenitní migrace". Součástí tohoto zjištění je určení hlavních důvodů, proč se amenitní migranti stěhují do této oblasti.

Rámcová osnova:

1. Úvod a cíl práce
2. Literární rešerše na téma "amenitní migrace"
3. Použitá metodika a hypotézy
4. Modelové území - popis
5. Charakteristika území z hlediska amenitní migrace
6. Faktory ovlivňující amenitní migraci
7. Vlastní práce - dotazníkové šetření pro průzkum forem amenitní migrace
8. Diskuse výsledků
9. Závěr
10. Summary
11. Použitá literatura
12. Přílohy

Po formální stránce bude práce odpovídat požadavkům dle "Opatření děkana ZFk formálním požadavkům na závěrečné práce studentů" č. 13 ze dne 18.prosince 2009.

Rozsah grafických prací: tabulky, grafy, mapy, fotografická příloha
Rozsah pracovní zprávy: 50-70 s. textu včetně tabulek
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

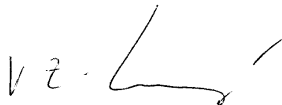
Seznam odborné literatury:

1. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Amenitní migrace - specifická forma migrace obyvatel. AUSPICIA, Vol. 6, No. 2, p. 103 - 109.
2. LIBROVÁ, H. (1994): Pestří a zelení - kapitoly o dobrovolné skromnosti. Veronica, Brno, 218 s.
3. BIČÍK, I., VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. (2001): Druhé bydlení v Česku. UK, Praha, 166 s.
4. VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (2004): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Univerzita Karlova v Praze, Praha, 286 s.
5. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Motivation and life style of the Czech amenity migrants. European Countryside, Versita, (3), p. 164-179.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.
Katedra rostlinné výroby a agroekologie

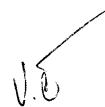
Datum zadání diplomové práce: 20. února 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13 ④
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Miroslav Šoch, CSc.
děkan

L.S.

prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 20. února 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci na téma: „PŘEDPOKLADY VZNIKU AMENITNÍ MIGRACE V PŘÍRODNÍM PARKU ČESKÁ KANADA“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a s použitím zdrojů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce. A to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 21. 4. 2011

Gabriela Havlíková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu práce Ing. Michaelu Bartošovi, CSc. za cenné podnětné připomínky a rady, poskytnutí studijních materiálů, i za ochotu a prokázanou trpělivost.

Zvláštní poděkování patří Bc. Františku Havlíčkovi (technickému pracovníkovi Akademie věd České republiky, Sektor Centrum výzkumu globální změny - CzechGlobe, Sekce ekosystémových analýz, Oddělení ukládání uhlíku v krajině) za objasnění instalace a práce s analytickými funkcemi. Dále děkuji Bc. Martinu Čermákovi za pomoc při dotazníkovém šetření, za vysvětlení práce s kontingenčními tabulkami v programu Statistica, za poznámky k mé práci i psychickou podporu, za kterou děkuji i svým rodičům.

Nakonec děkuji všem respondentům, kteří ochotně vyplnili mnou připravený dotazník.

OBSAH:

1. ÚVOD	3
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	5
2.1. Migrace	5
2.1.1. Migrace živočichů a rostlin.....	5
2.1.1.1. Důvody migrace živočichů	6
2.1.1.2. Konkrétní migrace živočichů	7
2.1.1.3. Migrace rostlin	7
2.1.2. Migrace v lidské populaci.....	7
2.1.2.1. Historie migrace.....	8
2.1.2.2. Dělení migrace v lidské populaci.....	8
2.1.2.3. Důvody a motivace k migraci	9
2.1.2.4. Analýza migrace	10
2.1.2.5. Z města na venkov?	11
2.2. Cestovní ruch	11
2.2.1. Krajinná sféra cestovního ruchu	12
2.2.2. Cestovní ruch v České republice	13
2.2.3. Druhy a formy cestovního ruchu	14
2.2.4. Rurální turistika	15
2.2.4.1. Venkov (ruralita).....	16
2.2.4.2. Cíle rurální turistiky	17
2.2.4.3. Rurální turistika v České republice.....	17
2.2.4.4. Projevy rurální turistiky	18
2.2.4.5. Dělení – formy rurální turistiky	18
2.2.4.6. Vesnická turistika	19
2.2.5. Tramping & skauting	21
2.2.5.1. Organizovanost a neorganizovanost	22
2.2.5.2. ČR - Český tramping	23
2.3. Druhé bydlení	24
2.3.1. Druhé bydlení v České republice.....	24
2.3.2. Počátky druhého bydlení	25
2.3.3. Zlatý věk druhého bydlení	26
2.3.4. Cíle a důvody druhého bydlení	27
2.3.5. Rozdíly mezi chatařením a chalupařením.....	28
2.3.6. Důsledky druhého bydlení	28
2.3.7. Objekty druhého bydlení	29
2.3.7.1. Statistiky objektů druhého bydlení	29
2.3.7.2. Objekt druhého bydlení - rekreační nebo trvalý?	30
2.4. Amenitní migrace	31
2.4.1. Formy amenitní migrace	32
2.4.2. Přístupy k amenitní migraci	33
2.4.3. Vlastní životní cyklus amenitní migrace	34
2.4.3.1. Dráhy bydlení	36
2.4.4. Amenitní migranti a jejich typologie	36
2.4.5. Amenitní migrace ve světě	37

2.4.6. Amenitní migrace v České republice	38
2.4.7. Předpoklady vzniku amenitní migrace	39
2.4.7.1. Potenciál pro amenitní migraci	40
2.4.7.2. Motivy amenitní migrace a její faktory	42
2.4.8. Důsledky amenitní migrace	44
3. MODELOVÉ ÚZEMÍ – PŘÍRODNÍ PARK ČESKÁ KANADA	45
3.1. Přírodní parky	45
3.2. Vymezení přírodního parku Česká Kanada	45
3.3. Charakteristika území	47
3.3.1. Fyzickogeografická charakteristika území	48
3.3.1.1. Geomorfologické poměry	48
3.3.1.2. Geologické poměry	49
3.3.1.3. Hydrologické poměry	50
3.3.1.4. Klimatické poměry	51
3.3.1.5. Biotické poměry – rostlinstvo a živočišstvo	51
3.3.2. Socioekonomická charakteristika území	52
3.3.2.1. Historie osidlování, kolonizace	52
3.3.2.2. Hospodářský vývoj	52
3.3.2.3. Umělecko-historické památky, kultura	53
3.3.2.4. Města, městská architektura, hlavní střediska	54
3.3.2.5. Česká Kanada v číslech	55
4. METODIKA	57
5. VLASTNÍ PRÁCE	59
5.1. Dotazníkové šetření	59
5.1.1. Charakteristika amenitního migranta	60
5.1.2. Zaměstnání	64
5.1.3. Zapojení do místních činností	66
5.1.4. Bydlení	68
5.1.5. Vybavenost	70
5.1.6. Informace o území	75
5.1.7. Předpoklady přesídlení	78
5.1.8. Přestěhování	81
5.1.9. Kvalita života	85
5.1.10. Stav území	87
5.2. Analýza 2. stupně	88
5.3. Vyvrácení hypotéz	95
6. VÝSLEDKY A DISKUZE	97
6.1. Souhrn výsledků	97
6.2. Diskuse s autory	99
6.3. Srovnání s projektem GA ČR č. 403/07/714-01	101
7. ZÁVĚR	105
8. SUMMARY	107
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	109
10. PŘÍLOHY	124

1. ÚVOD

Téma mé diplomové práce bylo zvoleno proto, že mne zajímalo, jestli oblast, jako je Česká Kanada, může lákat lidi k trvalému pobytu z jiných než ekonomických důvodů.

Mezi hlavní cíle této práce patří zjištění předpokladů přírodního parku Česká Kanada pro vznik a existenci jevu „*amenitní migrace*“. Dále také zjištění, zda se amenitní migrace v České Kanadě vůbec vyskytuje a jestli ano, tak jaké jsou hlavní důvody proč se amenitní migranti stěhují do této oblasti. K dalším cílům lze zařadit, zjištění hlavních věkových skupin migrantů a jejich ekonomických aktivit.

Amenitní migrace může být chápána jako migrace obyvatel za lepší kvalitou života, za lepším zdravím, pohodou i zábavou. A právě v amenitní migraci jde o stěhování lidí z neekonomických důvodů. Jde hlavně o důvody přírodní a kulturní a dle nich rozdělujeme amenitní migraci na „*natural amenity*“ a „*cultural amenity*“. V amenitní migraci převládá směr pohybu z města na venkov. Amenitní migranti tam hledají lepší kvalitu života a občas jsou označováni jako „hledači životní pohody“. Amenitní migrace má být příznivá k životnímu prostředí.

V současnosti se lidé vrací zpět k přírodě. Zájem o amenitní migraci tedy roste a je celosvětovým trendem. S amenitní migrací se můžeme setkat na všech kontinentech a to i v ekonomicky chudších státech.

Zvolené území je charakteristické svou kvalitou životního prostředí. Česká Kanada byla v roce 1994 vyhlášena, pro své přírodní a kulturní atraktivity, přírodním parkem. Tento přírodní park má atraktivní charakter území. Jezdí sem mnoho lidí na chaty a chalupy, aby si v tomto krásném prostředí odpočinuli od stresů a únavy z měst. Vždyť kdo by se rád nenadýchal čerstvého vzduchu a chvíli tam nepobyl? Ale kolik je lidí, co by právě tam chtělo žít trvale? Ano, právě těch amenitních migrantů. A o těch je tato práce.

Tato práce volně navazuje na projekt Grantové agentury České republiky GA ČR č. 403/07/0714 „Amenitní migrace jako nová forma specifické globální migrace obyvatel. Její vliv na socioekonomický rozvoj rurálních oblastí České republiky“. Cílem projektu bylo analyzovat formy amenitní migrace, váhu jednotlivých faktorů, které ji ovlivňují. Dále vliv tohoto typu migrace na socio-ekonomický rozvoj širšího území a na regionální politiku, stejně tak jako problémy, které mohou nastat při soužití „amenitních“ migrantů s místním obyvatelstvem. Projekt byl završen monografií: Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky, BARTOŠ et al. (2010).

Před zahájením této práce byly stanoveny následující *hypotézy*:

- Druhé bydlení je předstupněm amenitní migrace pro 70 % amenitních migrantů.
- Přes 50 % amenitních migrantů využívá ve svém životě internet a jiné komunikační technologie.
- Amenitní migranti se převážně snaží žít v souladu s přírodou.
- Alespoň 2/3 amenitních migrantů se domnívají, že amenitní migrace má pozitivní vliv na kvalitu jejich života.
- Ve skupině amenitních migrantů převažují ekonomicky silní lidé (průměrný měsíční čistý příjem – nad 25 000 Kč).
- Amenitní migrace z 60 % souvisí s cestovním ruchem.

Moje práce by mohla doporučit území České Kanady lidem k rekreaci, ale hlavně amenitním migrantům k jejich trvalému přesídlení.

2. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Amenitní migrace je specifickou migrací v lidské populaci. Cestovní ruch může být pro amenitní migraci důležitý, protože může být jejím prvotním impulzem. V amenitní migraci jde převážně o přesun z městského do rurálního prostředí. A právě tam mohou budoucí migranti zavítat díky rurální turistice. Předstupněm amenitní migrace může být také druhé bydlení. Druhé bydlení má kořeny v trampingu a skautingu stejně jako cestovní ruch. Druhé bydlení můžeme také řadit do cestovního ruchu, rekreačního či venkovského. Ale obyvatelstvo České republiky, chataření a chalupaření většinou za cestovní ruch nepovažuje.

2.1. Migrace

Obecný termín „migrace“ a „disperze“ (rozmístění, případně rozptyl) se používá k popisu některých aspektů pohybu organismů. Migrace většinou znamená hromadný směrovaný pohyb velkého počtu jedinců nějakého druhu z jednoho místa na jiné (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997). Pojmu migrace nemusí být použito jen pro lidi, biologie a zoologie se zabývají migrací rostlin a zvířat (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009).

Migrace je dvojstranný proces (PAVLÍK, RYCHTAŘÍKOVÁ, ŠUBRTOVÁ, 1986). Obecně platí, že každý jednotlivý případ migrace lze posuzovat z dvojího pohledu: z hlediska místa, které migrant opouští, jde o emigraci, a z hlediska místa, kam směřuje, jde o imigraci (přistěhování). V případě návratu emigranta se hovoří o reemigraci (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009). Migrant je ten, kdo migruje, stěhuje se (KRAUS, et al., 2006).

2.1.1. Migrace živočichů a rostlin

Živočichové a rostliny se šíří cestami v krajině, které nejsou náhodné, ale jsou silně předurčeny přírodním narušením krajiny a vlivem člověka (FORMAN, GODRON, 1993). Fáze rozptylu, rozmístění či migrace mají zásadní význam v životě všech organismů (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997).

Termín „migrace“ bývá používán v populační ekologii často pro pravidelné přesuny v rámci sezónních životních projevů (RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ, 2002). Opakuje se v různě dlouhých intervalech: denních, sezónních, jednoročních i víceletých

(ROSYPAL, et al., 1998). Migrace může označovat jak transkontinentální přelety ohromných hejn sarančat, tak i pohyby na mnohem menší vzdálenost, jako například každodenní přesun krabů reagujících na pohyb vodní hladiny v rámci přílivové zóny (TOWNSEND, BEGON, HARPER, 2010).

RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ (2002): ukazují, že migrace mohou být:

a) hromadného charakteru z důvodů působení vnějších činitelů (přesun části populace z důvodů např. nedostatečné potravní nabídky);

b) individuální z vnitropopulačních příčin (např. tvorba párů u některých druhů stěhovavých ptáků v zimovištích, společných pro různé hnízdní populace a poté přesun spárovaných jedinců z různých populací na hnízdiště jednoho z partnerů).

Způsoby a typy migrace (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997):

- denní pohyby a pohyby vyvolané přílivem a odlivem (krabi, plankton, ptáci, netopýři, plži)
- sezónní přesuny mezi stanovišti (stěhování, tahy) (američtí jeleni wapiti, jelenci oslí, hospodářská zvířata – skot, ovce, kozy, obojživelníci – žáby, mloci, čolci)
- migrace na velké vzdálenosti (vlaštovky obecné, aljašský bělořit šedý, arktický rybák dlouhoocasý, ptáci, kosticovci, sobi karibu, tuňák)
- migrace typu „jednou tam a zpět“ (úhoř, losos, motýl monarcha, hmyz – motýli, můry, chrostíci, pošvatky)
- jednosměrná migrace (motýli – žluťásek, babočka admirál, babočka bodláková)

2.1.1.1. Důvody migrace živočichů

Důvody migrace populací jsou *potrava, rozmnožování, klimatické faktory* (RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ, 2002). Migrace téměř vždy znamená přesun mezi oblastmi, které sice skýtají hojnost potravy, ale jen po určitou omezenou dobu (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997). Sezonní výskyt zdrojů nedovoluje na daném území udržovat populaci celoročně a migrace je jedním z možných řešení (TOWNSEND, BEGON, HARPER, 2010). Jedinci migrující za potravou často postupují proti teplotnímu gradientu nebo sledují určitou izotermu (GAISLER, ZIMA, 2007). Je vidět, že i jen sezonní období hojnosti může významně přispět k velkému obohacení regionální diverzity o dočasné migranty (TOWNSEND, BEGON, HARPER, 2010). Některé druhy migrují na trdliště buď na krátké vzdálenosti v rámci určitého říčního systému či vodní nádrže, nebo konají migrace dlouhé několik set kilometrů (GAISLER, ZIMA, 2007).

2.1.1.2. Konkrétní migrace živočichů

Nejvíce víme o migračních zvyklostech *ptáků*, protože kroužkování je velmi snadné a všude jsou pozorovatelné – ornitologové (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997). Migrační pohyby populací jsou známy i u *ryb*, kde jsou důvodem přesuny na místa vhodná k rozmnožování (RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ, 2002). Migrace *savců* nejsou tak nápadný jev jako u ryb nebo u ptáků. Setkáváme se s nimi u netopýrů, kde některé druhy přezimují v úkrytech vzdálených až stovky kilometrů od letních úkrytů. Většina migrací savců je podmíněna sezónními změnami v dostupnosti potravy (PAPÁČEK, et al., 2000). Nejdelší migrace, dlouhé stovky až tisíce kilometrů, konají *samice mořských želv*, které se shromažďují ke kladení vajec na určitých mořských plážích. Kratší migrace běžně vykonávají *obojživelníci*, kteří na jaře putují k určitým sladkovodním nádržím, kde se rozmnožují (GAISLER, ZIMA, 2007).

2.1.1.3. Migrace rostlin

U rostlinných populací, které se aktivně nepohybují, má migrace poněkud jiný charakter (ROSYPAL, et al., 1998). Aniž by měly rostliny možnost létat nebo běhat, vyvinulo se u nich široké spektrum způsobů jak se pohybovat z místa na místo (FORMAN, GODRON, 1993). Týká se především přísunu a odsunu plodů a semen pasivně vodou nebo větrem, živočichy i člověkem (ROSYPAL, et al., 1998).

Výsledkem rozmanitosti migračních možností je, že se velmi liší vzdálenosti, které rostliny překonají. Šíření na dlouhé vzdálenosti obvykle znamená přenos do zcela odlišné krajiny: kokosové ořechy přeplavou oceán; semena se nesou tisíce a tisíce kilometrů na nohou či na peří kachen; vítr vynese lehoučké diaspory a hmyz přes hřebeny hor. Naproti tomu šíření na krátké vzdálenosti měříme obvykle v metrech či stovkách metrů uvnitř jednoho typu krajiny. Přenos se obvykle týká těžších semen, suchozemských živočichů a nemigrujících ptáků (FORMAN, GODRON, 1993).

Jiným příkladem jsou *planktonní řasy*, ve dne je můžeme najít v horních vrstvách vodního sloupce, kde je dostatečný přísun slunečního záření pro fotosyntézu. V noci se řada z nich vydá do temných hlubin, kde je voda naopak bohatá na živiny (TOWNSEND, BEGON, HARPER, 2010).

2.1.2. Migrace v lidské populaci

Možnost přemísťovat se je jednou ze základních lidských svobod (VANĚČKOVÁ, 2009).

„*Homo migrants*“ existuje stejně dlouho jako „*Homo sapiens*“, neboť pohyb z místa na místo patří k podmínkám lidského bytí podobně jako zrození, nemoci a smrt (BADE, 2005).

Lidskou migrací tedy rozumíme fyzický pohyb obyvatel z jednoho území do území jiného, často na velké vzdálenosti a často velkých skupin osob (NIESSEN et al., 2007; sec. in BARTOŠ et al., 2010). Migrace je v České republice definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce (KALIBOVÁ, 2005). S migrací obvykle souvisí budování života na jiném místě (KLUFOVÁ, 2008). Lidé se přesouvají za lepším životem a s nimi cestují i jejich myšlenky a kultura, čímž se migrace stává jedním z nejdůležitějších faktorů historie civilizace (KING, 2008).

2.1.2.1. Historie migrace

Lidé migrují už mnoho tisíciletí (KING, 2008). Migrace spoluutvářela dějiny lidstva od jeho prvopočátků do dnešních dnů (BARŠOVÁ, BARŠA, 2005). První osídlení českých zemí bylo již protoslovanským obyvatelstvem. Význam migrací byl posílen v období kolonizace českého prostoru zvenčí, ale také již tehdy vnitrostátními migracemi. Dalším historicky významným obdobím byla léta třicetileté války se všemi demografickými důsledky z toho vyplývajícími (SRB, 1998). Během dějin se důvody pro migraci lidstva měnily (KING, 2008). Posledním obdobím historických migrací na našem území byl odsun německého obyvatelstva po 2. světové válce a znovuosídlení českého pohraničí (SRB, 1998).

V České republice vrcholila intenzita migrační mobility obyvatelstva v 60. letech minulého století (ČERMÁK, 2001).

2.1.2.2. Dělení migrace v lidské populaci

KING (2008) zmiňuje, že současné proudy migrace ve světě jsou neuvěřitelně rozmanité. A že v zásadě je lze dělit podle tří kritérií: *na vnitřní a mezinárodní migraci, na nucenou a dobrovolnou migraci a konečně na trvalou a dočasnou migraci.*

Mezi migrujícími lidmi výrazně převládají migrace dobrovolné (NIESSEN et al., 2007; sec. in BARTOŠ et al., 2010). Dobrovolná migrace vyplývá z vlastní iniciativy migranta (Podpora sociálně - integračních politik a služeb [online], 2011).

Vnější migrace zahrnuje pohyby přes hranice vymezené oblasti, vnitřní migrace zahrnuje pohyby uvnitř hranic vymezené oblasti. Je-li tato oblast územím svrchovaného státu, mluví se také o zahraniční migraci a o vnitrostátní migraci (ROUBÍČEK, 1997). Vnitřní migrace obyvatelstva je nesporně jednou z životně důležitých regionálních procesů (ČERMÁK, 1999). I když nijak nepřispívá k reprodukci populace (KOSCHIN, 2000; KLUFOVÁ, 2008).

Proces migrování je možno rozdělit do několika časově následujících fází (JANKŮ, 2006).

DEMUTH (2000; sec. in JANKŮ, 2006) hovoří o čtyřech fázích migrace a o dvou, které s těmito fázemi úzce souvisejí. Jsou to a) rozhodování o migraci, 1. odchod, 2. cesta, 3. příchod, 4. pobyt; a b) zabydlování se.

2.1.2.3. Důvody a motivace k migraci

Demografie migraci měří. Naproti tomu sociologie a kulturní a sociální antropologie se zaměřují na motivy a dopady migrace, její vliv na životní styl, sociální strukturu, příbuzenské svazky atd. (Podpora sociálně - integračních politik a služeb [online], 2011).

Lidé mají různé motivy k migraci, jako jsou (Introduction to migration [online], 2011) :

- * *Ekonomické důvody* (za účelem nalezení práce, uniknout hladomoru, apod.)
- * *Sociální důvody* (pro lepší kvalitu života, nebo být blíže své rodině či přátelům)
- * *Politické důvody* (uniknutí kulturnímu / politickému / náboženskému pronásledování nebo před válkou)
- * *Důvody stavu životního prostředí* (přírodní katastrofy - jako jsou záplavy, sucha)

Důvodů, proč lidé migrují, je celá řada. Ekonomické důvody vedené vidinou vyšších výdělků se však řadí mezi ty nejčastěji zmiňované (STOJANOV, KAVANOVÁ, 2009).

Obecně lze říci, že čím závažnější je příčina, tím větší a rychlejší je migrace obyvatelstva (KING, 2008). Migraci obyvatel odráží souhrn *push faktorů* (které nutí lidi stěhovat se z jejich domovů) a *pull faktorů* (které přitahují stěhování do určitých oblastí). Zde jsou některé příklady (Introduction to migration [online], 2011):

Tabulka č. 1: Push-pull teorie

PUSH FAKTORY	PULL FAKTORY
Nedostatek pracovních míst	Více pracovních míst a služeb
Nedostatečná bezpečnost či ochrana	Lepší kvalita života
Vysoká míra kriminality	Nízká míra kriminality
Hladomor	Dobré zásoby potravin
Sucho	Lepší klima a úrodné půdy
Záplavy	Menší nebezpečí rizik
Chudoba	Bohatství
Válka	Politická bezpečnost
Politické a náboženské perzekuce	

Zdroj: vlastní zpracování podle Introduction to migration [online], 2011

Zkoumání migračních motivací je důležitým aspektem hodnocení migrace (DRBOHLAV, 1986; sec. in ČEKAL, 2002). Zjišťování motivů emigrantů včetně soužití přistěhovalců s původním obyvatelstvem patří mezi frekventovaná témata sociologických výzkumů (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009). Důvody migrace jsou zjišťovány v Československu od roku 1966 (PAVLÍK, RYCHTAŘÍKOVÁ, ŠUBRTOVÁ, 1986). Analýza migrační motivace totiž do jisté míry spolehlivě indikuje stav vnitřních podmínek imigračních resp. emigračních prostorů (DRBOHLAV, 1986; sec. in ČEKAL, 2002).

2.1.2.4. Analýza migrace

Při analýze migrace se značný důraz klade i na zjišťování demografických charakteristik migrantů (jejich pohlaví, věku, rodinného stavu, ekonomické aktivity, národnosti). Zjišťuje se jak skladba migrantů podle uvedených charakteristik, tak i míry migrace (podle věku, rodinného stavu, ekonomické aktivity apod.). Podle počtu ženatých mužů a vdaných žen lze odhadovat stěhování rodin a domácností (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009). Často se zkoumá, kterým směrem se lidé ze subpopulace stěhují, resp. ze kterých směrů přicházejí. Zkoumají se tak zvané migrační proudy (KOSCHIN, 2000).

Analýzu migrantů je možné opřít o údaje *sčítání lidu*: srovnání bydliště a rodiště je jedním z možných způsobů získání údajů o (v tomto případě: celoživotní) migraci (ROUBÍČEK, 1997). Údaje o migraci v České republice jsou ročně publikovány spolu s daty o evidenci přirozené změny v *Pohybech obyvatelstva*, vydávaných statistickými orgány (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009). Množství lidí, kteří žijí v jiném státě, než ve kterém se narodili, se odhaduje na 185 milionů. Před 30 lety bylo toto číslo zhruba poloviční (NIESSEN et al., 2007; sec. in BARTOŠ et al., 2010). DRBOHLAV (2005) se domnívá, že bude migrantů v Česku přibývat, nikoliv ubývat.

Vnitřní migrace je z hlediska statistiky podchycena v *Hlášení o stěhování* (Demografie [online], 2011). Na statistickém Hlášení o stěhování je sledován i důvod stěhování. Údaje o důvodech stěhování je však třeba považovat pouze za orientační (SOCHŮRKOVÁ, 2007). Vypovídací hodnota dat se vzhledem ke klesající ochotě obyvatelstva vyplňovat statistické výkazy o stěhování postupně snižuje (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009). Přímá evidence vnitřní migrace existuje jen v málo zemích a obvykle nelze odlišit od migrace sezonní či pracovní (KALIBOVÁ, 2005).

KLUFOVÁ (2008) uvádí, že vzhledem k nejednotné metodice evidence migrací (vnitřních i vnějších) je mezinárodní srovnání velmi obtížné.

2.1.2.5. Z města na venkov?

Zatím co vnitřní migraci v rozvojovém světě vždy vládl pohyb směrem z venkova do měst, v rozvinutých zemích se v letech po šesté dekádě dvacátého století uplatnil úplně nový mechanismus. Pohyb venkov-město byl nahrazen tendencí přesně opačnou, tedy město-venkov. Pro tento trend existuje mnoho vysvětlení, mezi nimi například hledání vyšší kvality života, vysoké ceny nemovitostí ve městech, zvětšující se možnosti pracovního uplatnění i mimo metropolitní oblasti, zvyšující se flexibilita pracovních návyků a počítačová revoluce. Trend útěku z města nezasáhl všechny vrstvy obyvatelstva stejnou měrou. Studenti a mladí pracující i nadále bydlí ve městech, aby tam studovali a pracovali. Bohatší pracující – nezadaní jedinci, páry i mladé rodiny – dokonce v poslední době dominují trendu migrace zpět do měst (KING, 2008).

BROWN (1993); BROWN, NEUBERGER (1977); STOJANOV (2008) vymezují *environmentálně motivované migranty*. Jejich motivací pro migraci je stav, případně změna životního prostředí. Uvědomují si zhoršující stav životního prostředí, přestože není bezprostředně ohroženo jejich zdraví. Jsou však přesvědčeni o tom, že změna prostředí přinese jejich životu vyšší kvalitu (BARTOŠ et al., 2010). Touto problematikou se u nás již od devadesátých let minulého století zabývá např. LIBROVÁ (1994, 2003).

Obecně je imigrace do nového prostředí považována za velmi závažný akt, hluboce zasahující do života člověka. Migranty, kteří se rozhodnou natrvalo usadit v dané cílové oblasti, ať již po přímém, jednorázovém přestěhování nebo dlouhodobější cirkulaci, čeká složitý proces adaptace (DRBOHLAV, 2003). S migrací se dostává do zorného pole zkoumání řada přídatných problémů, především těch, co souvisejí s bydlením a rozložením pracovních příležitostí (KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ, 2009).

DRBOHLAV (2005) se domnívá, že pro úspěšnější zvládnutí imigrace a s tím souvisejícím začleňováním imigrantů do společnosti je třeba se pokusit o: 1) více vzájemné informovanosti, 2) více vzájemné tolerance a 3) více spolupráce, a to právě nejlépe na úrovni obcí.

2.2. Cestovní ruch

Cestovní ruch je specifickou formou mechanického pohybu obyvatelstva, jejíž rozsah a intenzita roste (HRALA, 1996). Cestovní ruch a cestování mají velmi dlouhou historii a jsou spjata s počátky naší civilizace (FORET, FORETOVÁ, 2001). Skutečně masová vlna turismu začala na počátku 60. let. K její výši přispěl stále rostoucí volný čas lidí a růst bohatství

ve vyspělých zemích světa (LIBROVÁ, 1994).

Ačkoliv lidé v průběhu dějin cestovali z různých důvodů, cestovní ruch jak ho známe dnes, zahrnuje velké množství lidí, kteří cestují hlavně pro radost (McBURNEY, 1996). Obecně se cestovní ruch definuje jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností (HORNER, SWARBROOKE, 2003). Za jednu z nejužitečnějších definic pojmu „cestovní ruch“ lze považovat definici WTO (World Tourism Organisation - Světová organizace cestovního ruchu), která charakterizuje cestovní ruch jako „činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu v místech mimo místa jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely“ (ČERTÍK et al., 2001).

Cestovní ruch každoročně představuje největší pohyb lidské populace za rekreací, poznáváním a naplněním vlastních snů z příjemné dovolené (HESKOVÁ et al., 2006). Vůdčím motivem tohoto pohybu a pobytu je záměrná změna prostředí, jež umožňuje člověku uspokojit některé z jeho potřeb (MALÁ et al., 2002; INDROVÁ et al., 2004). Uspokojování lidských potřeb, jako jsou odpočinek, zábava nebo poznání, se prostřednictvím turismu stává trendem moderního životního stylu (FRANCOVÁ, 2003).

Cestovní ruch zaujímá v současném globalizujícím se světě zcela mimořádné postavení (BIČÍK, 2001). V poslední čtvrtině dvacátého století se prosadil jako nejvýraznější společenský, kulturní a ekonomický jev (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004).

2.2.1. Krajinná sféra cestovního ruchu

Cestovní ruch již z hlediska své podstaty závisí na přirozené tvorbě *atraktivního prostředí*. Tato závislost cestovního ruchu na ekologickém prostředí je mnohem větší než u jiných hospodářských odvětví (NĚMČANSKÝ, 1999). Mezi ekologické činitele se řadí příznivé přírodní a celkové životní prostředí. Patří sem dostatek atraktivního rekreačního prostoru, zajímavé přírodní atraktivity (kráasy), příznivé klima a čisté ovzduší (PETRŮ, 1999). Cestovní ruch na jedné straně by neměl narušovat přírodní, kulturní a sociální prostředí místních obyvatel, často se diskutuje problematika tzv. udržitelného cestovního ruchu. Na straně druhé by měl udržet přitažlivost daného místa pro nové či stávající návštěvníky, což znamená, že musí být zajištěno uspokojení potřeb lidí na žádoucí úrovni. Zároveň pak lze příjmy z cestovního ruchu použít jako zdroj pro financování ochrany životního prostředí (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Termín *trvale udržitelný rozvoj* odráží vzájemnou závislost

mezi prostředím a rozvojem území ve snaze o dosažení kvalitnějšího života pro každého (VAŠKO, 2002). Udržitelný cestovní ruch (udržitelná turistika) je takový cestovní ruch, který dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2002). Udržitelný rozvoj turistiky uspokojuje potřeby současných turistů a hostitelských regionů a zároveň chrání a zvyšuje tyto možnosti do budoucna (RYGLOVÁ, 2005). Cestovní ruch je realizován hlavně v rekreačním prostoru, který má příznivé přírodní podmínky s minimálním narušením, ale i ve městech s atraktivními lidskými výtvoři (IRVALD et al., 1996). Destinace cestovního ruchu podle WTO je definována „jako místo s vhodnými atraktivitami ve spojitosti se zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu nebo skupina zvolil pro návštěvu“ (HESKOVÁ et al. 2006). Každý region musí být něčím charakteristický, ať je to specifický okruh aktivit, historické památky, kulinářský zážitek apod. (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001).

2.2.2. Cestovní ruch v České republice

Cestovní ruch v České republice má již dlouhou tradici (RYGLOVÁ, 2005). Rozvoj cestovního ruchu u nás byl zaznamenán již v 19. století (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Česká republika svou výhodnou geografickou polohou, přírodními krásami a historickými památkami má příznivé podmínky pro rozvoj cestovního ruchu (ZACHYSTALOVÁ, 2001). Na českém území se setkáváme s výjimkou moře a velehor s většinou z kategorií *přírodních i společenských atraktivit* (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001). V České republice je téměř 80 procent území vhodného pro rekreační účely (HESKOVÁ et al., 2004). Národní parky Šumava, Krkonoše, Podyjí a České Švýcarsko chrání ojedinělé přírodní útvary i řady rostlinných a živočišných druhů (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001).

V zemi se nachází množství historických, kulturních a technických památek a památek UNESCO (HESKOVÁ et al., 2004). Zachovalá a atraktivní je celá řada historických center měst (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001). Ideálně by měl cestovní ruch být rozvíjen v daném území tak, aby to odpovídalo kulturním, historickým i ekonomickým tradicím místa (TRNKOVÁ et al., 1993). Národní dědictví se představuje řadou lidových zvyků, tradic a tradiční kuchyní, které spolu vytvářejí prostředí národní pohostinnosti (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001).

WTO ve zpracované vizi cestovního ruchu do roku 2020 dokonce zařadila Českou republiku podle příjezdu zahraničních návštěvníků do první desítky světových destinací

(HESKOVÁ et al., 2004). Český cestovní ruch je vystaven tvrdé mezinárodní a regionální konkurenci, která vyžaduje vytvoření komplexní a atraktivní nabídky, jež by dostatečně aktivovala všechny potenciály cestovního ruchu v Česku (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001).

2.2.3. Druhy a formy cestovního ruchu

INDROVÁ et al. (2004) uvádí, že: odborná literatura nejčastěji člení cestovní ruch na:

- *formy* cestovního ruchu, v nichž dominuje především hledisko motivů účasti na cestovním ruchu,
- *druhy* cestovního ruchu, které zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky.

Cílem všech druhů a forem cestovního ruchu je prožití zážitků a rozšíření zkušeností a poznání člověka – turisty jako jednotlivce i jako turistické skupiny (JANOTKA, 1999).

- Druhy cestovního ruchu (HLADKÁ, 1997):
 - a) z místa realizace - domácí cestovní ruch
 - zahraniční cestovní ruch
 - b) ze způsobu účasti a formy úhrady nákladů účasti - volný cestovní ruch
 - vázaný cestovní ruch
 - c) ze způsobu a organizace zabezpečení jeho průběhu - neorganizovaný
 - organizovaný
 - d) z délky účasti - krátkodobý
 - dlouhodobý
- Formy cestovního ruchu (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001):
 - pobytový cestovní ruch
 - poznávací cestovní ruch
 - kulturní cestovní ruch
 - sportovní a sportovně-turistický cestovní ruch
 - léčebný cestovní ruch
 - specifické formy
 - mototuristika

- kongresová turistika
- incentivní cestovní ruch
- venkovský (rurální) cestovní ruch

Na závěr je třeba zdůraznit, že v mnoha případech nelze jednotlivé formy cestovního ruchu zařadit pouze do jedné kategorie, ale že se mnohdy překrývají či doplňují (KUČEROVÁ, 1997).

2.2.4. Rurální turistika

Lidé začínají být vnímaví a nároční na přírodní hodnoty svého pobytu a mnohým neujdou ekologické souvislosti masového turismu (LIBROVÁ, 1994). V 80. letech se začíná uvažovat o *alternativních formách cestovního ruchu*, které se různorodě, ačkoli vyjadřují podobný symbolický význam, označují jako: zelený turismus; alternativní turismus, měkký turismus, adekvátní turismus, ekoturismus. Všechny uvedené názvy turismu znamenají, že má být realizován takový turismus, který je v souladu s přírodními, sociálními a společenskými hodnotami (HRABÁNKOVÁ, HÁJEK, 2002).

Tzv. zelená turistika jako nový způsob návratu a objevů venkova a zemědělských oblastí se snaží harmonicky skloubit aktivity volného času a uvědomění si kulturního a přírodního bohatství země (NĚMČANSKÝ, 1999). ŠKODOVÁ PARMOVÁ (2007) uvádí, že zelený cestovní ruch v konkrétní podobě vystupuje především jako ekoturistika a venkovský cestovní ruch. Podle ní je charakterizován touhou zákazníka splynout s přírodou i lidským prostředím. A jde o cestovní ruch s aktivní náplní, respektující a chránící přírodu.

Turistika na venkově – rurální turistika je forma cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou bezprostředně spjaty s přírodou, krajinou a venkovským prostředím (RYGLOVÁ, 2005). V technicky vyspělých společnostech nabývají tyto formy na významu především s ohledem na svoji ekologickou a regenerační funkci pro člověka (ČERTÍK et al., 2001). Rurální turistika patří k „měkčím“ druhům cestovního ruchu, je stále více propagována a získává na oblibě (FIALOVÁ, MARADA, 2002).

V podstatě není venkovská turistika novým fenoménem. Realizovala se po desetiletí, i když ne v takovém rozsahu a centru pozornosti jak dnes (NĚMČANSKÝ, 1996). Moderní venkovská turistika se začala prosazovat v sedmdesátých až devadesátých letech dvacátého století (MORAVEC et al., 2006)

Rychlý rozvoj měst spojený se zhoršováním životního prostředí již počátkem 20. století přivedl cestovní ruch na venkov v podobě pobytu na venkově (LEDNICKÝ, 2004).

FRANCOVÁ (2003) také uvádí, že rozvíjející se urbanizace, zrychlování životního tempa a jevy civilizace vedou řadu lidí ke snaze trávit volný čas na venkově, v přírodě. A i ŠKODOVÁ PARMOVÁ (2007) zmiňují, že přetechnizovaný život ve městech stále více nutí jeho obyvatele vyhledávat bezprostřední styk s přírodou, mnohdy spojený s venkovským způsobem života.

Kromě toho většina obyvatel měst má přirozené rodové kořeny na venkově, v zemědělských statcích a chalupách. Tento fakt přirozeně vytváří motivaci pobývat rekreačně na venkově, upamatovávat si a obnovovat i dávno prožité zážitky, v oddechu, rekreaci a sportovní eventuálně zemědělské práci znovu nabývat potřebné síly a vitalitu (JANOTKA, 1999).

Rurální turistika umožňuje objevovat místní krásy, tradice, přírodní a kulturní pamětihodností a popularizovat je (JANOTKA, 1999). Zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem lidí ve venkovském prostředí. Významným motivem pobytu na venkově je kvalitní životní prostředí venkova (čistší ovzduší, méně hluku) ve srovnání s městy a průmyslovými aglomeracemi (HESKOVÁ et al., 2006). Vyjadřuje zájem městských obyvatel o volnou, zachovalou přírodu a zároveň využívá celý kulturní a společenský potenciál krajiny ve venkovském prostoru (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Byl objeven jako šance pro rozvoj strukturálně postižených regionů a tím představuje naději pro uchování hodnot kulturní krajiny. V tom tkví nemalý potenciál trvalé udržitelnosti (HRABÁNKOVÁ, HÁJEK, 2002).

2.2.4.1. Venkov (ruralita)

Při této formě turismu se jedná o jakýsi způsob návratu k přírodě, objevování venkova (FRANCOVÁ, 2003). Ze všeho nejdůležitější je to, že se cestovní ruch rozvíjí ve venkovské krajině všeho druhu. Vymanil se z velkých a specializovaných středisek, dostal se do malých měst a vesnic, a stal se tak skutečně venkovským (MORAVEC et al., 2006).

Venkovská turistika, jak už sám název napovídá, má své zázemí na venkově, mimo velká turistická centra (STRÍBRNÁ, 1997). Je jednou z možností rozvoje našeho venkova (NĚMČANSKÝ, 1996). Venkov jako pojem představuje především nízkou hustotu obyvatelstva, otevřený prostor a malá sídla obvykle méně než s deseti tisíci obyvateli. Využívání půdy souvisí především se zemědělstvím, lesnictvím a ochranou přírodních lokalit (MORAVEC et al., 2006).

Hlavní atraktivitou venkovského cestovního ruchu a jejím základním identifikačním znakem je tedy tzv. *ruralita* (HRABÁNKOVÁ, HÁJEK, 2002). Pojem *ruralita* (venkovský prostor a jeho charakteristické rysy) a venkovská společnost jsou často uváděny v protikladu

k městskému životnímu prostoru a městské společnosti (JANOTKA, 1999). V široké debatě o ruralitě převládají následující tři témata: a) hustota obyvatelstva a velikost sídel, b) využívání půdy především v zemědělství a lesnictví, c) tradiční struktura společnosti a otázky identity a dědictví minulosti obce. Ruralita, čili zažití venkova jako motivace venkovského cestovního ruchu zejména pro obyvatele rušných urbánních oblastí (HRABÁNKOVÁ, HÁJEK, 2002).

2.2.4.2. Cíle rurální turistiky

Cílem rozvoje cestovního ruchu na venkově je zapojit do poskytování služeb místní obyvatelstvo (HESKOVÁ et al., 2006). Venkovská turistika, vytváří nové pracovní příležitosti (NĚMČANSKÝ, 1996).

Cílem venkovské turistiky je především (ČERTÍK et al., 2001):

- stimulovat rozvoj dalších podnikatelských aktivit na venkově
- odlehčit přetížené infrastrukturu měst
- omezit migraci venkovského obyvatelstva do měst a stabilizovat venkovský prostor
- respektovat přirozené přírodní prostředí, udržovat ho a rozvíjet
- přispívat ke krajinetvorbě a celkové péči o životní prostředí
- popularizovat místní krásy, zvláštnosti a tradice a přispívat k jejich udržení a rozvoji
- vrátit člověka do přírody

2.2.4.3. Rurální turistika v České republice

Česká republika má ideální podmínky pro prakticky všechny moderní produkty cestovního ruchu, zejména však pro rozvoj venkovské turistiky (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Každý region nebo obec si musí proto položit otázku, co může nabídnout jeho okolí, jaké kulturní a národní tradice (NĚMČANSKÝ, 1996).

Vzhledem k přírodním podmínkám však budou přijímací oblasti venkovské turistiky převážně v podhorských a horských oblastech a dále ve speciálních oblastech s vyšší koncentrací sadů, vinic, chmelnic, kolem chráněných území a národních parků a v chráněných krajinných oblastech. Sem směřuje největší poptávka na trhu venkovské turistiky v rámci domácího cestovního ruchu i v rámci zahraničního cestovního ruchu příjezdového (JANOTKA, 1999). Venkovskou turistiku, lze aplikovat víceméně plošně i do chráněných krajinných oblastí a do národních parků (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007).

Je potřeba konstatovat, že jen málo zemí shromažďuje statistické údaje o cestovním ruchu takovým způsobem, aby bylo možno oddělit venkovskou turistiku od ostatních produktů cestovního ruchu. Český statistický úřad zahrnuje venkovskou turistiku mezi *tzv. ostatní zóny cestovního ruchu* (HRABÁNKOVÁ, HÁJEK, 2002).

2.2.4.4. Projevy rurální turistiky

Ohleduplný vztah k přírodě je přirozenou prioritou tohoto produktu cestovního ruchu. Nabídka tohoto produktu by ztrácela bez této atrakce svou atraktivitu (STRÍBRNÁ, 2005). Úspěch turistice na venkově nezaručí jen krásy okolní přírody, kulturní zážitky, ale hlavně vysoce kvalitní nabídka, služby vynikající kvality a kvalita životního prostředí (NĚMČANSKÝ, 1996).

Účast na venkovském cestovním ruchu umožňuje zájemcům naplňovat volný čas na venkově různými rekreačními, turistickými a dalšími aktivitami (ORIEŠKA, 1999). Pobyt je spojený se snahou po tvůrčí činnosti a odpočinku (RYGLOVÁ, 2005).

Výhodou venkovské turistiky je nízká prostorová koncentrace turistů a tedy i snížení negativních vlivů na přírodu (IRVALD, 1996). Ubytování je zpravidla zajištěno v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních, což je určitou alternativou k masové turistice (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Populární je i ubytování v historických objektech: rekonstruovaných mlýnech, selských staveních, zájezdních hostincích, apod. (RYGLOVÁ, 2005). Její součástí bývá také konzumace typických venkovských jídel, ochutnávky vín, zabijačkové hody, lidové veselice aj. (IRVALD, 1996).

Není snadné přesně definovat vymezené rysy venkovské společnosti. Existují velké rozdíly mezi jednotlivými zeměmi a kontinenty a dokonce i uvnitř samostatných zemí. Proto jsou i dnes cenným kontrolním seznamem tzv. *Frankenbergovy městské a venkovské protiklady* z roku 1966; příloha č. 5 (MORAVEC et al., 2006).

2.2.4.5. Dělení – formy rurální turistiky

V různých oblastech se vyvinuly různé formy venkovské turistiky, na rakouském a německém venkově hraje významnou roli dovolená na farmě, která je vzácnější na americkém a kanadském venkově (MORAVEC et al., 2006). Jednotlivé formy venkovské turistiky mají specifický charakter. Dominuje lov zvěře, rybaření, jezdectví, cyklistika, turistika, dobrovolná pracovní aktivita v zemědělství, seznámení s tradičními řemesly aj. (IRVALD, 1996).

RYGLOVÁ (2005) dělí turistiku na venkově, též *rurální turistika*, na následující dvě skupiny:

1. Opakované rekreační pobyty: Sem patří chataření a chalupaření. Jedná se většinou o pobyt ve vlastních či pronajatých chatách a chalupách. Tato forma je zejména u nás velmi rozšířená.
2. Jednorázové turistické a rekreační pobyty: Do této kategorie je zahrnována *vesnická turistika* se svými subprodukty, jako je např.:
 - agroturistika

- ekoturistika
- ekoagroturistika
- cykloturistika
- pěší turistika a další

2.2.4.6. Vesnická turistika

Vesnická turistika je forma cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou bezprostředně spjaty s přírodou, krajinou a venkovským prostředím (NĚMČANSKÝ, 1996). Využívá celý kulturní a společenský potenciál krajiny – venkovského prostoru (HESKOVÁ, 1997). Její náplní jsou individuální rekreační aktivity využívající atraktivitu konkrétního venkovského prostředí navštěvovaného místa (louky, lesy, rybníky, řeky, místní řemesla či folklór a podobně) (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Přispívá k omezování migrace obyvatel venkova do měst a ke zvyšování pracovních příležitostí (HESKOVÁ, 1997). Vesnická turistika má řadu podob, které se od sebe vzájemně liší formou a charakterem poskytovaných služeb (ČERTÍK et al., 2001).

➤ *Agroturistika*

Agroturistika je forma rurální (venkovské) turistiky (NĚMČANSKÝ, 1996; VANĚČEK, 1997) a specifický produkt vesnické turistiky (HESKOVÁ, 1997). Je pokládána za formu udržitelného cestovního ruchu (HESKOVÁ et al., 2006) a je příkladem měkkého turismu (LIBROVÁ, 1994). Tato turistika je označována jako *dovolená na statku* (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Představuje jedinečnou symbiózu zemědělství a turistiky (STŘÍBRNÁ, 1997). Jedná se o pobyt na farmách, statcích nebo jiných zemědělských usedlostech, obvykle spojených s aktivní účastí na životě v nich (práce na poli, pomoc při sklizni plodin, společenské stravování s rodinou farmáře apod.) (MALÁ et al., 2002; INDROVÁ et al., 2004).

Agroturistika získává stále více příznivců nejen mezi potenciální klientelou, ale zejména v řadách potenciálních podnikatelů – zemědělců, majitelů rodinných farem. Jde o alternativní podnikatelský program (STŘÍBRNÁ, 1997). Je provozována podnikateli v zemědělské výrobě a slouží jim jako dodatečný nebo další finanční zdroj k udržení nebo rozšíření hlavního podnikatelského programu, tj. výroby zemědělských produktů (ČERTÍK et al., 2001; DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Jejím provozovatelem může být rodinná farma nebo jiný zemědělský podnik (RYGLOVÁ, 2005).

Jde o trend návratu do přírody a aktivní odpočinek (HESKOVÁ et al., 2006). Je samozřejmé, že se agroturismus nejnadějněji rozvíjí v krajinářsky atraktivních oblastech,

například v horách nebo v podhůří (LIBROVÁ, 1994).

U agroturistiky na rodinné farmě je podstatným znakem spolužití s farmářskou rodinou (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Agroturistika nabízí možnost poznat tradice venkovského prostředí, včetně stravování a konzumace produktů přímo od pěstitelů, chovatelů a producentů (FORET, FORETOVÁ, 2001).

Dalším důležitým aspektem pro mnohé návštěvníky je kulturní bohatství venkova: staré vesnice, kostely, hrady, zámky, lidové umění či tradiční řemesla (RYGLOVÁ, 2005).

Význam agroturistiky je především v zachování, obnově a rozvoji venkovského prostoru (HESKOVÁ, 1997). Počátky agroturistiky v ČR se datují od roku 1993, kdy prvních 15 farem bylo ochotno a schopno uvítat zahraniční turisty. Následující rok to bylo již 51 zařízení a 800 turistů. V současné době u nás poskytuje služby v agroturistice kolem 90 subjektů (RYGLOVÁ, 2005).

➤ *Ekoturistika*

K dalším populárním formám turistiky na venkově patří ekoturistika (RYGLOVÁ, 2005). Někdy je tato turistika nazývána jako udržitelná, zodpovědná, etická turistika (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Ekoturistikou je nejčastěji označován cestovní ruch zaměřený na poznávání přírody (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Zahrnuje putování přírodou a její pozorování (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Jedná se o součást trvale udržitelného cestovního ruchu, který splňuje požadavky ochrany přírody (LEDNICKÝ, 2004). Při tomto typu pobytů využívají účastníci přírodních zdrojů a kulturních zajímavostí s ohledem na jejich zachování pro příští generace (ČERTÍK et al., 2001).

Ekoturistika je orientovaná především na poznávání přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a dalších přírodních krás tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Ekoturistiku nelze redukovat pouze na pobyt v ekologicky neporušené přírodě (ČERTÍK et al., 2001). Je to druh turistiky, při které musí turisté přírodu nejen chránit, ale část zisků do ní investovat (FRANCOVÁ, 2003). Její účastníci se vyznačují vysokou mírou pochopení, odpovědnosti, ohleduplnosti a etiky vůči přírodě a její ochraně (MALÁ, 1999).

➤ *Ekoagroturistika*

Kombinací ekoturistiky a agroturistiky je ekoagroturistika (ecoagrotourism). (ČERTÍK et al., 2001). Ekoagroturistika je formou venkovského cestovního ruchu (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). V posledních letech, zejména, díky zvýšenému zájmu o ekologické aspekty

a životní prostředí, nabývá na významu (RYGLOVÁ, 2005). Ekoagroturistika představuje pobyty na ekologicky hospodařících farmách, umístěných ve zdravotně příznivém životním prostředí (STRÍBRNÁ, 2005). Jedná se o turistiku, která nemá masový charakter, nezatežuje nadměrně životní prostředí a neohrožuje tradiční venkovský život (ČERTÍK et al., 2001).

Podstatným znakem je nejen sepětí s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů jejich ekologického zemědělství (STRÍBRNÁ, 2005; ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). U nás je hojně využívána zejména turisty z Nizozemí, kterým v přelidněné zemi bez kopců a hor chybí nepoškozená příroda a tradiční venkov (RYGLOVÁ, 2005).

➤ *Další produkty vesnické turistiky*

V poslední době jsme mohli pozorovat zvyšující se množství turistů, kteří poznávají krásy krajiny a přírody na kole. *Cykloturistiku* definujeme jako moderní formu cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou spojeny s přírodou a venkovským prostředím. Pomocí kola lidé poznávají přírodní krásy a okolní krajinu. Dalo by se to srovnat s pěší turistikou, ale výhodou je, že cyklista toho vidí mnohem více, je mnohokrát rychlejší. Nejenom že je tento typ rekreace zdravý (pohyb v přírodě), ekologický (neznečišťujeme okolí skleníkovými plyny) a bezpečný (50 krát bezpečnější než jízda v automobilu), ale také přispívá k rozvoji venkova a to v některých malých, zapomenutých vesničkách nezanedbatelným způsobem (RYGLOVÁ, 2005).

Na venkově je provozována i *lovecká a rybářská turistika*, což představuje velmi lukrativní formy cestovního ruchu (LEDNICKÝ, 2004). Produktů venkovské turistiky může být celá řada. Například může jít i o *lesní turistiku*, ve které hraje prioritu les a jeho pracovní zázemí. V podmínkách střední Evropy jde o jakési „evropské safari“ (lovy beze zbraní) s příchutí myslivecké romantiky, ale také o dokonalejší seznámení se s lesem, s jeho úlohou v ekosystému (STRÍBRNÁ, 1997).

Novým produktem venkovské turistiky jsou tzv. *stezky dědictví*. Ty jsou protiváhou masové turistiky a jde v nich o dobře propojenou síť přírodního a kulturního bohatství, služeb a zařízení v dané oblasti (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007).

2.2.5. Tramping & skauting

Stručný pohled do historie naznačuje, že cestovní ruch se u nás rozvíjel už v 19. století. Tehdy návrat k romantismu znamenal počátky výletů do přírody a do hor, horolezectví, vznik

horských bud, poskytujících skromné ubytování i stravování, a prvních turistických spolků a sdružení (HOLEČEK, MARIOT, STŘÍDA, 1999). Pro rozličné sociální skupiny, charakterizované též rozdílným stupněm vzdělání, věkem apod. jsou přitažlivé různé formy „úniku z měst“. Pro nižší vrstvy a mladou generaci se jeví přitažlivým táboření a stanování v přírodě a její poznávání („divoké zálesáctví“, tramping i organizovaný skauting) (VÁGNER, 2001).

Zajímavým vývojem prošel český venkovský cestovní ruch. Tento moderní směr k nám pronikl koncem 19. století a projevil se především rozvojem turistiky jako formy poznávacího a rekreačního cestovního ruchu (LEDNICKÝ, 2004). Mnoho účastníků rekreačního cestovního ruchu dává přednost pohybu po větším území – turistice (ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). S turistikou v úzké souvislosti je camping, táboření pod širým nebem, jaké provozují v létě s oblibou junáci či skauti (GUTH-JARCOVSKÝ, 2003).

Významnými činiteli v rozvoji domácího venkovského cestovního ruchu byla dvě hnutí, která k nám přišla z ciziny. Bylo to hnutí *Woodcraft* v podobě zálesáctví a *skautské hnutí* jako reakce na industrializování života, hlavně městského a touha po návratu do volné přírody. Třetím významným hnutím, jež se neopakovatelným způsobem zapsalo do historie rozvoje české venkovské turistiky, je *tramping* (LEDNICKÝ, 2004).

Dnešní děti už nemají dědečky a babičky – venkovany tradičního ražení. Netráví v jejich hospodářství prázdniny, které by poznamenaly jejich přístup ke světu na celý život. Zájmové organizace, skaut, zařízení ekologické výchovy, trampové a podobně jsou snad jediné instituce, které zaručeně a většinou citlivě přivedou své dětské členy do přírody (LIBROVÁ, 1994).

2.2.5.1. Organizovanost a neorganizovanost

Od roku 1920 fungoval Klub československých turistů, různé skautské, sokolské a další organizace propagovaly táboření, lyžování, cyklistiku, vodní sporty a pobyty v přírodě (HOLEČEK, MARIOT, STŘÍDA, 1999; ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Organizovaná spolková turistika (např. v rámci Klubu českých turistů) neměla mezi českým obyvatelstvem takovou tradici a oblibu jako např. u německé populace, a tak se skauting a individuální táboření v přírodě v malých skupinách staly pro mladé nejpřitažlivějšími formami trávení volného času v přírodě (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004). V Čechách působilo 12 skautských organizací (VANĚČEK, 1994). Přesto mnohým nevyhovovala přísná disciplína a uniformita skautingu (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004).

Od 20. let začínají v okolí Prahy vznikat na místech chatové osady v návaznosti na původní skromnější jednotlivá srubová obydlí či trampování se stany (VÁGNER, 2001). Začaly vznikat

různé skupiny, nikým neorganizované a bez pevného programu, podnikající výlety do přírody. Jejich příslušníci byli nazýváni „divocí skauti“, ale toto označení bylo jen dočasné, neboť pod vlivem četby knih *J. Londona (Cesta)* se příslušník tohoto hnutí začal označovat slovem „tramp“ a celé hnutí jako „tramping“ (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004). Od poloviny dvacátých let se úspěšně rozvíjel tramping, což bylo hnutí mládeže, která odmítala organizovanou turistiku (VANĚČEK, 1994).

2.2.5.2. ČR - Český tramping

Český (československý) tramping je světovým unikátem (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004). Nemá v dějinách evropských národů obdoby a taktéž neexistuje přímé spojení s americkým trampingem, neboť obě hnutí se míjela v prostoru a čase, i když tradice dobývání amerického Západu a Severu český tramping silně ovlivnila (LEDNICKÝ, 2004). VÁGNER, PROCHÁZKA (2004) tvrdí, že tramping v českém pojetí by si zasloužil už v úvodní definici označení „životní styl“ či „subkultura“, vzhledem k tomu, že se jednalo (a jedná) o velmi specifický fenomén trávení volného času v životě desetitisíců obyvatel. Bylo to hnutí především mladých lidí z méně zámožných vrstev (LEDNICKÝ, 2004). Jednalo se o alternativní životní styl, kontrastní ke středostavovské morálce a převládajícím životním konvencím, diktovaným státem (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004). Základem trampingu se stalo táboření v přírodě ve formě účelových staveb v romantickém prostředí (LEDNICKÝ, 2004). Internacionální heslo: rovnost, svornost bratrství bylo trampingu vždy naprosto vlastní (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004).

V současnosti tramping přetrvává zhruba ve *třech podobách*. První se snaží zachovávat ráz, hodnoty i atributy předválečného trampingu. Druhá forma zahrnuje trávení volného času mládežnických part bez přímé kontroly a organizace. Třetí forma se vyznačuje příklonem k novým atributům starých hodnot, vyjádřených činností v ekologických hnutích a alternativních skupinách s vlastní subkulturou (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004).

VÁGNER, PROCHÁZKA (2004) považují český tramping za jeden ze stěžejních a velmi specifických kořenů rozvoje druhého bydlení. Chataření má u nás počátek v trempinku v meziválečném Československu (HOLEČEK, MARIOT, STRÍDA, 1999). Později v podmínkách uzavřených hranic, se dále rozvíjel a postupně přerostl v chatařství a chalupářství, jehož rozmach neměl ve svobodném tržním světě obdoby (KUČEROVÁ, 1997).

2.3. Druhé bydlení

Na druhé bydlení nahlížíme jako na významnou součást životního stylu jednotlivce, ale i jako na celospolečenský jev (VÁGNER, 2004a). Tímto společenským jevem je pohyb za rekreací spojený s pobytem v přírodě (FIALOVÁ, 2004b). Druhé bydlení chápeme nikoliv pouze jako *souhrn objektů individuálních vlastníků či uživatelů*, kteří tyto objekty využívají převážně k rekreačním účelům, ale též jako *komplex jevů a procesů* s nimi spojených (VÁGNER 1999; FIALOVÁ 2000; sec. in VÁGNER, FIALOVÁ et al., 2004).

Hromadné rozšíření druhého bydlení vychází nejen z obliby pobývání v přírodě, ale též z nekvalitních podmínek bydlení ve městech (MEJSNAROVÁ et al., 2004). Zrychlování životního tempa, stres a další jevy soudobé civilizace vedou řadu lidí ke snaze trávit svůj volný čas ve venkovském prostoru (DROBNÁ, MORÁVKOVÁ, 2004). Snahu dostat se blíž přírodě, uniknout z přetechizovaného světa, vyhledat kvalitní životní prostředí, relaxaci, klid. Takovou formu viděli lidé v možnostech postavit si chatu, získat chalupu, kde by si nejen o víkendech, ale i o dovolených mohli odpočinout od všedních starostí a problémů (HASMAN, 1994).

První objekty, které je možno považovat za druhé bydlení v nejširším slova smyslu, se objevily již ve starověku. V období antiky si nejzámožnější římsí občané dopřávali rekreaci v letních rezidencích při Tyrhénském moři či při italských jezerech (KOWALCZYK, 1994; sec. in VÁGNER, 2004b). V minulosti bylo pro druhé bydlení podmínkou vlastnický vztah k objektu, teprve v 19. století se rozvíjí nájemní vztah (MEJSNAROVÁ et al., 2004). Objekty druhého bydlení byly budovány v přírodně zajímavých lokalitách, v zázemí měst s dostatkem zeleně (lesů) a vodních toků (VÁGNER, 2004b).

V zemích západní Evropy je druhé bydlení spíše záležitostí vyšších společenských vrstev (např. dům u moře) a je mnohem vzácnější (v Německu a v Británii vlastní rekreační objekt 5 % domácností) (HOLEČEK, MARIOT, STRÍDA, 1999). Ačkoliv výstavba objektů druhého bydlení pro bohaté měšťany měla jistě nemalý význam, tak hromadné rozšíření a obliba druhého bydlení vycházela u nás především z kořenů středních či dokonce nižších vrstev, což považujeme za jeden z významných a poněkud odlišných rysů ve srovnání s vývojem ve většině světových zemí, kde se následující skutečnosti projeví spíše doplňkově (VÁGNER, 2001).

2.3.1. Druhé bydlení v České republice

Druhé bydlení je u nás známo spíše pod pojmem *chataření, chalupaření a letní byty* (BARTOŠ et al., 2008b). Je specifickým českým fenoménem, který zejména v Evropě nemá

obdobu (MORAVEC et al., 2006). V ČR je typický zejména pro městské obyvatelstvo. Vysokým počtem objektů druhého bydlení zaujímá ČR v Evropě specifické postavení (VYSTOUPIL et al., 2006).

Chataření a chalupaření je specifickým rysem domácího cestovního ruchu v České republice (HRALA, 1996; TRÍCATNÍK, 1996) a určitým specifickým typem rekreačního cestovního ruchu (MALÁ et al., 2002; INDROVÁ et al., 2004). FIALOVÁ (2004a) uvádí, že druhé bydlení bývá označováno jako cestovní ruch mimo veřejné formy a je zpravidla součástí tzv. venkovského (rurálního) cestovního ruchu. Tato forma cestovního ruchu pro své odlišnosti od ostatních forem zůstává v pozadí pozornosti a naši občané ji většinou ani za cestovní ruch nepovažují (VANĚČEK, 1997). Fakt je, že když o chataření a chalupaření mluvíme jedním dechem, je to zjednodušující, protože chataření je něco jiného než chalupaření. Vyvíjelo se to i trochu jinými směry (KUČERA, 2008).

České chataření je formou rekreace odehrávající se na chatě a v blízkém okolí chaty, spočívá především v odpočinkovém pobytu (s přespáním), který je často spojený s volnočasovými aktivitami (KUBEŠ, 2004). Hierarchizovaný systém prvků územní struktury chataření, jak např. uvádí KUBEŠ (2004) – chatová oblast, chatová lokalita, chatová osada, chata. Chalupaření je využívání vlastních chalup a jejich okolí k rekreaci (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2002).

Vývoj druhého bydlení v Česku vykazuje, vzhledem k odlišným podmínkám geografickým, společenským a ekonomickým, již od počátku našeho století rozvoj značně specifický (VÁGNER, 2001). Česká krajina je právě pro tento druh pobytové rekreace a cestovního ruchu mimořádně příznivá díky svým horám, údolím, skalním útvarům, lesům, vodám řek, rybníků a nádrží i husté síti cest a drobných sídel (HOLEČEK, MARIOT, STŘÍDA, 1999).

2.3.2. Počátky druhého bydlení

Počátky chataření lze vysledovat už v trampském hnutí, jehož počátky spadají do let v průběhu první světové války. Postupně byly stany nahrazovány dřevěnými chatkami. První chatové osady začaly vznikat na jih od Prahy v okolí soutoku Vltavy a Sázavy (BLAŽEK, 2002; sec. in TRYPESOVÁ, 2004). Noví chataři byli pohodlnější než trampové anebo to byli trampové, kteří dosáhli určitého věku a začali proto vyhledávat snadno přístupnější místa (TRYPESOVÁ, 2004).

Druhá světová válka zbrzdila rozvoj druhého bydlení nejen v českých zemích (VÁGNER, 2001). Období po druhé světové válce se vyznačovalo i velkým rozmachem chataření a chalupaření (HOLEČEK, MARIOT, STRÍDA, 1999; ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007). Po válce se některé chatařské osady rozrostly tak, že tvoří rozsáhlá sídla s asfaltovými cestami a s elektrickým vedením. Hustota zalidnění bývá v letních měsících na úrovni měst. Původně jednoduché chaty se často mění na zděné domy, které se hodí i k celoročnímu obývání (HOLEČEK, MARIOT, STRÍDA, 1999). Postupně vzniká velké množství objektů určených na jedné straně pro soukromou rekreaci. Na druhé straně se jedná o podnikové chaty a rekreační střediska (FRANCOVÁ, 2003).

Pro určitou část území ČR, zejména pro „horské a podhorské“ oblasti je typické především chalupaření (VYSTOUPIL et al., 2006). Chalupaření jako forma rekreace se začíná prosazovat až po 2. světové válce, ale jeho počátky lze vysledovat již dříve. Po roce 1945 se díky několika faktorům zásadně změnil charakter vesnice, což mělo přímý vliv na jejich rekreační využití. Významným prvkem, který zahájil éru chalupaření, byl odsun Němců z pohraničí po 2. světové válce (TRYPESOVÁ, 2004). V prvním poválečném období až do konce padesátých let byly podmínky pro výstavbu rekreačních objektů méně příznivé (VÁGNER, 2001). V 50. letech nastává éra chataření a chalupaření (RYGLOVÁ, 2005). Chalupáři z 50. a 60. let tvořili první vlnu, která byla založena převážně na záchraně starých objektů (TRYPESOVÁ, 2004).

2.3.3. Zlatý věk druhého bydlení

Asi nejvýraznější období byla 60. léta, která z tohoto hlediska můžeme nazvat "*zlatými léty chataření a chalupaření*". Vynořila se totiž celá řada okolností a podmínek, které velice přály rozvoji chataření a chalupaření (KUČERA, 2008). K dalším pozitivním podmínkám rozvoje druhého bydlení přispělo, vedle zlepšení finanční situace domácností a nabídky uvolněných objektů k chalupaření, též rozšiřování automobilismu mezi širší vrstvy lidí, stále hustější síť autobusových linek, trvale nízké dopravní náklady a od konce šedesátých let také zavedení volných sobot i přesuny pracovní doby v návaznosti na různé svátky (VÁGNER, 2001).

„*Chalupářská horečka*“ 70. let bývá připisována „úniku do soukromí“ (TRYPESOVÁ, 2004). Sedmdesátá léta a počátek let osmdesátých byly vrcholem výstavby objektů druhého bydlení v České republice. Osmdesátá léta možno bezesporu považovat za ukončení vrcholného období rozvoje výstavby objektů druhého bydlení (VÁGNER, 2001). Nejprve se rozvíjelo druhé bydlení stavbou chat a rekreačních domků, v 80. letech převážila přestavba venkovských chalup

k rekreačním účelům. V současnosti dochází k jakési transformaci druhého bydlení, a to vytváří prostor pro řešení vztahu druhého bydlení k různým formám využívání území, především pak využívání pro jiné formy cestovního ruchu (NOVOTNÁ, 2002).

Proces rozvoje druhého bydlení trvá dodnes a objekty, které slouží rekreačním účelům, vlastní ve světě miliony lidí (VÁGNER, 2004a).

2.3.4. Cíle a důvody druhého bydlení

Za *primární cíl* vlastnictví a užívání objektu druhého bydlení je možné považovat regeneraci fyzických a psychických sil ve zdravotně vhodnějším prostředí (FIALOVÁ, 2004b).

Velmi důležité jsou však i *důvody a motivace* k budování právě takového typu rekreačních lokalit (VÁGNER, 2001). Některé z důvodů velkého rozvoje chataření a chalupaření v minulých letech v České republice (VANĚČEK, 1997; ŠKODOVÁ PARMOVÁ, 2007) jsou:

- omezené možnosti vycestovat do zahraničí
- mnoho volných chalup, hlavně v malých osadách, odkud se lidé snažili přestěhovat do větších sídelních celků (vesnic, měst)
- nízká až symbolická cena půdy na výstavbu chat a podnikových rekreačních objektů a rovněž i cena nabízených chalup byla velmi nízká
- v mnoha případech bylo vlastnictví rekreačního objektu i prestižní otázkou životní úrovně; pro jiné občany to zase znamenalo vhodné uložení úspor

TRYPESOVÁ (2004) ukazuje potřebu přírody jako jasnou motivaci k tomu pořídit si chalupu. Významnou roli hraje kvalita životního prostředí, veřejné dopravy, časová dostupnost automobily, popř. infrastruktura a vybavenost službami (VÁGNER, FIALOVÁ, 2004).

Rozdílné motivace chalupaření a chataření se odrážely i ve způsobu využití volného času (VÁGNER, 2004a). Chataření a chalupaření, to není jen to, že člověk jede někam na chalupu. S tím souvisí celá řada aktivit: kutilství, houbaření, nejrůznější opravárenství. To všechno jsou záležitosti, které Češi mají obecně velice rádi (KUČERA, 2008). Takové víkendové venkovanství bývá pro mnohé z nás hlavně předmětem práce, budování, zdokonalování a vlastnění. Mnozí však už na ně dokázali pohlédnout jinak a objevovat ve svém okolí krásu blízkého a cenu venkovského společenství (LIBROVÁ, 1994).

2.3.5. Rozdíly mezi chatařením a chalupařením

Rozdíl mezi chatařením a chalupařením je patrný v *původních motivech*, v *trávení volného času* a v neposlední míře i v tom, jak se chataři a chalupáři *zapojují do společenských vazeb* (TRYPESOVÁ, 2004). Chataři se berou spíše jako individualisté, kteří se jakoby uzavírají ve své chatě. Zatímco chalupáři se berou jako součást vesnice, obyvatelstva, jako lidé, kteří se aktivně zapojují do činnosti vesnice, navazují kontakty se svými sousedy apod. (KUČERA, 2008).

TRYPESOVÁ (2004) uvádí, že chalupáři se spíše zapojovali do společenských vazeb než chataři. Je to dáno přirozeně tím, jak je chalupa umístěna. Protože naprostá většina chat stojí v extravilánu, chataři v podstatě nepřicházejí s venkovskými obyvateli do styku (snad jen při nákupu a v hostinci). Jestliže pěstovali nějaké sousedské vztahy, tak jen mezi sebou navzájem. Chataři se po dokončení stavby spíše věnovali výletům do přírody, sportu a podobně, zatímco chalupáři se nadále věnovali manuálním pracím (TRYPESOVÁ, 2004).

Další skutečností je, že lidé s městským životním stylem působí prostřednictvím všech aktivit, spjatých s druhým bydlením, na venkovskou společnost. To se může projevit pozitivně (šíření technických inovací, městské kultury), ale též se stát příčinou konfliktů (VÁGNER, 2004a).

2.3.6. Důsledky druhého bydlení

VÁGNER (2004a) zmiňuje jako důsledky druhého bydlení:

- *obecné společensko-ekonomické důsledky*
- *vlivy na přírodní prostředí*

Chataření a především chalupaření má poněkud ambivalentní charakter (ČERTÍK et al., 2001). Rozvoj druhého bydlení má velký význam pro *záchranu domovního fondu* v pohraničí a ve venkovských oblastech s klesající hustotou trvalého zalidnění (HOLEČEK, MARIOT, STRÍDA, 1999). Chalupářské hnutí se ve značné míře zasloužilo o zachování původního stavu a architektonického vzhledu, nejen řady objektů, ale i existence drobných sídel (FIALOVÁ, 2004b). Kulturně upravené rekreační chalupy představovaly pro vesnici velký přínos. Často se hovoří o tom, že chalupáři zachraňovali vesnici ducha (TRYPESOVÁ, 2004). V dnešní době chalupaření často pomáhá uchovat *původní ráz krajiny* a její etnografické hodnoty (HRALA, 2002).

Na druhé straně ovšem působily i *negativní rysy*. Málo regulovaná výstavba chat vedla ke vzniku rozsáhlých, architektonicky neuspořádaných a často přehuštěných chatových kolonií

(VÁGNER, 2001). Chatové osady a zahrádkářské kolonie, často s vysokým podílem provizorních staveb, hyzdí po estetické stránce zejména předměstské rekreační lokality (HRALA, 1996). Druhé bydlení je ve většině případů (zejména chataření) s ohledem na životní prostředí hodnoceno negativně. V mnoha případech dochází při nadměrné kumulaci chatové zástavby k nerespektování potenciálu krajiny, resp. k překročení únosnosti krajiny (FIALOVÁ, 2004b). Na rozdíl od chataření, nejsou negativní ekologické vlivy chalupaření tak významné (HRALA, 2002). Chatové osady jsou často doprovázeny i dalšími negativními jevy, jako jsou divoké skládky pevných odpadů, špatně vyřešené nebo vůbec neřešené problémy s likvidací znečištěné a odpadní vody či problémy s hlukem z motorizace (LEDNICKÝ, 2004).

2.3.7. Objekty druhého bydlení

Objekty druhého bydlení jsou objekty individuální rekreace (OIR). To jsou *rekreační objekty* (stavby určené k rekreačním účelům), které umožňují realizaci rekreačních aktivit spadajících mimo veřejné formy cestovního ruchu (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2002).

Chata je stavebním objektem určeným pro chataření. Nejběžnější chatou je rekreační chata. *Chalupa* má podobnou funkci jako chata, je ovšem starším stavebním objektem, který původně sloužil k trvalému bydlení a většinou i zemědělskému hospodaření a až později se uplatnil v rámci „rekreačního druhého bydlení“. Přechodem mezi chatou a chalupou je tzv. „*rekreační domek*“ (KUBEŠ, 2004). Vlastnictví chaty nebo chalupy vtiskuje rekreaci v naší zemi a životnímu způsobu specifický ráz (LIBROVÁ, 1994).

Rozmístění objektů druhého bydlení v Česku a jejich koncentrace jsou poměrně heterogenním jevem, třebaže se druhé bydlení alespoň v minimálním počtu vyskytuje prakticky po celém území republiky (FIALOVÁ, VÁGNER, 2005). Převážná většina majitelů má své objekty ve stejném okrese, kde mají též trvalé bydliště (VANĚČEK, 1997). Chaty a rekreační domky se pak spíše koncentrují blíže měst, vodních ploch a toků. Chalupy je možno spatřit v omezené míře téměř na celém území republiky, hlavně v podhorských a horských oblastech (VÁGNER, FIALOVÁ, 2004). Stále přetrvává platnost obecného tvrzení, že „*čím větší jsou soustředění rekreačních objektů, čím je jich více a čím blíže jsou u města, tím výrazněji převažují chaty nad chalupami*“ (KUČERA, 1992; sec. in FIALOVÁ, VÁGNER, 2005).

2.3.7.1. Statistiky objektů druhého bydlení

Existují dva zdroje pro data o počtu rekreačních objektů k hodnocení druhého bydlení.

Prvním jsou data *Českého statistického úřadu*, nejpřístupnější v tištěné formě ve *Statistickém lexikonu obcí České republiky* vydávané ČSÚ, druhým je *Katastr nemovitostí*, spadající pod Český úřad zeměměřický a katastrální. Oba zdroje dat nejsou bezchybné a vyčerpávající (FIALOVÁ, 2001).

V roce 1991 bylo při sčítání lidu v ČR zjištěno téměř 430 tisíc objektů individuální rekreace. (VYSTOUPIL et al., 2006). Počet objektů individuální rekreace je ve skutečnosti vyšší, než bylo zjištěno, protože v některých nevyčleněných rekreačních chalupách jsou často formálně přihlášeny osoby k trvalému pobytu, i když se objekt využívá jen rekreačně (VANĚČEK, 1997).

Lze předpokládat, že skutečný počet rekreačních objektů ve vlastnictví fyzických osob v ČR se po roce 2000 pohybuje okolo 500 000 (VÁGNER, FIALOVÁ, 2004). Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 nebyly informace o rekreačních objektech podrobně zkoumány. Je možno získat pouze údaje o rekreačním využívání bytů a domů, zařazených do bytového fondu (FIALOVÁ, 2001).

V mezikrajském srovnání mají nejvyšší vybavenost rekreačním objektem domácnosti Hlavního města Prahy, Jihočeského a Plzeňského kraje, nejnižší naopak obyvatelé kraje Ústeckého, Moravskoslezského a Zlínského kraje (VYSTOUPIL et al., 2006). V okresech středních Čech je soustředěna téměř třetina všech objektů individuální rekreace v Česku; chaty a chalupy tvoří v zázemí Prahy rozhodující podíl „lůžkové kapacity“ cestovního ruchu. Největší územní koncentrace objektů druhého bydlení je jižně od Prahy, v oblasti s nejatraktivnějším přírodním rámcem: to je případ údolí Vltavy nad Prahou, dolního Posázaví, okolí Jevanských rybníků, části dolního Poberouní, atd. (ŠTĚPÁNEK, KOPAČKA, ŠÍP, 2001).

Srovnání druhého bydlení v mezinárodním měřítku je velmi obtížné, vzhledem k nejednotnému definování, klasifikaci a typologii druhého bydlení a objektů individuální rekreace, i vzhledem k absenci aktuálních a přesných celonárodních šetření a sčítání (VÁGNER, 2004b).

2.3.7.2. Objekt druhého bydlení - rekreační nebo trvalý?

Dnes druhé bydlení slouží hlavně k delšímu rekreačnímu pobytu mimo trvalé bydliště. Většina pobytů mimo trvalé bydliště se v našich klimatických podmínkách realizuje v letní sezóně (MEJSNAROVÁ et al., 2004). Projevuje se naopak trend dlouhodobějšího sezónního využívání objektu, které se může zčásti stát přechodným stádiem ke změně funkce objektu v trvalé obývání (VÁGNER, 2001).

Často je též opomíjena možnost dlouhodobějšího (nikoliv pouze víkendového či

prázdninového) využívání druhého bydlení. (VÁGNER, 2004b). VÁGNER (2001) zmiňuje, že dle šetření ve vybraných lokalitách bylo zjištěno, že více než 90 % majitelů je rozhodnuto svůj rekreační objekt nikdy v budoucnu neprodat. Některé lokality mohou být perspektivní pro přechod z druhého, rekreačního bydlení na trvalé bydlení (BIČÍK, FIALOVÁ, 2001).

S postupem času došlo u řady objektů, původně budovaných se záměrem rekreačním, ke kvalitativnímu posunu, kdy se změnila v komfortně vybavené „druhé domácnosti“ (LEDNICKÝ, 2004).

Přeměnu na trvalé bydlení nevylučuje více než polovina (59 %) respondentů a jedná se zřejmě o nejvýraznější trend vývoje druhého bydlení po roce 1989 (VÁGNER, FIALOVÁ et al., 2004). Za zajímavé lze rovněž považovat výsledky (BIČÍK, FIALOVÁ, 2001), týkající se využívání objektu v budoucnu. K trvalému bydlení se přihlásilo přes 14 % respondentů. Nepřímo tuto možnost nevyloučilo téměř 49 % respondentů. Ze zbylého počtu, 25 % podmiňovalo možnost trvalého bydlení v OIR stavebními úpravami stávajícího objektu. K trvalému bydlení dnes de facto slouží již více než pětina objektů druhého bydlení, jak uvedli FIALOVÁ, VÁGNER (2005).

Jednou ze základních charakteristik současného i budoucího vývoje bude pravděpodobně další stírání rozdílů mezi vnímáním trvalého („prvního“) a druhého bydlení, ať už se týká jeho vybavenosti, funkce, provozovaných činností i objemu tráveného času. Rekreační objekty se staly místem, kde vlastníci, příp. jejich rodina strávili i více než třetinu roku a vzhledem k možnostem seberealizace se rekreanti nezdávka s rekreačním objektem identifikují více než s trvalým bydlištěm. Tak vyvstává otázka, kde se tito lidé *ztotožňují s pojmem „domov“, kde se jako „doma“ cítí* (VÁGNER, 2001).

2.4. Amenitní migrace

Cestovní ruch hraje důležitou roli, protože může být viděn jako první krok k amenitní migraci (LOEFFLER, STEINICKE, 2007). Alternativa k častému cestování za lepším životním prostředím může být, alespoň pro určitou skupinu lidí, tzv. amenitní migrace (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2005). Ale to, co definuje a částečně odlišuje amenitní migraci od cestovního ruchu je skutečnost, že velké skupiny lidí nejen navštěvují, ale přestěhovávají se do těchto oblastí, a zůstávají tam více či méně trvale (KALTENBORN, 2007).

Termín „amenitní migrace“ používáme jako český ekvivalent termínu „amenity migration“ používaného v anglosaské literatuře (KOPP et al., 2009). Všechny významy slova „amenity“

nesou něco, co člověku navozuje pocit *pohody*. Pohody ve smyslu anglického „*well-being*“, čili blaha, dobra jako součásti celkového lidského zdraví jak jej definuje Světová zdravotnická organizace WHO: „*Zdraví není jen absence nemoci, poruchy nebo tělesné slabosti, ale celkový stav tělesné, duševní i sociální pohody, dále pohody reprodukční, sexuální a duchovní*“ (BARTOŠ et al., 2010).

Amenitní migrace je jedním ze současných globálních fenoménů (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2005). Jak uvádí LOEFFLER, STEINICKE (2007), fenomén amenitní migrace představuje poměrně novou oblast geografického výzkumu.

Jde o specifický typ migrace, která není motivována ekonomicky, ale snahou žít v území s hodnotnějším přírodním, případně i sociálním a kulturním prostředím, a tím dosáhnout vyšší kvality života. Zvýšení kvality života tímto způsobem je důležité pro určitou skupinu lidské populace, která staví v hodnotovém žebříčku životní prostředí na jedno z předních míst (BARTOŠ, KOPP, 2009). Amenitní migrace tedy znamená migraci za lepší kvalitou života, pohodou, krásou, pohodlím, v určitém smyslu také zábavou i lepším zdravím (BARTOŠ et al., 2010). Směřuje převážně z městského prostředí do venkovské krajiny (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009a).

Jedná se o zcela dobrovolnou migraci, která je v poslední době podporována možnostmi informačních technologií (GLORIOSO, 1999). Lidé, kteří migrují, aniž by se vzdali nebo nutně změnili zaměstnání, se často spoléhají na technologie pro usnadnění práce na dálku. Telefon, mobilní telefon, fax, počítače a počítačová technologii umožňují komunikaci téměř na libovolnou vzdálenost (STEWART, 2002).

2.4.1. Formy amenitní migrace

Zpravidla lze rozlišit dvě základní formy amenitní migrace: jednak je to migrace za lepším životním prostředím (*natural amenities*) a jednak migrace za kulturními zvláštnostmi území (*cultural amenities*) (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009b). Za dílčí kategorii amenitní migrace je proto považována „environmentální amenitní migrace“ („environmental amenities“ nebo „natural amenities“) (MOSS, 2006).

Druhá forma migrace je zaměřená na konkrétní sociálně-kulturní aspekty cílového území („cultural amenities“). To zahrnuje například konkrétní životní styl nebo charakter místní komunity, tradice, náboženské praxe nebo malou výrobu specifického charakteru (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2008). V současné době se zdá, že skupina migrantů je zaměřena

výhradně na kulturní specifika a jeho „genius loci“. V tomto případě se lidé stěhují do historických měst a kulturních center (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009a).

2.4.2. Přístupy k amenitní migraci

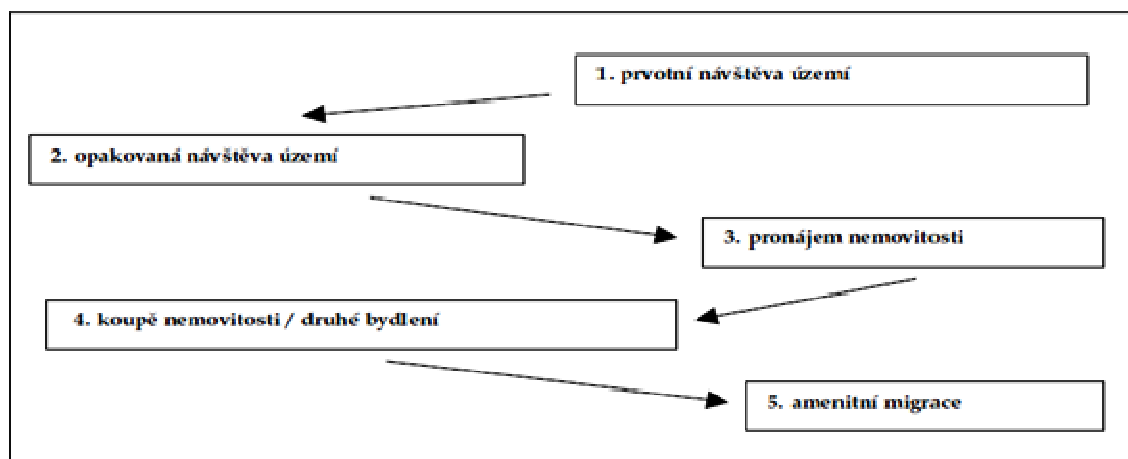
V současné době existují dva přístupy, které popisují a vysvětlují původ amenitní migrace. První je založen na obecných zásadách cestovního ruchu - poznávání nových míst ve svém volném čase - a postupný přechod na amenitní migraci (STEWART, 2002). Tam je ještě další fenomén, který lze chápat jako mezistupeň, tzv. "druhé bydlení" (BIČÍK et al., 2001). Druhý přístup vychází z předpokladu, že amenitní migranti opouštějí dobrovolně své stávající objekty bydlení, nespokojení se svým životem ve města (GLÜCK, MAGEL, 1992; sec. in BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2007; LIBROVÁ, 1994, 2003).

➤ *První přístup*

Někteří zahraniční autoři (STEWART, 2002) předpokládají, že prvotním impulsem vyvolávajícím ve své konečné podobě amenitní migraci je návštěva území *turistickou formou* (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009b).

Obecný vývoj tohoto jevu je tedy charakterizován pěti následujícími postupnými kroky (BARTOŠ et al., 2010). Je možné odvodit spojitost mezi “*druhým bydlením*” a “*amenitní migrací*”. Z hlediska modelu, který nabízí STEWART (2002) se liší jen svou poslední fází - druhé bydlení nepředpokládá trvalý přesun do cílového území (BARTOŠ et al., 2010).

Obrázek č. 1: Pět základních kroků vzniku amenitní migrace

Zdroj: STEWART, 2002; upraveno BARTOŠ, KUŠOVÁ, 2005

➤ Druhý přístup

Fenoménem dobrovolného přesunu městských lidí na venkov se zabývá LIBROVÁ (1994; 2003) a soustřeďuje se především na popis změny jejich způsobu života a problémů spojených se zapojením do života místní komunity a lokálních ekonomik (BARTOŠ, KUŠOVÁ, 2005).

LIBROVÁ (1994) popisuje životní způsob uskutečňovaný záměrně, na základě *dobrovolné volby*, a to volby hodnotové. Všichni její respondenti projeví pozitivnější postoj k vesnici než k městu. Dále říká, že motivy k přijetí ekologických forem života jsou uloženy individuálně a hluboko a že inspirace často tkví v zážitcích z dětství stráveného na venkově a v přírodě, v ohlédnutí za životem dědečků a babiček.

LIBROVÁ (2003) se domnívá, že jedinec má prostor pro svá rozhodování. Že jeho *ekologické ctnosti* mohou zmenšovat obudnou ekologickou stopu, kterou v přírodě zanechává bohatá společnost. *Ekologickou stopu*, lze podle ní, chápat prostě jako metaforický obraz míry vlivu, kterým lidský jedinec nebo kolektivita působí na přírodu.

Ekologicky příznivé chování je ekologický luxus, který uvědoměle zmenšuje ekologickou stopu (LIBROVÁ, 2003). „*Ekologický luxus*“ - LIBROVÁ (2003) chápe jako zkratku „ekologicky příznivého luxusu“, tj. luxusu, který je příznivý k přírodě. Ekologickým luxusem je například přírodě blízké zahradničení, odmítnutí automobilu, objevení blízkého, spojené s nechtím k dalekému cestování.

LIBROVÁ (1994) tvrdí, že jakkoli se to zdá nepravděpodobné, tak i v naší zemi žijí lidé v *dobrovolné skromnosti*. LIBROVÁ (2003) dobrovolnou skromnost chápe tak, že není cílená, má druhotnou povahu a nezamýšleně vyplývá z orientace člověka k jiným než spotřebním hodnotám.

Přijdou-li do domácnosti peníze, jsou ohroženy ekologické ctnosti i skromnost. Souhrnně řečeno, navzdory snahám environmentální výchovy nebylo ve společnosti ekologicky příznivé chování doposud přijato jako žitá sociální norma. Nesmějí nás mást výzkumy veřejného mínění, v nichž lidé vyjadřují kladný vztah k „životnímu prostředí“. Ve většině dobrovolně skromných „pestrých“ domácností spotřeba vzrostla. Není to jen výsledek prosté skutečnosti, že odrůstající děti stojí domácí rozpočet víc než batolata, že vlídní rodiče ustupují dětem. Ale například i omezení hromadné dopravy, aj. (LIBROVÁ, 2003).

2.4.3. Vlastní životní cyklus amenitní migrace

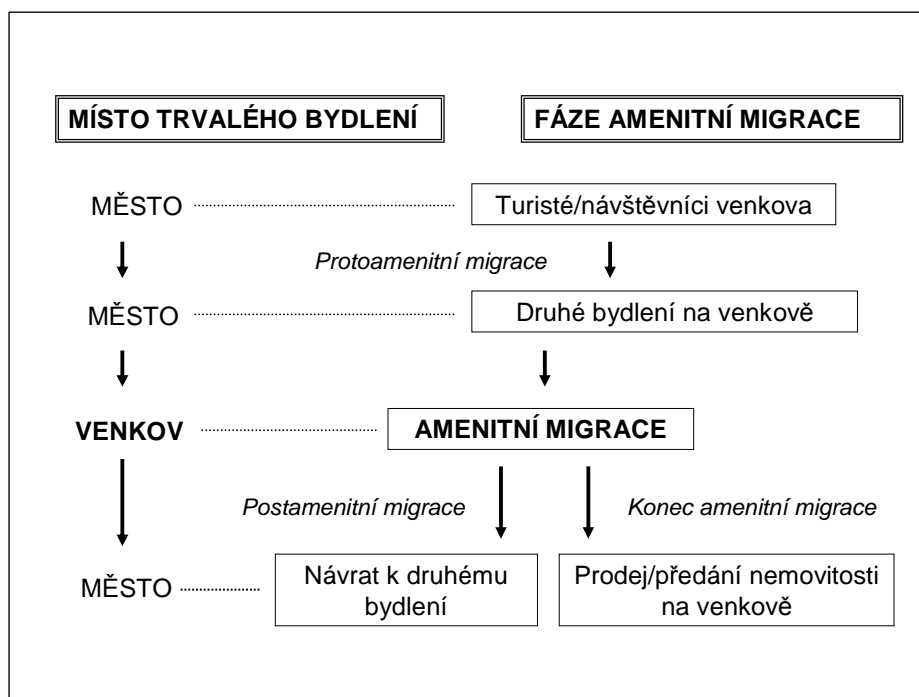
Na základě provedeného výzkumu a získaných empirických dat, BARTOŠ et al. (2010)

dospěli k závěru, že v soudobé společnosti má mnohdy amenitní migrace „*vlastní životní cyklus*“.

Nicméně, otázkou je, jestli amenitní migrace do venkovských marginálních oblastí není pouze některá epizoda v životě migrantů. Demografická zjištění ukazují, že přitažlivost metropolitních oblastí, přinejmenším v Evropě, se nesnižuje (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2008).

Amenitní migranti opouštějí venkovský prostor. Buď definitivně, když nemovitost prodají či předají svým potomkům a vrátí se natrvalo k městskému způsobu života, nebo venkovskou nemovitost začnou používat pouze standardně k druhému bydlení a natrvalo žijí ve městě. Důvody pro rozhodnutí ke *zpětné migraci* do města jsou rozličné. Např. zajištění vzdělání a kariérního postupu pro potomky, dostupnost zdravotnické péče a sociálních služeb, která rovněž nabývá s postupujícím věkem na významu (BARTOŠ et al., 2010).

Obrázek č. 2: Jednotlivé fáze životního cyklu amenitní migrace

Zdroj: BARTOŠ et al., 2010

Přerušeni amenitní migrace, případně její ukončení, bývá často způsobeno konfliktem názorů mezi dospívajícími dětmi a generací rodičů. Mladá generace, přestože vyrostla na venkově, tíhne žít v prostředí, kde má větší možnost stýkat se svými vrstevníky a využívat společenského života měst (BARTOŠ et al., 2010).

2.4.3.1. Dráhy bydlení

Dráhu bydlení jednotlivce je možno chápat jako *postupné změny obydlí*, které daný jednatel uskutečňuje v průběhu životního cyklu. Podle této definice jakákoliv změna obydlí utváří dráhu bydlení daného jednatelce/domácnosti a představuje pohyb po této dráze. Může se přitom jednat o přestěhování se do většího a lépe vybaveného bytu nebo naopak do menšího bytu nižší kvality. *Žebříkem bydlení* se zpravidla rozumí posloupnost jednotlivých druhů bydlení členěných podle právního vztahu a typu zástavby a seřazených z hlediska obecných preferencí. (SUNEGA, ČERMÁK, VAJDOVÁ, 2002). ABRAMSSON, BORGEGARD, FRANSSON (2000; sec. in SUNEGA, ČERMÁK, VAJDOVÁ, 2002) rozlišují čtyři základní typy drah bydlení – *vzestupnou, sestupnou, setrvalou a oscilující* dráhu bydlení.

2.4.4. Amenitní migranti a jejich typologie

Osob, či rodin, které se rozhodly opustit stávající místo svého dlouhodobého pobytu převážně ve městě a žít v kvalitnějším životním prostředí na venkově, neustále přibývá (BARTOŠ et al., 2010).

Amenitní migranti jsou někdy označováni jako „*hledači životní pohody*“ (MOSS, 2006). Konkrétně jsou amenitní migranti definováni jako lidé, kteří mění trvalé bydliště nikoliv z důvodů ekonomické výhodnosti, ale proto, aby žili v lepším přírodním nebo socio-kulturním prostředí (CHIPENIUK 2005; sec. in KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

MOSS (1987); PRICE, MOSS, WILLIAMS (1997) a GLORIOSO (1999) vypracovali typologii amenitních migrantů. Rozlišují tři základní kritéria pro jejich zařazení: 1. *délka pobytu*, 2. *postoj k využívání přírodních zdrojů*, 3. *volný čas a finanční možnosti* (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2008). Podle délky pobytu pak BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) rozlišují amenitní migranty trvalé a dočasné, podle vztahu k místním přírodním zdrojům migranty využívající přírodní zdroje a ty, jejichž hlavním posláním je ochrana přírodních zdrojů před neuváženým využíváním.

V některých případech, zakupují lidé druhé bydlení, aby vyzkoušeli, zda jim život na venkově splní jejich očekávání (MOSS, 2006). Snad i proto, někteří autoři zahrnují mezi amenitní migranty v různé míře i aktéry druhého bydlení, resp. sezónní rekreanty (MOSS, 2006; BARTOŠ et al., 2008a). Posuzování z perspektivy kategorizace navržené GLORIOSO (1999), mohou být uživatelé druhého bydlení považováni za migranty dočasné. Společným rysem všech amenitních migrantů je snaha žít ve vybraném prostředí co možná největší část svého života (BARTOŠ et al., 2010). Turisté obvykle navštěvují místa bez úmyslu bydlet v nich nebo v nich vydělávat peníze, protože žijí ve svých cílových oblastech. Amenitní migranti

se tam usadí a mají tam bydliště trvalé, sezónní nebo přechodné (GLORIOSO, MOSS, 2007). Jiní mají definované amenitní migranty jiným způsobem. Například v knize MOSS (2006), někteří považují za amenitní migranty pouze ty, kteří se stěhují natrvalo.

BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL (2005) ukazují kategorie amenitní migrace z hlediska volného času a zdrojů finančních příjmů, které můžeme rozdělit na:

- kategorii *důchodců* (částečně zaměstnaní)
- kategorii *pracujících na dálku* „*tele-workers*“
- kategorii *místních zaměstnanců*
- kategorii *finančně nezávislých*

2.4.5. Amenitní migrace ve světě

První studie zabývající se amenitní migrací poukazyvaly na fakt, že amenitní migrace se projevuje výhradně v ekonomicky vyspělých zemích a je úzce spojena s osobním bohatstvím jednotlivých migrantů (MOSS, 1994). Pozdější práce však naznačují, že s amenitní migrací se můžeme setkat na všech kontinentech a to i v ekonomicky chudších státech (PRICE, MOSS, WILLIAMS, 1997; sec. in BARTOŠ et al., 2010).

Za určitý mezník ve studiu amenitní migrace lze považovat rok 2003, kdy se v kanadském městě Banff konala mezinárodní konference „*Environmental sustainability for mountain areas impacted by tourism and amenity migration*“. Jedním z jejích výsledků bylo vydání publikace „*The Amenity migrants: Seeking and Sustaining Mountains and their Cultures*“ (MOSS, 2006), první monografie popisující amenitní migraci v mezinárodním kontextu. Jednotlivé příspěvky v knize jsou vybrané z pěti kontinentů, různých kultur i klimatických a politicko ekonomických podmínek. Stejně důležitá je šíře perspektiv: rozmanitost akademických a praktických oborů věnujících se amenitní migraci a jejich multi-disciplinární orientace a zkušenosti. Amenitní migrace je v knize popsána a analyzována na sedmnácti konkrétních případech, různých se měřítkem - od mezinárodních (evropské Alpy), národních (USA) a širokých sub-národních regionů (vnitrozemí Austrálie), po regiony velkoměstských periferií (San Juan, Costa Rica), odlehlé regiony (Bulkley Valley v severní Britské Kolumbii v Kanadě) a pro Američany dostupné (Santa Fe, Nové Mexiko, USA). Uvedené příklady představují však jen malý vzorek globálního fenoménu (BARTOŠ et al., 2010).

Tento dynamický jev je nejvíce patrný v Severní Americe a západní Evropě, ale je také významným aspektem současné globální změny v horských oblastech po celém světě, například

v Argentině, Austrálii, Kostarice, České republice, Indii, Novém Zélandu, Filipínách a Jižní Africe. Nikde nebyla amenitní migraci soustředěna větší pozornost než v západní USA (MOSS, 2006). KUENTZEL, RAMASWAMY (2005; sec. in BARTOŠ et al., 2010) se zabývají vztahy mezi rozvojem cestovního ruchu, migrací a rozvojem nových sídelních struktur ve Spojených státech v období let 1950 až 2001. Při výzkumu tohoto jevu v Severní Americe se v posledních letech ukázalo, že mnoho severoamerických amenitních migrantů, kteří se po celá poslední desetiletí stěhovali z metropolitních oblastí především za sluncem a teplem do jižních přímořských oblastí Spojených států jako je Florida a Kalifornie či do sousedního Mexika na Kalifornský poloostrov, poznenáhlu mění svůj pohled na životní prostředí a za jeho součást považují stále více trvalý dostatek kvalitní pitné vody (BARTOŠ, KOPP, 2009).

Amenitní migrace ve střední Evropě se zdá být ve svých raných fázích vývoje (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2008). Z evropských autorů, zabývajících se amenitní migrací, můžeme jmenovat například PERLIK (2008; sec. in BARTOŠ et al., 2010), STEINICKE (2008; sec. in BARTOŠ et al., 2010), kteří se zabývají specifiky amenitní migrace v evropských Alpách. Amenitní migraci ve Skandinávii se věnují například OVERVAG, SKJEGGEDAL (2008; sec. in BARTOŠ et al., 2010).

2.4.6. Amenitní migrace v České republice

Tento fenomén také existuje v České republice (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2005). V České republice se očekává rostoucí role amenitní migrace v místním rozvoji venkovských oblastí (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009a).

Z historického hlediska můžeme za první amenitní migranty na území dnešní České republiky považovat šlechtu s její zálibou trávit určitou část roku mimo její hlavní sídlo. V takzvaných letních rezidencích, jež byly většinou obklopeny lesy a divokou přírodou, provozovali příslušníci šlechty své záliby, mezi něž patřil především lov divoké zvěře (BARTOŠ et al., 2010).

Vzhledem k výrazně odlišným geografickým i kulturním podmínkám Střední Evropy a specifickým politicko-sociálním podmínkám území dnešní České republiky, se vznik, vývoj a současný stav amenitní migrace u nás odlišuje (BARTOŠ et al., 2010). V České republice je tento fenomén nejvíce rozšířen v bývalém pohraničí (BARTOŠ, KUŠOVÁ, 2005).

Po roce 2000 se v České republice začíná měnit směr migrace. Zatímco dříve převažovala migrace z venkovských oblastí do měst, dnes se situace mění a venkovské oblasti s kvalitním

přírodním nebo i sociokulturním prostředím migrací rostou (BARTOŠ et al., 2010).

V našich podmínkách se amenitní migrace velmi často překrývá s fenoménem zvaným „druhé bydlení“ a je velice obtížné najít ostrou hranici mezi těmito jevy (BARTOŠ et al., 2010). Druhé bydlení je v mnoha případech jakýmsi jejím předstupněm (BARTOŠ et al., 2008b). Na rozdíl od Severní Ameriky je Česká republika svoji rozlohou tak malá, že využívání objektů druhého bydlení je možné po celý rok i v týdenních intervalech (BARTOŠ et al., 2010).

Hranice mezi druhým bydlením a amenitní migrací nebývá zcela ostrá a jednoznačná. Za určující charakteristiku se v našich podmínkách považuje tzv. *trvalé bydliště* v amenitním prostředí. Jak již bylo zmíněno, osob, či rodin, které se rozhodly opustit město, a žít v kvalitnějším životním prostředí neustále přibývá a to i v České republice. Zejména jihozápadní Čechy patří mezi oblasti, kde se s amenitními migranty můžeme setkat v hojně míře (BARTOŠ, KUŠOVÁ, 2005). Například v současné době migrují lidé ze severních oblastí České republiky, z měst jako Most, Chomutov nebo Ústí nad Labem, z důvodu nízké kvality životního prostředí a jeho dopadu na zdraví dětí (BARTOŠ et al., 2008a).

2.4.7. Předpoklady vzniku amenitní migrace

Téměř každodenně jsme svědky úbytku zelených ploch ve svém okolí. Nové dopravní tepny, odstavné a parkovací plochy, rozsáhlá nákupní, výrobní a skladovací střediska, satelitní obytné zóny a přístupové komunikace se trvale a neúprosně zakusují do krajiny, často na úkor stávající zeleně. Na druhé straně máme stále více informací o jejich nezbytnosti pro udržitelný život na naší planetě. V ekonomicky vyspělých státech se dokonce čím dál častěji hovoří o novém trendu lidské migrace, tzv. amenitní migraci, která je vyvolána touhou určitých skupin populace žít v *přírodě blízkém prostředí* s malou hustotou osídlení (BARTOŠ et al., 2006).

NEPAL, CHIPENIUK (2005) tvrdí, že amenitní migranti nejčastěji navštěvovali místo jako turisté před přestěhováním a na základě jejich zkušeností, rozvíjejí pocit k místu, který může nebo nemusí být podobný místním obyvatelům. To předpokládá, že návštěvníci disponují dvěma nezbytnými veličinami: *volným časem a finančními prostředky* (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009b). Je ovšem možné diskutovat, zda jsou lokality nejvíce exponované cestovním ruchem a rekreací zároveň atraktivní pro trvalé bydlení. Podobně lze diskutovat hypotézu, že vyšší stupeň ochrany krajiny trvale garantuje vyšší kvalitu přírodního prostředí. Existuje totiž i opačně směřující hypotéza, že omezení územního rozvoje a lidských aktivit v chráněných územích může odradit potenciální migranty, kteří chtějí nového místa bydlení využít k rozvoji

vlastních rekreačních, sportovních, kulturních nebo podnikatelských aktivit (KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

Otázkou zůstává, kde je hranice *velikostní kategorie sídel*, do kterých se chtějí amenitní migranti stěhovat. Na jednu stranu s klesající velikostí sídel roste místní pospolitost občanů nebo klidné podmínky pro život, na stranu druhou se však také logicky snižuje vybavenost sídla službami a často se zhoršuje i dopravní dostupnost těchto služeb. Přestože jsou dnes tyto bariéry omezené dostupnosti odbourávány zlepšováním dopravní infrastruktury nebo téměř územně neomezenou přístupností k internetu, nelze předpokládat, že amenitní migranti většinově preferují místa „kde lišky dávají dobrou noc“ (KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

2.4.7.1. Potenciál pro amenitní migraci

Mezi důvody podmiňující amenitní migrace na venkov převažuje snaha žít v kvalitnějším životním prostředí, blíže přírodě a mnohdy v jiném typu komunitě, než nabízí městské prostředí (BARTOŠ et al., 2010). Nižší kvalita životního prostředí v jádrech aglomerací je jedním z faktorů, které v určité fázi vývoje společnosti motivují migrační proudy z měst (KOPP, 2008). Kulturně historické a přírodní prostředí většiny českých venkovských regionů představám o zlepšení kvality života více méně odpovídá (BARTOŠ et al., 2010). ULMANN (1954; sec. in BARTOŠ et al., 2010) vyslovil hypotézu, že komparativní výhoda kvalitnějšího životního prostředí vyváží migrantům případné ekonomické ztráty. Stav *přírodního a kulturního prostředí* hraje obvykle důležitou roli (JENKINS et al., 2001; sec. in BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2005).

Periferní, venkovské regiony nebo obce se silným „*genius loci*“, mají potenciální konkurenční výhodu jako žádoucí cíle (BARTOŠ et al., 2008a). *Horské oblasti* jsou nyní předními cílovými oblastmi pro amenitní migranty a pokrývají významnou část naší planety, 24 % zemského povrchu (PRICE, 2004; sec. in MOSS, 2006).

Hledání amenitních migrantů směřuje buď za lepším životním prostředím, případně za kulturními zvláštnostmi území (BARTOŠ et al., 2010). Environmentální amenitní migrace („*environmental amenities*“ nebo „*natural amenities*“) jsou motivovány přírodními atraktivitami krajiny – *reliéfem, vodními plochami, klimatem nebo biodiverzitou krajiny* (MOSS, 2006). Skupina amenitních migrantů oceňujících výhradně kulturní specifika a jejich „*genius loci*“ se stěhuje do historických měst a kulturních center. V České republice, to znamená hlavně do Prahy a Českého Krumlova (GLORIOSO, 1999).

Krajinné atributy určují potenciál pro amenitní migraci. Tyto atributy představují kvalita životního prostředí, vizuální estetické hodnoty, péče o krajinu, systém osídlení nebo rekreační

atraktivitu. Zkoumaný krajinný systém má různý potenciál pro jednotlivé aktivity. Musíme tedy mluvit o potenciálu pro konkrétní aktivitu, v našem případě o vhodnosti krajiny k trvalému bydlení, motivovaného kvalitou prostředí (KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

Na základě diskuse, která se opírá o rozbor literatury a předběžné výsledky řízených rozhovorů se zástupci místní samosprávy v modelových územích řešeného projektu, KOPP, NOVOTNÁ (2007) konstatovali, že existuje několik možných *přístupů k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci*, vycházejících z diferenciace území na základě: (1) kvality životního prostředí, (2) kvality přírodního prostředí a stupně ochrany krajiny, (3) krajinného rázu, (4) potenciálu pro cestovní ruch nebo (5) vybavenosti a dopravní dostupnosti.

K hodnocení přitažlivosti území zavedl U.S. Department of Agriculture (McGRANAHAN, 1999) tzv. „*Natural amenity index*“ jako komponentní ukazatel pro vyjádření přírodního potenciálu území pro migraci v rámci Spojených států amerických. Zahrnuje především ukazatele přírodní atraktivnosti území, konkrétně klimatické ukazatele, ukazatel atraktivnosti reliéfu (podle relativní členitosti) a ukazatel vyjadřující podíl vodních ploch na celkové rozloze území (McGRANAHAN, 1999; sec. in KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

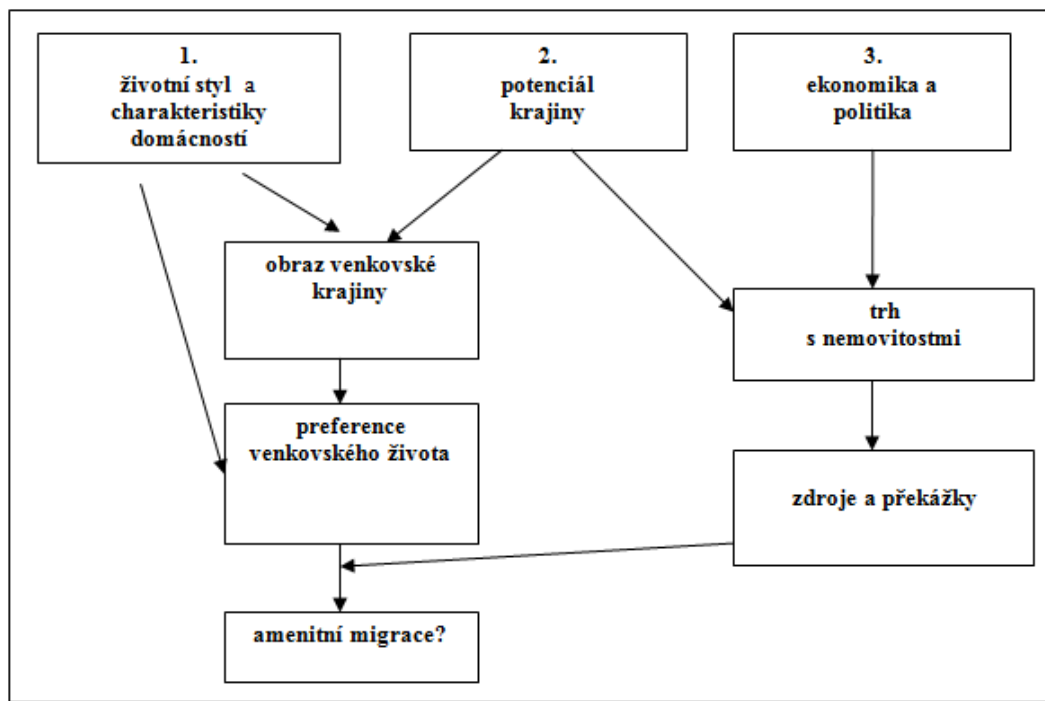
Další možnost vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci nabízí existující metodiky pro hodnocení *krajinného rázu* území (LÖW, MÍCHAL, 2003). Metody hodnocení krajinného rázu se u nás rozvíjely především v souvislosti s tím, že ochranu krajinného rázu v České republice ukládá zákon č. 114/ 1992 Sb. (KOPP, NOVOTNÁ, 2007). Ten krajinný ráz definuje jako „*přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určitého místa či oblasti*“. Krajinný ráz je určován nejen vlastním charakterem krajiny (krajinná struktura, výšková členitost, zastoupení přírodních prvků, staveb apod.), ale též způsobem vnímání tohoto obrazu člověkem. V hodnocení krajinného rázu přitom významně vystupuje problematika vyjádření terciální struktury krajiny tedy struktury spojené s představami lidí, s její historií a budoucností (KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

Nelze přitom opomíjet subjektivní hlediska potenciálních migrantů. V řadě studií zabývajících se hodnocením vizuální kvality krajiny z pohledu veřejnosti, účastníků cestovního ruchu či místních obyvatel je doloženo, že velmi podstatné jsou rozdíly v subjektivních postojích a z nich odvozené preference ovlivněné věkem, zkušenostmi, vzděláním, sociálním či ekonomickým postavením respondentů (SAYADI et al., 2009; sec. in KOPP et al., 2009).

Zatímco hodnocení charakteru krajiny je do jisté míry exaktně proveditelné, značně problematické zůstává hodnocení toho, jak člověk krajinu vnímá. Je třeba totiž respektovat individuální vztahy lidí ke krajině, které vyplývají z jejich životních zkušeností, postojů, estetického cítění, emocí, vzdělání, věku apod. Jinými slovy, hodnocení krajinného rázu vždy

obsahuje určitý podíl subjektivity, což komplikuje možnosti zobecněného vyjádření krajinného rázu jako předpokladu amenitní migrace (KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

Obrázek č. 3: Faktory ovlivňující amenitní migraci

Zdroj: van DAM, HEINS, ELBERSEN, 2002; upraveno BARTOŠ et al., 2010

Kromě kvalitního přírodního prostředí s mnoha historickými skvosty, které mohou přilákat obyvatele měst, potenciál představuje především volný bytový fond a hojně rozvinuté druhé bydlení. Nejčastěji se při přistěhování jedná právě o typ přeměny rekreačního využívání na trvalé bydlení (BARTOŠ et al., 2010).

2.4.7.2. Motivy amenitní migrace a její faktory

Sociologie věnuje pozornost hlavně motivům migrace a dopadům migrace na lokální komunitu (BARTOŠ et al., 2010). Každá jednotlivá rozhodnutí k migraci jsou ovlivněna mnoha faktory, zkušenostmi a zvláštním souborem okolností (STEWART, 2002).

Faktory motivující amenitní migraci tak můžeme vidět na základě migrační „push-pull“ teorie ve dvou rovinách „proti městu“ – odtahující „push“ faktory jako kriminalitu, špatnou kvalitu bydlení, nedostatek prostoru pro volnočasové aktivity „v přírodě“, nízkou úroveň životního prostředí a „pro venkov“ – přitahující „pull“ faktory jako atraktivní životní a přírodní prostředí, poklidný životní styl, kvalitní sociální vztahy, kde „se denně setkáváme v místním obchůdku“ (HALLIDAY, COOMBES, 1995; sec. in KOPP, NOVOTNÁ, 2007).

ABRAMSSON, BORGEGARD, FRANSSON (2000; sec. in SUNEGA, ČERMÁK, VAJDOVÁ, 2002) uvádí čtyři hlavní skupiny činitelů, které ovlivňují rozhodování jednotlivce/domácnosti o změně obydli: *preference, příležitosti, zdroje a omezující podmínky*. *Preference* souvisí s hodnotovým žebříčkem každého jednotlivce a jsou do určité míry vyjádřením cílů, které si člověk stanovuje v průběhu života. Na základě svých preferencí se člověk například rozhoduje, do jakého typu obydli se bude stěhovat. *Příležitosti* představují různé alternativy, které jsou zvažovány při rozhodování, je možno odlišit tzv. vnímané a reálné příležitosti. Vnímané jsou takové příležitosti, které jednatel bere do úvahy při rozhodování, reálné jsou ty příležitosti, které sice reálně existují, ale z nejrůznějších důvodů (sociální postavení, nedostatek zkušeností, informací) nejsou vnímány jako příležitosti, nejsou zvažovány. *Zdroje* jsou determinovány zejména finančními možnostmi. *Omezující podmínky* jsou faktory, které limitují zdroje či znesnadňují nebo zamezují identifikaci některých reálných příležitostí. Významnou omezující podmínku může představovat (ne-)dostupnost některých typů bydlení, tedy další aspekt, který ovlivňuje volbu člověka a jeho pohyb na dráze bydlení (SUNEGA, ČERMÁK, VAJDOVÁ, 2002).

KOPP (2008) rozdělil faktory, které rozhodují o amenitní migraci, do tří skupin. První skupina faktorů souvisí s charakteristikami domácností, například jejich věkovou strukturou, počtem dětí, vzdělaností, úrovní příjmů a majetkem, minulými zkušenostmi s bydlením, rekreačními aktivitami či osobními vztahy. Druhou kategorií představuje vlastní potenciál krajiny určený přírodními předpoklady, krajinným rázem, mírou ochrany krajiny, kvalitou životního prostředí, charakteristikami sídel, mírou perifernosti apod. Do třetí kategorie faktorů rozhodujících o procesu amenitní migrace v konkrétním území patří celková úroveň ekonomiky, nástroje ovlivňující trh s nemovitostmi nebo rozvoj venkova, nástroje ochrany krajiny, právní řád apod. Uvedené tři kategorie faktorů pak ve vzájemném působení stimulují nebo inhibují proces amenitní migrace (KOPP, 2008).

Lidé se stěhují z různých důvodů, ale to, co vyzve jednoho jedince k pohybu, může způsobit u jiné osoby, aby zůstala (MOSS, 2006). Avšak jsou to vždy vnitřní psychické faktory, kvůli kterým mění amenitní migranti místo, kde chtějí žít. Hlavním kritériem pro učinění jejich rozhodnutí jsou obvykle jejich osobní zkušenosti a pocity, které očekávají, že se objeví v území (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2005). Amenitní migranti očekávají, že pocítí osobní požitek. V tomto případě, požitek znamená být si vědom hodnoty života v přirozeném prostředí, které je jen mírně znečištěné, daleko od rušné civilizace, nebo je fascinovaný životem na venkově, nebo touhou žít v kulturně odlišné komunitě (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2007; BARTOŠ et al., 2008a).

2.4.8. Důsledky amenitní migrace

Existuje mnoho důsledků amenitní migrace do venkovských oblastí (McCARTHY, 2008). Amenitní migrace může také produkovat celou řadu dopadů na životní prostředí (BUCKLEY, 2004; sec. in BARTOŠ et al., 2008a). Ekologické účinky jsou často málo zkoumané, ale mohou být hluboké. Účinky na lidskou společnost jsou často popisovány jako „urbanizace na venkově“, tento výraz zahrnuje jak hmotné prvky (např. novější styly bydlení) tak i méně okamžitě viditelné proměny společenských vztahů (např. závazky k větší rovnosti žen a mužů) (McCARTHY, 2008). Amenitní migranti zároveň mohou udržet nebo ještě zlepšit environmentální a kulturní kvalitu rurálních oblastí (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2009b; BARTOŠ, KUŠOVÁ, 2005). Někteří amenitní migranti opravdu přispívají k posílení místní kultury. Mohou být aktivní dobrovolníci pracující v místních muzeích a památkách, účastnit se v místních hudebních skupinách a pěveckých sborech (MOSS, 2006).

BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL (2009a) popisují dva možné způsoby, jak amenitní migranti mohou mít vliv na kvalitu života místního obyvatelstva. *Pozitivní dopady* by se skládaly z pomalejšího vyliďňování venkovských oblastí spolu se zachováním některých služeb, ze zvýšení počtu dočasných a stálých pracovních míst a ze vzniku nových způsobů, jak vydělávat na živobytí ve venkovských oblastech. Amenitní migranti můžou dokonce poskytnout nové poznatky o informačních technologiích a způsobech, jak je používat, a to vzhledem k toku dotací do regionu. Na druhé straně by amenitní migranti mohli mít *negativní dopad* na životní styl místních obyvatel, který je obecně zakořeněný v tradicích a vyvinul se v průběhu staletí. Může také vést k masivní invazi městských návyků chování do venkovských oblastí (BARTOŠ, KUŠOVÁ, TĚŠITEL, 2008; BARTOŠ et al., 2008a).

Na závěr odpověď jednoho z respondentů z průzkumu Librové (LIBROVÁ, 1994) - zda se cítí být na světě šťastný, nebo nešťastný: *„Spíš by se dalo říct šťastný, protože je to otázka kvality a kvantity. Okamžiky štěstí jsou vzácnější, ale jsou tak intenzivní, že v globálu bych řekl, že ta miska převažuje. Jsou okamžiky, kdy jsem šťastný, že na tom světě jsem, že jsem dostal šanci, že se můžu dívat na hvězdy, že vidím tu rozmanitost. Musím to umět sečíst dohromady, a pak to vidím, že je to prostě závratný... Jednou z největších schopností lidí je schopnost obdivovat“.*

3. MODELOVÉ ÚZEMÍ – PŘÍRODNÍ PARK ČESKÁ KANADA

K faktorům, které motivují amenitní migranty zajisté patří vlastní potenciál území, především jeho přírodní předpoklady a kvalita životního prostředí. Krajina České Kanady má specifický ráz, s jistou mírou ochrany krajiny.

3.1. Přírodní parky

Ochrana přírody má v České republice dávno tradici (TRÍCATNÍK, 1996). V České republice je síť chráněných území tvořena dvěma typy území. Prvním jsou zvláště chráněná území, která se dle velikosti člení na velkoplošná a maloplošná. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří národní parky a chráněné krajinné oblasti. V České republice rozlišujeme 4 druhy maloplošných zvláště chráněných území: národní přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Druhým typem ochrany je tzv. *obecná ochrana*. Tu používají územní systémy ekologické stability, významné krajinné prvky, tj. ekologicky či geomorfologicky hodnotné části krajiny. Z pohledu cestovního ruchu jsou nejvýznamnějším typem obecné územní ochrany *přírodní parky* (VYSTOUPIL et al., 2006). Podle zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení pro využívání tohoto území (VANĚČEK, 1997).

Tyto oblasti mají umožnit zachování příznivých biologických, krajinných a estetických vlastností přírodního prostředí. Jedná se o poměrně dobře uchované přírodní části krajiny, určené pro rekreaci průchozích turistů (VANĚČEK, 1997).

V České republice máme k roku 2005 126 přírodních parků, na rozloze ČR se podílí 10,1 %. Dnes jsou přírodní parky vyhlášovány Krajskými úřady a tvoří poměrně heterogenní skupinu přírodních lokalit (výrazné rozdíly v rozloze území i v kvalitě přírodních předpokladů). Česká Kanada patří k velkým přírodním parkům (VYSTOUPIL et al., 2006).

3.2. Vymezení přírodního parku Česká Kanada

Jižní Čechy představují jednu z turisticky nejpritažlivějších částí Česka (ŠTĚPÁNEK,

KOPAČKA, ŠÍP, 2001). V nichž bezpočet krás skrývá kraj okolo Jindřichova Hradce (CHÁBERA et al., 1986). A právě jihovýchodně od Jindřichova Hradce se rozprostírá přírodní park Česká Kanada (Matějovec [online], 2011). Turistická oblast Česká Kanada zahrnuje celou oblast přírodního parku, města a obce ležící na okraji parku a blízké turisticky zajímavé lokality, zejména v severní části - rybníky Komorník a Ratmírovský - a v části jihozápadní - od Nové Bystrice až po lesnatou krajinu kolem Peršláku (Novadomus [online], 2011).

Obrázek č. 4: Mapa území přírodního parku Česká Kanada

oblast, která byla z území
 ← přírodního parku
 odstraněna v r. 2004

Zdroj: Geodezie Brno, a.s., 1998

Přírodní park Česká Kanada byl vyhlášen již roku 1994 a po vzniku krajů nově roku 2004 o současné rozloze 283 km² (Novadomus [online], 2011). Jádrem Česká Kanada leží mezi Kunžakem, Novou Bystřicí a Slavonicemi (Klub českých turistů Praha, 2000).

Česká Kanada leží při historické hranici Čech a Moravy podél státní hranice s Rakouskem (Česká Kanada [online], 2011) a je ohraničena přibližně městy: Kunžakem, Českým Rudolcem, Slavonicemi, Novou Bystřicí a Horní Pěnou u Jindřichova Hradce (Novadomus [online], 2011). Přesné vymezení hranic přírodního parku Česká Kanada můžeme nalézt v *NARŘÍZENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE* (2004).

Česká Kanada není osamocený přírodní celek. Z jedné strany navazuje plynule na další části Vysočiny, na jihu sousedí s rakouským krajem Waldviertel a kousek je to i do kraje rybníků na Třeboňsko. Česká Kanada je přírodní park rozprostírající se na cípu Českomoravské vrchoviny (Matějovec [online], 2011). Jeho naprostá většina patří ke geomorfologickému celku Javořícká vrchovina (*NARŘÍZENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE*, 2004). Severozápadní část tvoří Jindřichohradecká pahorkatina, která na jihozápadě navazuje na třeboňskou pánev. Větší část oblasti však pokrývá kopcovitá a silně zalesněná žulová Novobystřická vrchovina, která na severu navazuje na masív Českomoravské vrchoviny (*Výletní cíle* [propagační brožura], 2004; Česká Kanada [online], 2011). Na severovýchodě se k České Kanadě přimyká další zajímavá oblast, přírodní park Javořícká vrchovina (vyhlášen na území Jihočeského kraje v roce 2004 o rozloze 78,8 km²), k západnímu okraji pak menší přírodní park Homolka – Vojířov (43,1 km²) (Novadomus [online], 2011).

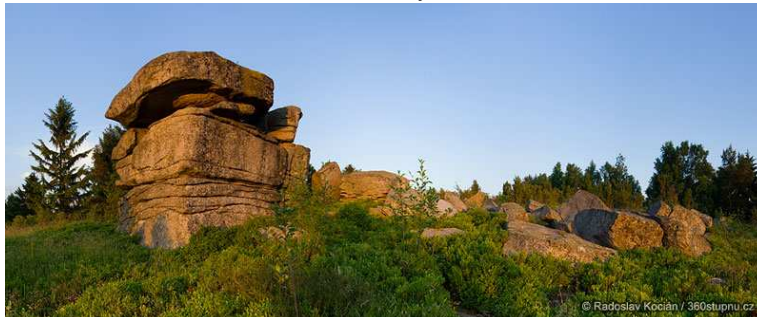
3.3. Charakteristika území

Česká Kanada je krajina s osobitým kouzlem a atmosférou (Matějovec [online], 2011). Jde o přitažlivou krajinu s pěknými přírodními scenériemi, pro kterou jsou charakteristické rozsáhlé lesy, místy se vyskytující žulové balvany a četné rybníky (Klub českých turistů Praha, 2000). Pro své významné přírodní a kulturní hodnoty byl vyhlášen *přírodní park* Česká Kanada (PODHORSKÝ, 2007). A právě pro přírodní charakter krajiny, početné vodní hladiny a rozsáhlé lesní porosty, i pro poněkud sychravější podnební ráz, je tato oblast nazývána příznačně *Českou Kanadou* (Matějovec [online], 2011). Najdete tam hluboké lesy, pěkné louky, rybníky i přírodu dosud málo narušenou civilizačními zásahy (CHÁBERA et al., 1986).

Přírodní park Česká Kanada sleduje zachování maxima přírodních hodnot a vysoké kvality životního prostředí, je považován za jednu z perspektivních lesních genových základů České

republiky. Má mimořádný význam v územním systému ekologické stability a v neposlední řadě jsou důležité i její vodohospodářské funkce (Klub českých turistů Praha, 2000).

Obrázek č. 5: Panorama České Kanady

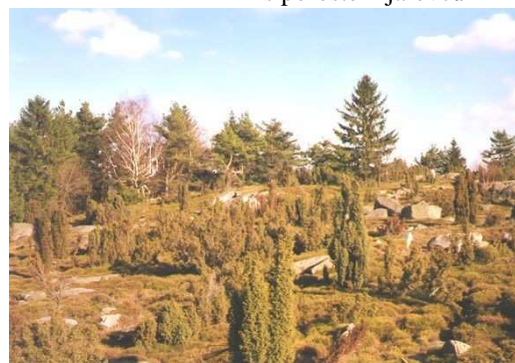

Zdroj: 360stupnu.cz [online], 2011

Je vhodnou oblastí zejména pro turistiku šetrnou k životnímu prostředí. Absence těžšího průmyslu široko daleko, řidší osídlení a donedávna nepřístupné hraniční pásmo umožnily zachovat jedinečnost a čistotu zdejší krajiny (Novadomus [online], 2011).

Východně od rybníka Kačer se nachází přírodní rezervace Hadí vrch, bývalá svažité pastvina s žulovými výchozy a výskytem jalovce obecného (Kartografie Praha, a.s., 2004).

Obrázek č. 6: Hadí vrch – část rezervace s porostem jalovců

Zdroj: turistik.cz [online], 2011

3.3.1. Fyzickogeografická charakteristika území

3.3.1.1. Geomorfologické poměry

Dnešní vzhled reliéfu jižních Čech je výsledkem dlouhodobého geomorfologického vývoje, který probíhal v různých fyzicko-geografických podmínkách. Na vývoj reliéfu působily jak pohyby zemské kůry, tak i změny podnebí a charakter hornin (CHÁBERA, 1998).

Kopce jsou převážně ploché s balvany. Ve skalních útvarech z hrubozrnné a landštejnské žuly roztroušených po zdejších lesích vytvořilo zvětrávání kamene skalní mísy a nechybí ani viklany (Česká Kanada [online], 2011).

Průměrná nadmořská výška se pohybuje cca mezi 550 až 650 m. n. m. (Novadomus [online], 2011).

Zařazení České Kanady do geomorfologických jednotek (DEMEK, MACKOVČIN, 2006):
Česká Vysočina - Česko-moravská soustava - Českomoravská vrchovina - Javořická vrchovina

Rozdělení Javořické vrchoviny:
(DEMEK, MACKOVČIN, 2006)

Jihlavské vrchy

Řásenská vrchovina
Mrákotínská sníženina
Pivničky
Rudolecký hřbet
Lipolecká vrchovina

Novobystřická vrchovina

Homolka
Člunecká pahorkatina
Kačležská kotlina
Studenská pahorkatina
Landštejnská kotlina
Albešská kotlina
Číměřská kotlina
Maršovinská pahorkatina
Vysokokamenská vrchovina

Převážná část východní poloviny jižních Čech náleží *Českomoravské vrchovině* (CHÁBERA, 1998). K její přitažlivosti přispívá i mozaikové rozložení lesních porostů a rybníky soustředěné do několika obvodů (HRALA, 2002).

Javořická vrchovina je nejvyšším celkem Českomoravské vrchoviny (DEMEK, MACKOVČIN, 2006). Bývá rozdělována do dvou podcelků: menšího, avšak vyššího podcelku *Jihlavských vrchů* a rozlohou několikrát většího, avšak nižšího podcelku *Novobystřické vrchoviny* (CHÁBERA, 1998).

Plochá Novobystřická vrchovina leží v jižní části Jindřichohradeckého okresu. Je tvořena především granitoidy centrálního moldanubického plutonu, které výrazně ovlivňují tvářnost povrchu. Celkový rozsah české části této ploché vrchoviny je 527 km² (CHÁBERA, 1998).

Ve Vysokokamenské vrchovině se nachází nejvyšším vrchol České Kanady - Vysoký kámen u Kunžaku (738m. n. m.) (*Výletní cíle* [propagační brožura], 2004). Další krajinné dominanty České Kanady tvoří Šibeník (732m), Kunějovský vrch (725m), Vysoký kámen (723m), Studnice (722m), Bukový vrch (721m), Větrov (714m) a Čihadlo u Starého Města pod Landštejnem (700m) (Česká Kanada [online], 2011).

3.3.1.2. Geologické poměry

Skalní podklad jihočeské oblasti tvoří *krystalikum moldanubika*. Je charakterizováno poměrně velkými rozdíly v horninovém složení a složitou stavbou. Největší rozšíření tam mají pararuly a migmatity, dále různě velké masívy granulitů a ortorul (CHÁBERA et al., 1986).

KOZÁK et al. (2009) uvádí, že na území České Kanady nalezneme *kambizemě, podzoly, glejsoly a organosoly*. *Kambizemě* jsou na našem území nejrozšířenějším půdním typem. Uplatněny jsou jak v pahorkatinách a vrchovinách, tak i v horách, málo zastoupeny jsou jen v nížinách. *Podzoly* jsou zastoupeny především v nejvyšších horských polohách, ve velmi vlhkém, chladném klimatu. *Gleje* jsou rozšířeny po celém území republiky, hlavně v nivách vodních toků a v zamokřených úpadech. Centrem jejich rozšíření je pahorkatina a vrchovina. *Organozemě* jsou typickými organogenními půdami, vytvořenými intenzivní akumulací slabě rozložených rostlinných zbytků v silně zvodněném prostředí (TOMÁŠEK, 2007).

3.3.1.3. Hydrologické poměry

Českou Kanadu roztíná středem evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem, přičemž je obepínána řekou Nežárkou a Moravskou Dyjí (*Výletní cíle* [propagační brožura], 2004). Oblast odvodňují četné potoky, které napájejí rybníky, na které je zejména západní část popisované oblasti velmi bohatá (Česká Kanada [online], 2011).

➤ Vodní toky

Nejvýznamnějšími vodními toky jsou Koštěnický potok, řeka Dračice a Hamerský potok (Novadomus [online], 2011).

Dračice je pravým přítokem Lužnice, pramení sv. od Nové Bystřice, nedaleko osady Kaproun. Protéká několika velkými rybníky. U obce Mních vtéká jako Reissbach na rakouské území, u Nové Vsi se vrací na naše území (CHÁBERA, 1998).

Koštěnický potok (na horním toku zvaný též Pstružný, Kačležský nebo Novomlýnský) pramení na jižním svahu Vysokého kamene, jižně od Kunžaku. Zpočátku směřuje k severozápadu, po průtoku Kačležským rybníkem obrací svůj tok k jihozápadu, protéká velkými rybníky Staňkovským a Hejtmanem a poté zaústí do Lužnice (CHÁBERA, 1998).

Hamerský potok oblast odvodňuje, ale neprotéká přírodním parkem. Pramení u Horních Dubenek a v Jindřichově Hradci ústí zleva do Nežárky (VLČEK, 1984).

➤ Rybníky

Zejména západní část popisované oblasti je velmi bohatá na rybníky (*NAŘÍZENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE*, 2004). Četné rybníky připomínají kanadská jezera, z nichž největší jsou Kačležský a Krvavý (PODHORSKÝ, 2007). K letní rekreaci jsou zejména vyhledávány rybníky Osika, Komorník, Zvůle a Ratmírovský (CHÁBERA et al., 1986). Z těchto rybníků se v přírodním parku nachází pouze Osika a Zvůle, ostatní se nacházejí těsně za hranicí. Rybníky

slouží především k chovu ryb (k tomuto účelu také byly budovány), často i k závlahám a mnohé mají význam jako hnízdiště a shromaždiště vodního ptactva (Česká Kanada [online], 2011).

➤ Vodní nádrž

V letech 1970-74 byl postaven nedaleko hradu Landštejn, soubor vodohospodářských objektů, jejichž ústřední stavbou je *přehrada Landštejn*. Přehrazením horního toku Mlýnského potoka (Pstruhovec) vznikla zásobní vodní nádrž o objemu 3,1 mil. m³ a s ní spojená úpravna vody (CHÁBERA, 1998). Nádrž je využita pro vodárenství a ochranu před velkými vodami (VLČEK, 1984).

3.3.1.4. Klimatické poměry

Oblast Jižních Čech má podnebí přechodného středoevropského typu, v němž se střídavě uplatňují vlivy oceánu na západě a vlivy pevniny na východě, takže počasí má značně *proměnlivý průběh*. Změny počasí a většinu srážek přináší obvykle tlakové níže a s nimi spojené atmosférické fronty, přicházející nejčastěji z Atlantického oceánu. Jindřichohradecko patří mezi chladnější oblasti Jižních Čech (CHÁBERA et al., 1986). V České Kanadě je podnebí poměrně drsné, s nižšími průměrnými teplotami a vydatnými srážkami (Česká Kanada [online], 2011).

3.3.1.5. Biotické poměry – rostlinstvo a živočišstvo

Původně bylo celé území jižních Čech, s výjimkou strmých skal a sutí v říčních kaňonech, pokryto lesy. Během éry působení člověka v jižních Čechách, zvláště pak v posledních několika staletích, byla původní lesní vegetace zásadním způsobem formována jeho hospodářskou činností (CHÁBERA et al., 1986). Nyní se zde smrkové a borové lesy střídají s opuštěnými pastvinami porostlými suchomilnou vegetací a balvanovitými stráněmi (PODHORSKÝ, 2007). Část jižních Čech náleží do oblasti středoevropské lesní květeny, dříve odborně označované jako *Hercynicum*. Jižní část Českomoravské vrchoviny na Kunžacku a Novobystřicku patří do podoblasti horské středoevropské květeny. V celé podhorské oblasti byly značně rozšířeny různé typy rašelinných a slatinných luk, hostících velmi svéráznou a vzácnou vlhkomilnou květenou (CHÁBERA et al., 1986).

Zvířena jižních Čech je stále ještě bohatá na druhy. Nepochybně proto, že jižní Čechy byly až dosud málo dotčeny nepříznivými důsledky průmyslového rozvoje. V Českomoravské vrchovině se vyskytují běžné druhy ptáků. Z kopytníků se mimo obory vyskytuje pouze srnec a dosti prase divoké. V Novobystřické pahorkatině se pravidelně vyskytují losi (CHÁBERA et al., 1986).

3.3.2. Socioekonomická charakteristika území

3.3.2.1. Historie osídlování, kolonizace

První písemné zmínky se datují k roku 1175 (Novadomus [online], 2011). Výsledkem sporu o česko-rakouskou hranici v r. 1179 bylo dočasné odtržení Landštejnska a Novobystřicka od Čech a jejich připojení k hrabství raabskému (CHÁBERA et al., 1986). Po 2. světové válce bylo německé obyvatelstvo vystěhováno a pohraničí následně znovu osídlováno českým obyvatelstvem (Česká Kanada [online], 2011). Další ranou zdejšímu rozvoji byla železná opona (Novadomus [online], 2011). Po jejím vztyčení po r. 1948 byla v okolí zbořena řada vesnic (Rajchěřov, Romava, Košťálkov, Kuní, Pernárec a jiné), zanikla řada cenných památek, například barokní kostel sv. Michala v Rajchěřově. Až do r. 1989 byla oblast nepřístupná. Na existenci bývalého osídlení upozorňují četné rozvaliny budov, staré sady a několik rybníků (Kačer, Rajchěřovský a dva Romavské rybníky) (Kartografie Praha, a.s., 2004). Právě díky nepřístupnosti a také díky tomu, že se oblasti vyhnul větší rozvoj průmyslu, zůstala Česká Kanada relativně nedotčeným koutem krásné přírody a relativně zdravého životního prostředí (Novadomus [online], 2011).

3.3.2.2. Hospodářský vývoj

Územím jižních Čech v období raného feudalismu procházely některé stezky, umožňující obchodní spojení Prahy s Podunajím. Spojnice do Horních Rakous směřovala na Pomezí u Landštejna nebo využívala přechodu u Nové Bystřice (CHÁBERA et al., 1986).

V 18. století se i zde začíná hlásit o slovo manufakturní výroba, zaměřená zejména na *textilní produkci, sklo a železo* (Česká Kanada [online], 2011).

Plátenictví bylo rozšířeno na Českomoravské vrchovině a na Šumavě. K nejrozšířenějším soukenickým oblastem patřilo Jindřichohradecko, kde už od r. 1380 působil velmi vlivný cech. V Nové Bystřici byla zřízena Bolzou a Clarym přádelna bavlny, která podchycovala práci domácích přadláků, v r. 1831 potom manufaktura bratří Ehrenhöfrů, kteří vybudovali další podnik i v Albeři. Soukenictvím se mnozí živili také v Lomech, Kunžaku a jinde. V Hůrce zřídili r. 1837 bratři Pötschové bavlnářskou přádelnu, rodina Weltova barvírnu (CHÁBERA et al., 1986).

Nedaleko Včelničky, kde byla železárna, pracovala také železárna v Heřmani. U Nové Bystřice od r. 1808 také železářská huť Terezov. Menší železárna je doložena v Českém Rudolci (CHÁBERA et al., 1986).

3.3.2.3. Umělecko-historické památky, kultura

Vstup do českokanadských lesů majestátně střeží převážně gotický hrad Landštejn - středověká pomezí tvrz ze 13. století (Matějovec [online], 2011). Je jednou z největších hradních zřícenin v českých zemích s dochovaným románským jádrem, 10 km východně od Nové Bystřice při česko-rakouských hranicích (HÁJEK, 1995).

Obrázek č. 7: Hrad Landštejn

Zdroj: vlastní dokumentace

Obrázek č. 8: Zámek „Malá Hluboká“

Zdroj: vlastní dokumentace

Umění 19. století pak doplnilo výčet památek například o zámek v Českém Rudolci, tzv. „Malou Hlubokou“ (Česká Kanada [online], 2011).

Obrázek č. 9: Bunkr – vojenské opevnění

Zdroj: vlastní dokumentace

Vojenská opevnění vystavěná v letech 1935 - 1938 v pohraniční linii s Rakouskem tvoří řadu dosud nepoškozených betonových bunkerů, tankových zátarasů a ostatních drátů, které nás měly v r. 1938 uchránit před napadením Hitlerovským Německem. U Slavonic vzniklo, dílem vojenských nadšenců, Muzeum vojenského opevnění (Matějovec [online], 2011).

Obrázek č. 10: Úzkorozchodná trať

Zdroj: tournavigator.cz [online], 2011

Česká Kanada se také může pochlubit jedním unikátem a tím je úzkorozchodná trať vedoucí z Jindřichova Hradce do Nové Bystřice, která se jako had vine západní a střední částí České Kanady. Tato

úzkokolejka o rozchodu 760 mm patří mezi technické a historické pamětihodnosti naší republiky (Novadomus [online], 2011). Na zastávce úzkokolejky v Kaprouně je k vidění pomníček českého velikána Járy Cimrmana (Matějovec [online], 2011).

Obrázek č. 11: Keramika Maříž

Asi 12 km od Matějovce můžete navštívit malinkou a v minulosti téměř zapomenutou vesničku Maříž, kde najdeme dnes již téměř světoznámou výrobu Mařížské keramiky. Mezi Maříží a Starým Městem se po bývalé strážní pohraniční cestě snadno dostanete na Trojmezí. Jedná se o styk tří historických hranic. České, Moravské a Rakouské (Matějovec [online], 2011).

Zdroj: vlastní dokumentace

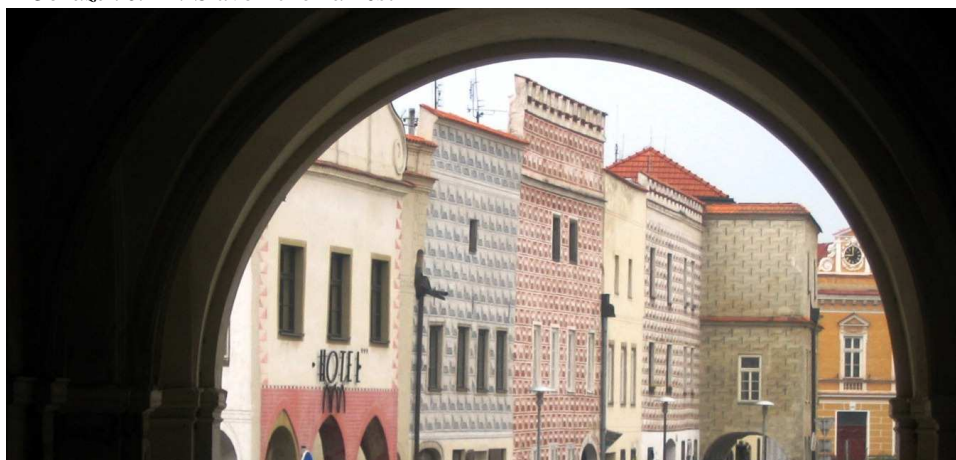
Středověká vesnice Pfaffenschlag (8 km od Matějovce směrem na Slavonice) je unikátním dokladem osídlení a života našich předků ve středověku. Zápklady dvanácti domů této osady v lesích jsou archeologickou památkou evropského významu (Matějovec [online], 2011).

3.3.2.4. Města, městská architektura, hlavní střediska

- Slavonice - (okr. Jindřichův Hradec) jižní Čechy, 2 700 obyvatel, 560 m. n. m.

Vznik města se datuje kolem 12. století. Nejstarší písemná zpráva pochází z roku 1260. Původně se jednalo o osadu, později o trhovou ves, která patřila pánům z Hradce. Město výrazně ovlivnilo 14. století. Tehdy pravděpodobně došlo k rozšíření starší opevněné kruhové osady o náměstí Míru a Horní náměstí. Mezi těmito náměstími stojí kostel Nanebevzetí Panny

Obrázek č. 12: Slavonické náměstí

Zdroj: vlastní dokumentace

Marie s dominující městskou věží. Věž byla postavena v letech 1503 – 1549 pod vedením mistra Michala. Dodnes se dochovaly části městského opevnění a dvě ze tří městských bran. V 16. století prožívalo město hospodářský rozkvět, došlo také k přestavbě všech domů na obou náměstích. Podoby domů se dochovaly až do dnes. Je možno zde shlédnout sklípkové klenby, průčelí domů s typickými štíty odvozené z italské renesance, cechovní místnosti s nástěnnými malbami. Nelze také zapomenout na bohatou sgrafitovou výzdobu. Pro svou ojedinělost bylo toto renesanční město 31. 8. 1961 prohlášeno městskou památkovou rezervací (GARP HK, s.r.o., [propagační brožura], 2002).

➤ *Nová Bystřice* - (okr. Jindřichův Hradec) j. Čechy, 3 400 obyvatel, 82 km², 588 m. n. m.

Město 15 km od Jindřichova Hradce, při rakouských hranicích, na staré silnici z Prahy do Vídně (DVOŘÁČEK, 2005). V centru má protáhlé náměstí s empírovými domy, kašnou z roku 1859 se sochou sv. Lukáše z počátku 18. století, sloupem Největší Trojice (1679) a rozlehlým zámekem (ve špatném stavu). Na jižní straně města najdeme zbytky opevnění. Kostel sv. Petra a Pavla, původně gotický, byl po požáru roku 1691 znovu vystavěn v barokním slohu (1696-97), upravován v 80. letech 18. století (HÁJEK, 1995). V pohraničním městečku Nová Bystřice je také silniční přechod do Rakouska (CHÁBERA et al., 1986).

➤ *Kunžak* - (okr. Jindřichův Hradec) jižní Čechy, 5 000 obyvatel, 575 m. n. m.

Městečko a letovisko 14 km východně od Jindřichova Hradce. Obec je prvně písemně připomínána roku 1288. Od konce 15. století je město známé dobytčími a koňskými trhy. Město bylo zničeno požárem roku 1808. Kostel svatého Bartoloměje, původně gotický z doby kolem roku 1370, byl barokně a empírově přestavěn, věž přistavěna roku 1556. Barokní kašna z roku 1665 je vytesána z jednoho žulového balvanu. Na mostě (technická památka) stojí barokní socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1740. V okolí jsou rekreační rybníky Komorník a Zvůle (HÁJEK, 1995).

3.3.2.5. Česká Kanada v číslech

Česká Kanada se nachází v jihočeském kraji. Ten rozlohou 10 057 km² představuje 12,8 % z celé České republiky. Jeden z jeho okresů, okres Jindřichův Hradec, je svou rozlohou 1 944 km² největším okresem v České republice (Český statistický úřad [online], 2011).

Přírodní park se nachází ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností Jindřichův Hradec (JH) a Dačice (NAŘÍZENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE, 2004).

Tabulka č. 2: Ukazatele správních obvodů České Kanady (k 1. 1. 2010)

Správní obvod	Počet obcí (z toho měst)	Výměra v ha	Přírůstek obyvatelstva v letech 2001-2009	Míra nezaměstnanosti v %
Dačice	23 (2)	47 4197	423	12,8
JH	58 (7)	93 342	2369	7,3

Zdroj: Český statistický úřad [online], 2011

Tabulka č. 3: Obyvatelstvo správních obvodů České Kanady

Správní obvod	Počet obyvatel				Hustota obyvatel na 1 km ²	Průměrný věk obyvatelstva
	celkem	0-14 let	15-64 let	65a více let		
Dačice	19 870	2882	14030	2958	42,1	40,5
JH	48 017	7009	33 976	7 032	51,4	40,6

Zdroj: Český statistický úřad [online], 2011

Tabulka č. 4: Pohyb obyvatelstva správních obvodů České Kanady v roce 2009 (k 1. 1. 2010)

Správní obvod	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Dačice	197	206	-9	219	325	-106	-115
JH	494	481	13	757	687	70	83

Zdroj: Český statistický úřad [online], 2011

4. METODIKA

Výzkum pro mou diplomovou práci byl prováděn na území přírodního parku Česká Kanada.

Území bylo zvoleno, protože působilo vhodně pro rozvoj amenitní migrace. A také proto, že výzkum amenitní migrace byl již prováděn v jihozápadní části České republiky, na Třeboňsku, atd., takže výsledky průzkumu mohou posloužit k doplnění obrazu o předpokladech a vývoji amenitní migrace v České republice. Další důvody, proč bylo vybráno toto území, byly praktické: dostupnost do území z místa bydliště a znalost místních podmínek.

Jako základ pro výzkum byli amenitními migranty ti, kteří se zcela dobrovolně a většinou s environmentální motivací přestěhovali na venkov. Dále byli do výzkumu zařazeni i ti, co na venkově tráví minimálně tři čtvrtiny roku a ztotožňují se tam s pojmem „domov“.

Terénní výzkum vyžadoval v praxi použití kombinace kvantitativních a kvalitativních metod (HENDL, 2005). Ke zjištění předpokladů vzniku amenitní migrace, byla použita statistická metoda šetření technikou dotazování respondentů pomocí dotazníků. Byl zhotoven dotazník pro amenitní migranty, který byl později použit při rozhovorech s respondenty. Dotazníkové šetření bylo prováděno ve všech obcích zkoumané oblasti. Respondenti byli dotazováni v časovém rozmezí od dubna do června roku 2010. Jako pomůcka sloužila mapa 1 : 50 000 Česká Kanada a Slavonicko (Klub českých turistů Praha, 2000) a vlastní zkušenosti a znalosti s místní oblastí.

Aby bylo možno začít se samotným výzkumem, bylo zapotřebí zjistit, kde se amenitní migranti vyskytují. Osloveni byli starostové obcí ve zkoumaném území. Ti bohužel nebyli ochotni poskytnout tyto informace. Značná část přistěhovaných obyvatel byla zjištěna od místních rodáků. Tito přistěhovalí pro mne představovali potenciální amenitní migranty. Na základě řízených rozhovorů byly pomocí metody „snow ball“ (PATTON, 2001) – „metoda sněhové koule“ získávány další kontakty na potenciální amenitní migranty. To znamená, že respondenti mi sloužili jako informátoři pro doporučení dalších potenciálních amenitních migrantů.

Před vyplňováním dotazníků bylo respondentům vysvětleno, co amenitní migrace znamená. Následně bylo zhodnoceno, zda oslovené osoby mohou být považovány za amenitní migranty. Do základního souboru byli řazeni pouze amenitní migranti ve věku nejméně 20 let. Tak byla stanovena hranice, kdy jsou sami schopni o sobě rozhodovat. Ve všech případech vyplňování dotazníků byl použit osobní kontakt. Jedno vyplnění dotazníku s respondentem

činilo v průměru 20 minut. Dotazník byl zaměřen na zjištění předpokladů vzniku amenitní migrace, jaká motivace vedla respondenty ke změně jejich životního stylu a na naplnění jejich vizí. Dotazník se skládal z celkem 34 otázek, z nichž 19 bylo uzavřených, 6 polootevřených a 9 otevřených. Na dvě otázky byly požadovány volné odpovědi. Samotný dotazník je součástí příloh, viz. příloha č. 6.

Neúplně vyplněné dotazníky byly vyřazeny hned na místě. Celkem bylo získáno 101 vyplněných dotazníků. K vyhodnocení výsledků bylo použito pouze 95 dotazníků, protože zbylých 6 nespadlo do oblasti přírodního parku Česká Kanada. Poměr pohlaví dotázaných byl 55 žen a 40 mužů. Mezi otázky, na které lidé neradi odpovídali, byla velikost jejich pozemku, zaměstnání, průměrný měsíční čistý příjem a někteří i na otázku co udělali s bývalým bydlením. Ostatní otázky byly bezproblémové. Většina dotazovaných byla velmi vstřícná a ochotná. Zajisté nastalo i setkání s nezájmem spolupracovat anebo s úplným odmítnutím.

Zpracování dat spočívalo ve vyhodnocení dotazníků a poznatků získaných terénním výzkumem. Takto získané informace mají primární charakter. Na základě těchto primárních informací a programu Microsoft Excel 2010 byly vytvořeny tabulky a grafy s popisem, které charakterizují jednotlivé odpovědi dotazníků. Využity byly statistické a matematické funkce a analytická funkce histogram. Další zpracování výsledků bylo provedeno v programu Statistica, verze 9, pomocí kontingenčních tabulek, které spadají do neparametrické statistiky. Na základě těchto získaných výsledků byly nebo nebyly vyvráceny předem stanovené hypotézy. Dále byly výsledky okomentovány vlastním názorem a porovnány s výsledky a názory dalších autorů, zabývajících se tématy související s amenitní migrací. A také s projektem GA ČR, na který moje práce navazuje.

Na závěr byla práce obohacena o fotografie.

5. VLASTNÍ PRÁCE

V dotazníkovém šetření byly zkoumány vlivy na amenitní migraci. Na tu mají zajisté vliv i amenitní migranti samotní, jejich osobní charakteristiky (např. věk, vzdělání, ekonomická síla) a charakteristiky jejich domácností (např. minulé zkušenosti s bydlením). Též byly v dotazníkovém šetření zkoumány některé jejich názory.

5.1. Dotazníkové šetření

Průzkum probíhal na celém území přírodního parku Česká Kanada. Amenitní migranti byli rozmístěni poměrně rovnoměrně. Území přitahovalo migranty převážně přírodní významností.

Amenitním migrantům byly pokládány dotazníky, které jak již bylo zmíněno, jsou uvedeny v příloze č. 6. Nakonec bylo získáno 101 vyplněných dotazníků, pro zpracování výsledků bylo použito 95 dotazníků, které byly odpovězeny amenitními migranty bydlících v území přírodního parku. Výhodou byl osobní kontakt s respondenty, kde bylo možno jim otázky upřesnit, dovysvětlit či objasnit.

Většina dotázaných zodpověděla všechny otázky. Neradi zodpovídali soukromější otázky. 11 lidí neprozradilo velikost svého pozemku, 5 lidí své zaměstnání, 2 lidi nechtěli říct svůj průměrný čistý příjem a stejný počet neřekl, co udělali se svým bývalým bydlením. Dále neobodovala jedna osoba pokrytí signálem mobilních operátorů, ale sama mobilní telefon nevlastnila. A celých 17 dotázaných nedalo žádný počet bodů přístupu na internet, jejich důvod byl ten, že sami internet nevyužívali a kromě jednoho případu neměli ani počítač. Tyto otázky pak byly hodnoceny pouze od amenitních migrantů, kteří na ně podali odpovědi.

Tento průzkum může být specifický pro dané území. Doufám, že lidé odpovídali po pravdě, aby odpovědi měly jistou váhu. Smutné je, že někteří lidé nechtěli spolupracovat. Díky nim by mohly být výsledky průkaznější. Ale domnívám se, že každý průzkum má svá úskalí.

5.1.1. Charakteristika amenitního migranta

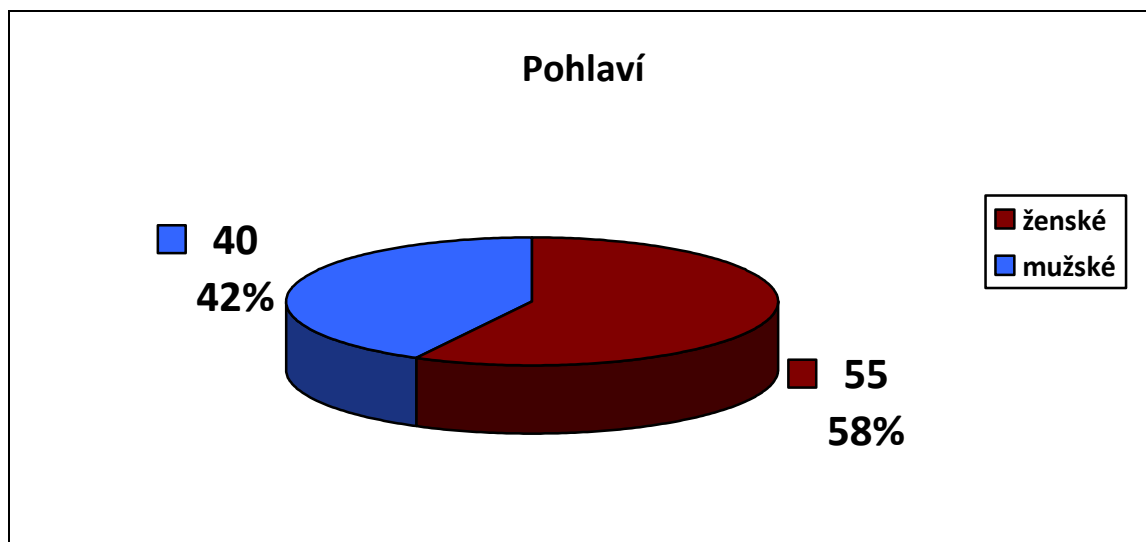
Významným faktorem intenzity migrace je pohlaví a věk. V mém průzkumu se prokázalo, že se stěhuje více žen, ale rozdíl nebyl velký – 58 % žen a 42 % mužů. Průměrný věk amenitních migrantů byl 47 let. Z věku amenitních migrantů a doby jejich pobytu v území byl vyvozen věk, ve kterém se přistěhovali. Nejvíce migrovala do České Kanady věková kategorie 20 - 29 let. Na jednu domácnost v průměru vycházeli tři osoby. Pokud rodina měla děti, tak nejvíce jedno nebo dvě. Tři děti měli amenitní migranti výjimečně a více dětí nikdo neměl. U amenitních migrantů více než z poloviny převažovalo středoškolské vzdělání.

Tabulka č. 5: Porovnání poměru pohlaví

Česká Kanada		
ženské	55	58 %
mužské	40	42 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 1: Porovnání poměru pohlaví

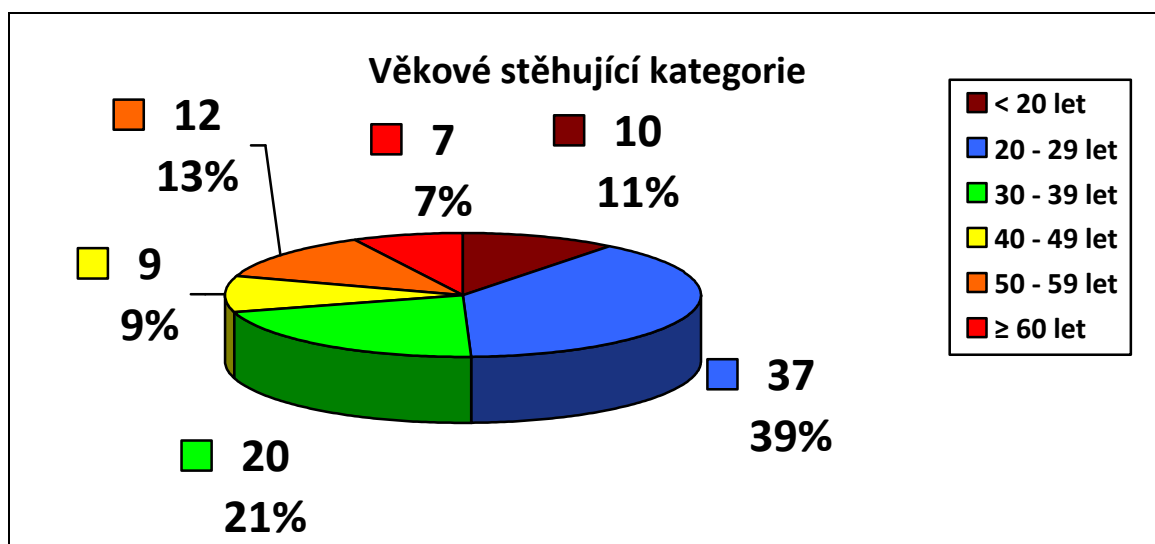
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 6: Porovnání věkových kategorií, ve kterých se amenitní migranti přestěhovali do České Kanady

Česká Kanada		
< 20	10	11 %
20 – 29	37	39 %
30 - 39	20	21 %
40 - 49	9	9 %
50 - 59	12	13 %
≥ 60	7	7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 2: Porovnání věkových kategorií, ve kterých se amenitní migranti přestěhovali do České Kanady

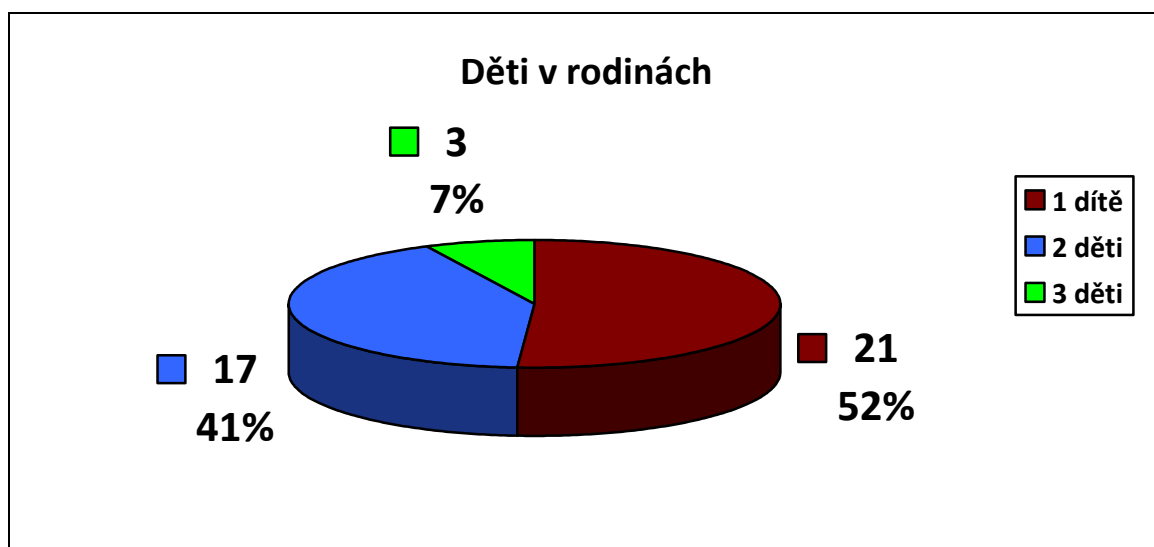
Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 7: Počet dětí v rodinách amenitních migrantů, kteří mají děti

Česká Kanada		
1 dítě	21	52 %
2 děti	17	41 %
3 děti	3	7 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 3: Počet dětí v rodinách amenitních migrantů, kteří mají děti

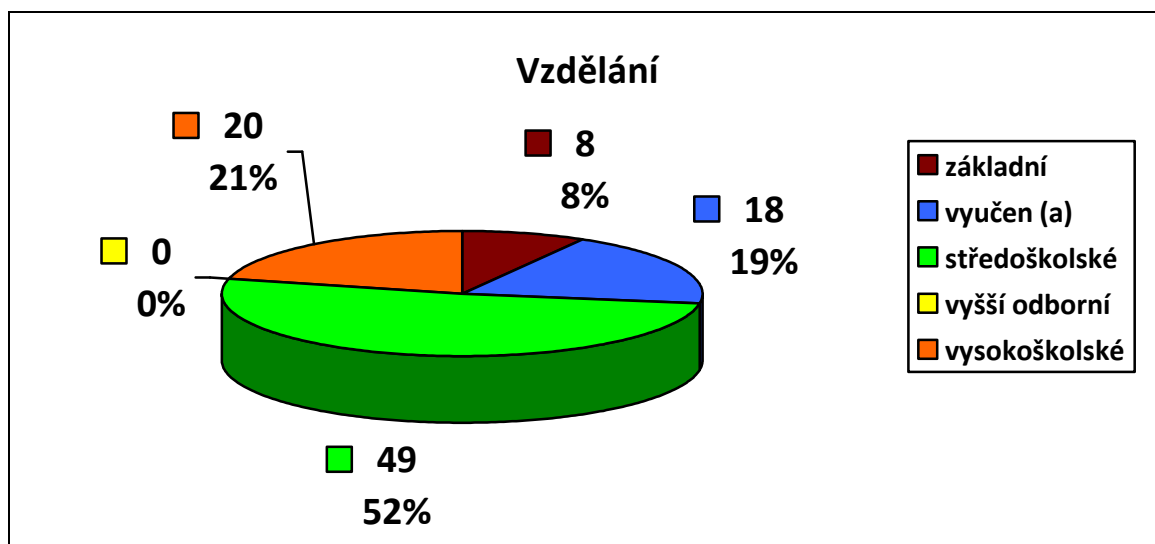
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 8: Porovnání dosaženého vzdělání amenitních migrantů

Česká Kanada		
základní	8	8 %
vyučen (a)	18	19 %
středoškolské	49	52 %
vyšší odborné	0	0 %
vysokoškolské	20	21 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 4: Porovnání dosaženého vzdělání amenitních migrantů

5.1.2. Zaměstnání

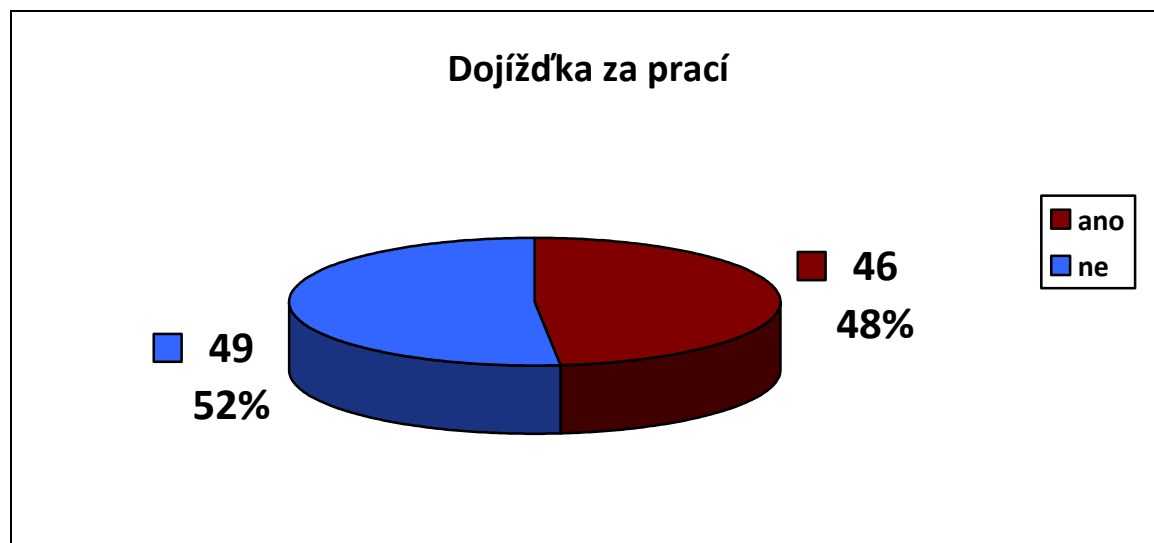
Skoro čtvrtina dotázaných amenitních migrantů byla v důchodu. Zbýlá část měla zaměstnání různá. Nejvíce udávaná byla OSVČ (osoba samostatně výdělečně činná – podnikatel/podnikatelka), práce ve školství, účetní či administrativní pracovník, také práce ve státní správě. Zmiňováno bylo mnoho řemesel a také práce v lese. Někteří byli také nezaměstnaní, v domácnosti nebo na mateřské dovolené. Bylo zjištěno, že téměř polovina (48 %) amenitních migrantů za prací dojíždí. Větší části z nich se dojíždka do práce vešla do dvaceti kilometrů. Pár lidí pak cestovalo do Prahy, Brna či po celé České republice. 64 % amenitních migrantů mělo průměrný měsíční čistý příjem do 15 000 Kč. Nad 35 000 Kč mělo 6 % amenitních migrantů.

Tabulka č. 9: Stav dojíždění za prací

Česká Kanada		
dojíždí	46	48 %
nedojíždí	49	52 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 5: Stav dojíždění za prací

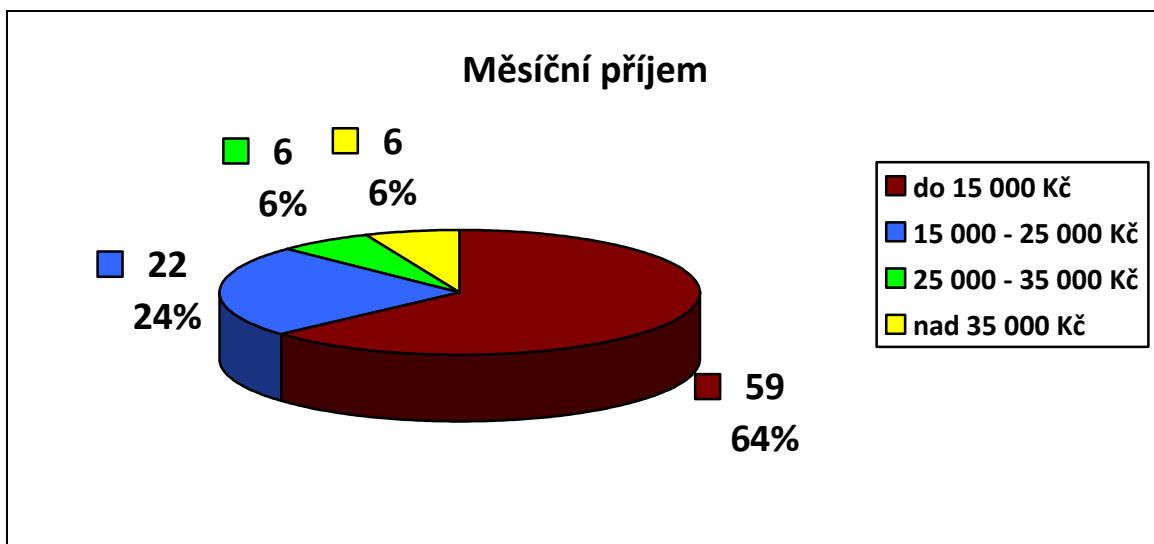
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 10: Porovnání průměrného měsíčního čistého příjmu

Česká Kanada		
do 15 000 Kč	59	64 %
15 000 – 25 000 Kč	22	24 %
25 000 – 35 000 Kč	6	6 %
nad 35 000 Kč	6	6 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 6: Porovnání průměrného měsíčního čistého příjmu

Zdroj: vlastní šetření

5.1.3. Zapojení do místních činností

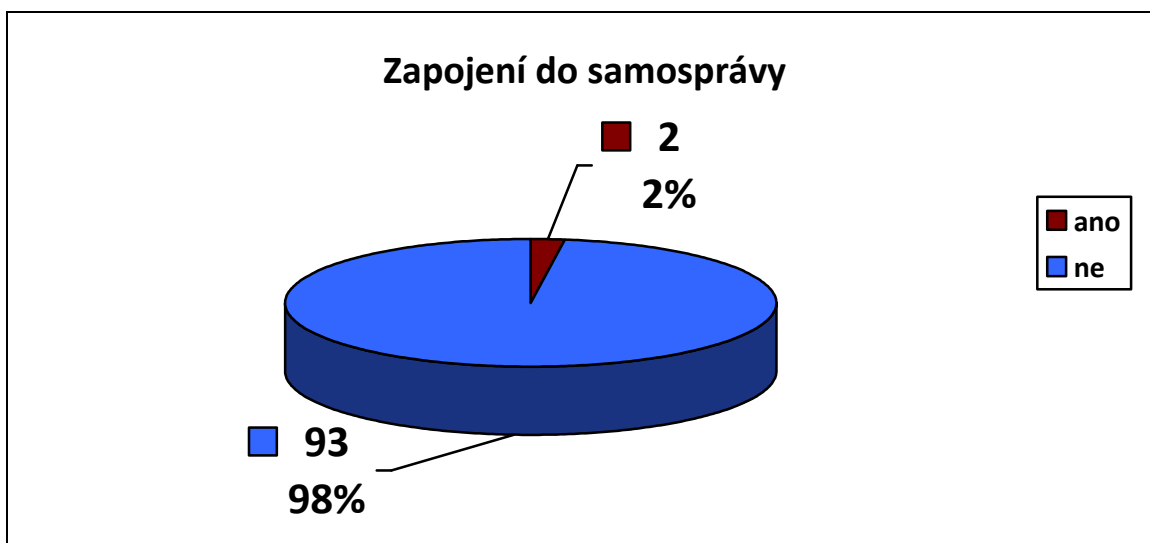
Pouhá 2 % dotazovaných se podílela na činnosti místní samosprávy. Jednalo se výlučně o práci v místním zastupitelstvu. Do spolkové a zájmové činnosti již bylo zapojeno 19 % amenitních migrantů. Tito migranti byli nejčastěji zapojeni do nějakého občanského sdružení, do sboru dobrovolných hasičů nebo do mysliveckého spolku.

Tabulka č. 11: Srovnání činnosti amenitních migrantů v místní samosprávě

Česká Kanada		
ano	2	2 %
ne	93	98 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 7: Srovnání činnosti amenitních migrantů v místní samosprávě

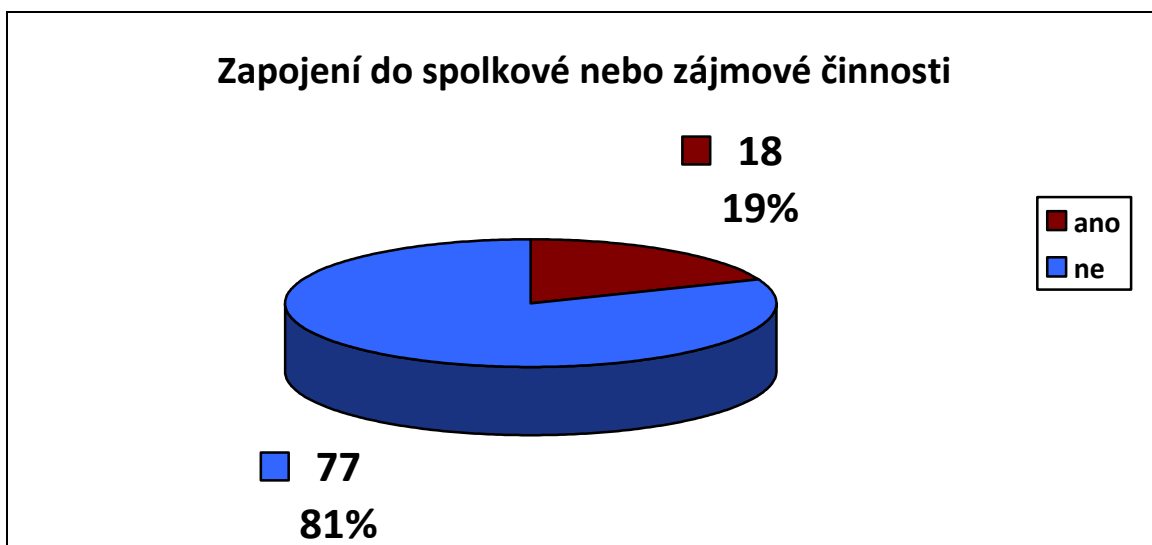
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 12: Porovnání zapojení amenitních migrantů do spolkové nebo zájmové činnosti

Česká Kanada		
ano	18	19 %
ne	77	81 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 8: Porovnání zapojení amenitních migrantů do spolkové nebo zájmové činnosti

Zdroj: vlastní šetření

5.1.4. Bydlení

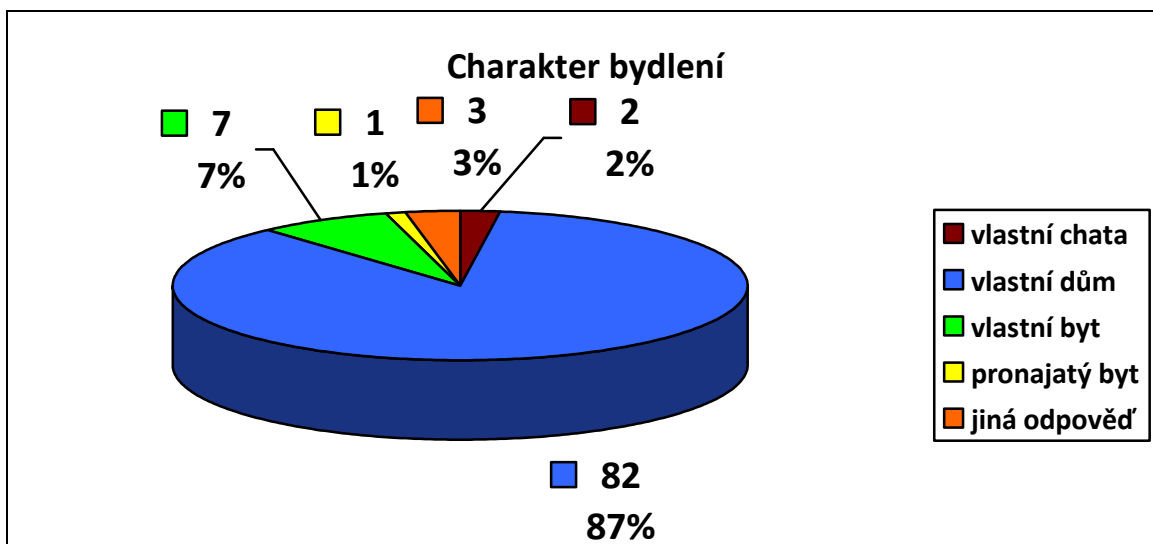
Amenitní migranti se zdáli být rozmístěni po České Kanadě rovnoměrně. V průměru tam amenitní migranti žili již 13 let. Z 87 % bydleli ve vlastním domě. Průměrná velikost jejich pozemku byla 1 377 m². Svě bývalé bydlení 28 % amenitních migrantů prodalo, 19 % si jej ponechalo.

Tabulka č. 13: Srovnání charakteru bydlení amenitních migrantů

Česká Kanada		
vlastní chata	2	2 %
vlastní dům	82	87 %
vlastní byt	7	7 %
pronajatý byt	1	1 %
jiná odpověď	3	3 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 9: Srovnání charakteru bydlení amenitních migrantů

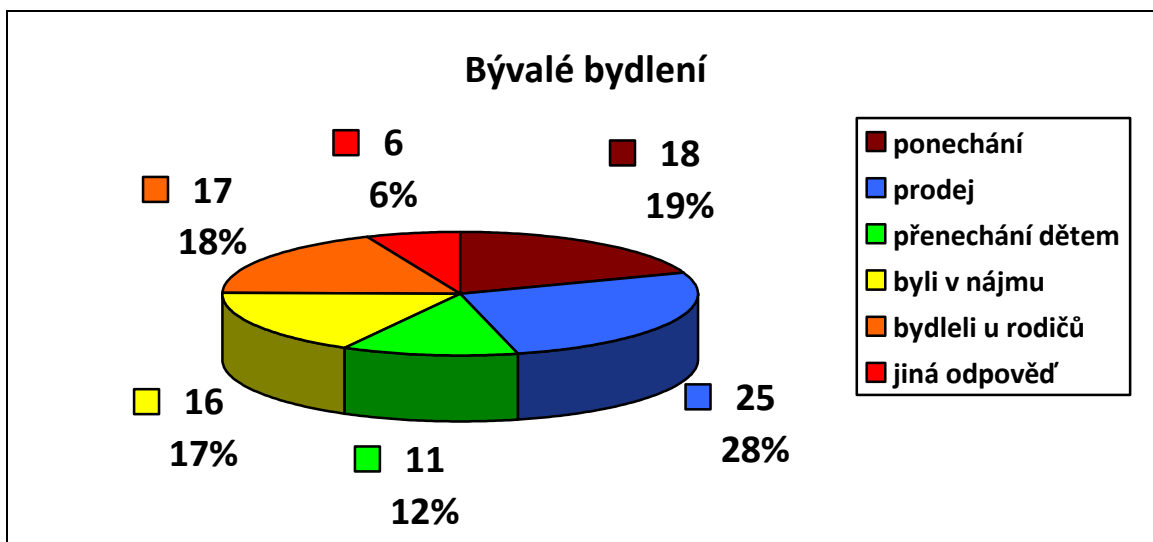
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 14: Porovnání naložení s bývalým bydlením

Česká Kanada		
nechali si ho	18	19 %
prodali ho	25	28 %
předali ho dětem	11	12 %
byli v nájmu	16	17 %
bydleli u rodičů	17	18 %
jiná odpověď	6	6 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 10: Porovnání naložení s bývalým bydlením

Zdroj: vlastní šetření

5.1.5. Vybavenost

Do technické vybavenosti lze zahrnout rozvod elektrické energie, plynu, vody, dále veřejné osvětlení, skládku odpadů, čistírnu odpadních vod, chodníky v obci, atd. Pro můj výzkum byla vyčleněna z technické vybavenosti dopravní dostupnost, pokrytí signálem mobilních operátorů a přístup na internet. Další byla hodnocena sociální vybavenost, kam patří pohostinství, služby (školství, sociální péče), ubytování, hřbitov, kostel, kulturní dům, atd. Do této vybavenosti nebyla zahrnuta zdravotní vybavenost a hodnotila se samostatně. Byla zde zařazena také ostatní vybavenost, kam byly zahrnuty například bankomaty, kontejnery na tříděný odpad, atd.

Většinou vybavenost obce amenitní migranti hodnotili průměrně. Nejnižší vybavenost obce měla podle amenitních migrantů ostatní vybavenost. Ze základních vybavení obce měla nejnižší průměrnou hodnotu zdravotní vybavenost. Naopak nejlépe na tom byla vybavenost sociální.

Skoro polovina respondentů (46 %) měla své současné bydlení umístěné při silnici. Zavedenou elektřinu v obci měli všichni dotazovaní. 77 % mělo možnost využívat zavedený vodovod. Kanalizaci mělo zavedeno pouze 52 % amenitních migrantů a plyn pouze 36 %.

Amenitní migranti měli domácnosti poměrně vybavené. Mobilní telefon vlastnilo 98 % z nich. Televizi mělo 89 % respondentů a automobil 88 %. Satelit mělo v době dotazování pouhých 55 % a myčku na nádobí jen 34 %.

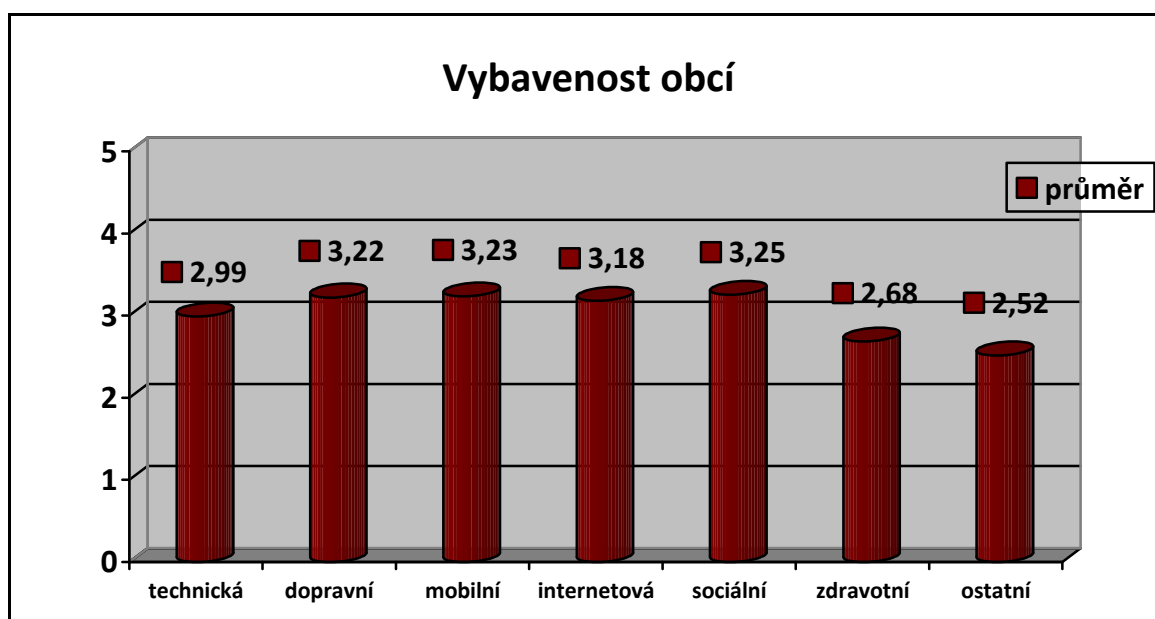
Tabulka č. 15: Hodnocení vybavenosti obce (v tabulce uveden průměr získaných bodů;

1 – nejméně, nejhorší; 5 – nejvíce, nejlepší)

Česká Kanada	
technická vybavenost	2,989473684
dopravní dostupnost	3,221052632
pokrytí signálem mobilních operátorů	3,234042553
přístup na internet	3,179487179
sociální vybavenost	3,252631579
zdravotní vybavenost	2,684210526
ostatní služby	2,515789474

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 11: Hodnocení vybavenosti obce

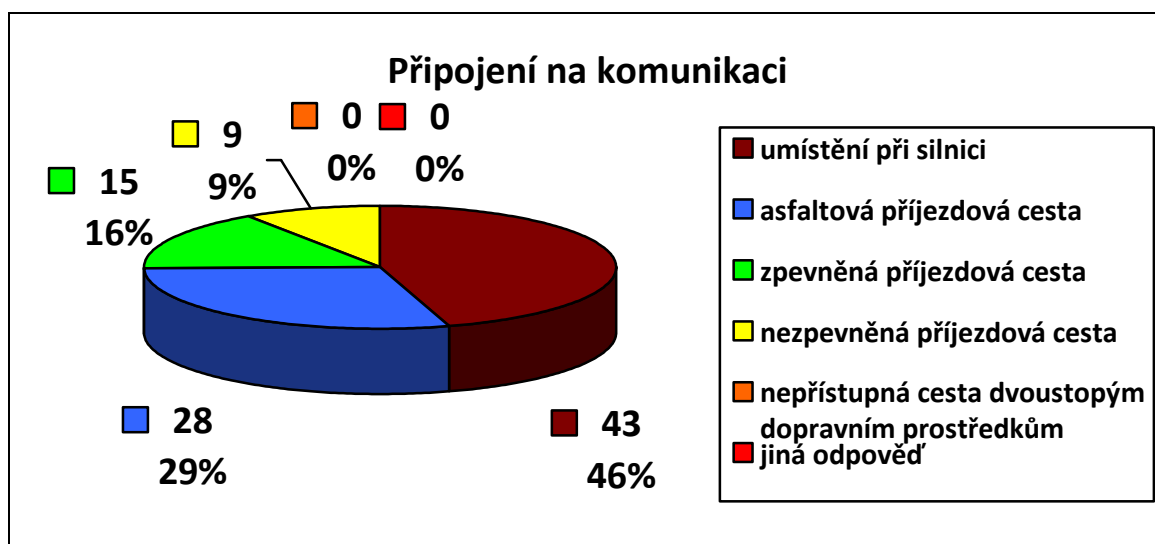
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 16: Porovnání připojení amenitních migrantů ke komunikaci

Česká Kanada		
umístění při silnici	43	46 %
asfaltová příjezdová cesta	28	29 %
zpevněná příjezdová cesta	15	16 %
nezpevněná příjezdová cesta	9	9 %
nepřístupná cesta dvoustopým dopravním prostředkům	0	0 %
jiná odpověď	0	0 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 12: Porovnání připojení amenitních migrantů ke komunikaci

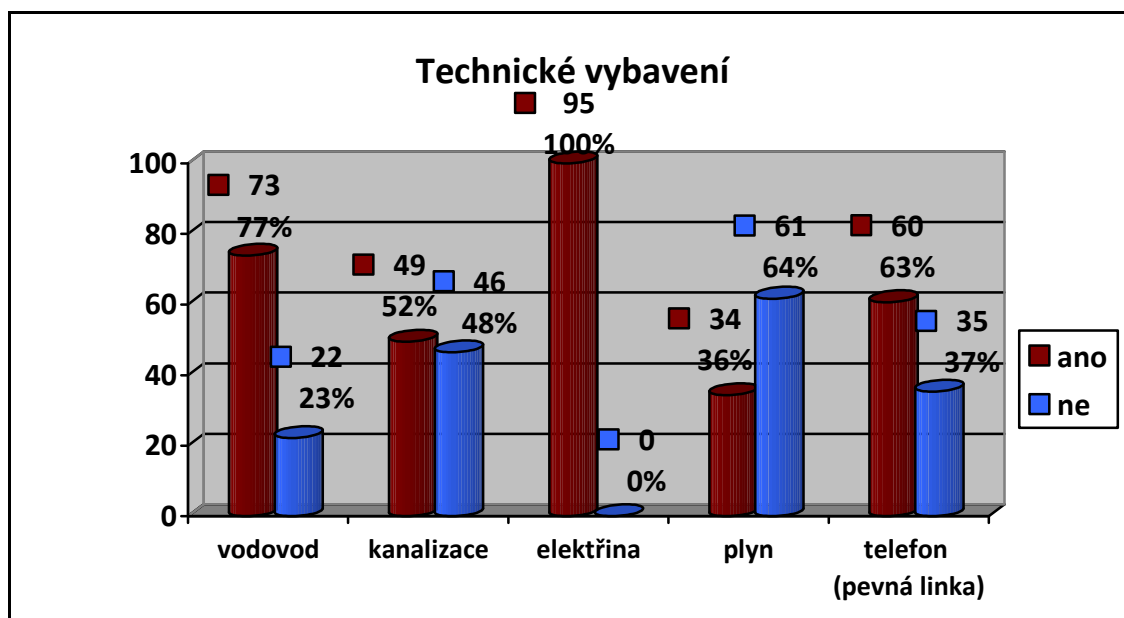

Tabulka č. 17: Srovnání dostupnosti technického vybavení obce

Česká Kanada				
	ano	ne	ano	ne
vodovod	73	22	77 %	23 %
kanalizace	49	46	52 %	48 %
elektřina	95	0	100 %	0 %
plyn	34	61	36 %	64 %
telefon (pevná linka)	60	35	63 %	37 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 13: Srovnání dostupnosti technického vybavení obce

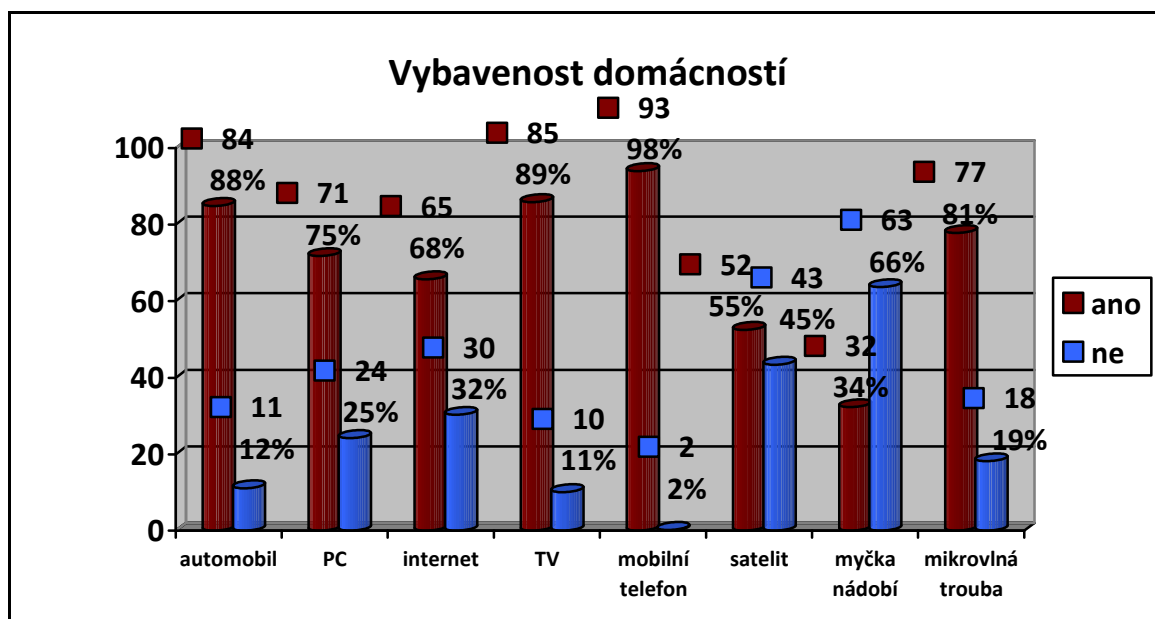
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 18: Srovnání vybavenosti domácností amenitních migrantů

Česká Kanada				
	ano	ne	ano	ne
automobil	84	11	88 %	12 %
PC	71	24	75 %	25 %
internet	65	30	68 %	32 %
TV	85	10	89 %	11 %
mobilní telefon	93	2	98 %	2 %
satelit	52	43	55 %	45 %
myčka nádobí	32	63	34 %	66 %
mikrovlnná trouba	77	18	81 %	19 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 14: Srovnání vybavenosti domácností amenitních migrantů

Zdroj: vlastní šetření

5.1.6. Informace o území

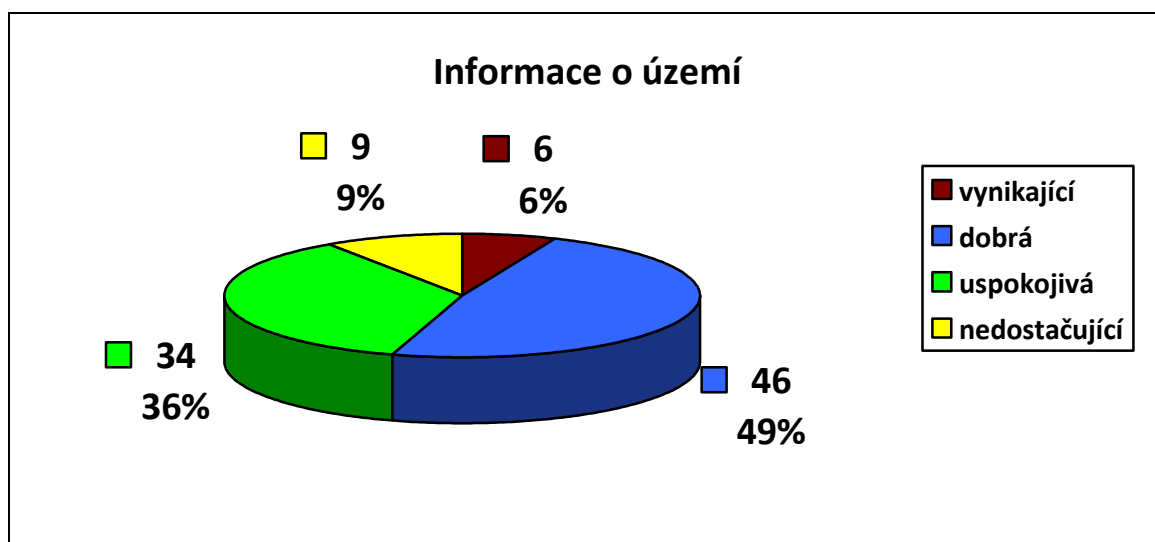
Téměř polovina dotazovaných (49 %) se domnívala, že informace o území jsou pro veřejnost na dobré úrovni. 39 % respondentů tvrdilo, že infocentrum v jejich mikroregionu mělo dostatek informačního materiálu o České Kanadě, pouhá 2 % tvrdila, že ne. Avšak celých 42 % se nemohlo k této otázce vyjádřit, protože tam nechodili. Zvolení přestěhovaní amenitní migranti většinou (34 %) získali první informace o území od známých, přátel, příbuzných. Pouhé 1 % amenitních migrantů získalo první informace z cestovních kanceláří, a také z médií.

Tabulka č. 19: Porovnání dostatečnosti informací o České Kanadě

Česká Kanada		
vynikající	6	6 %
dobrá	46	49 %
uspokojivá	34	36 %
nedostačující	9	9 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 15: Porovnání dostatečnosti informací o České Kanadě

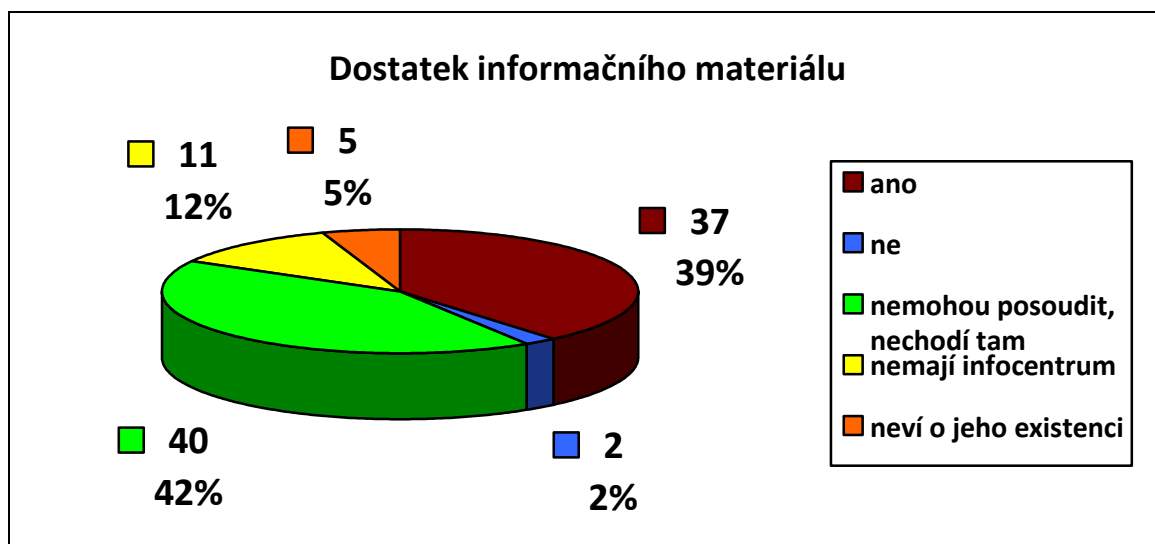
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 20: Porovnání dostatečnosti informačního materiálu v infocentrech v České Kanadě

Česká Kanada		
ano	37	39 %
ne	2	2 %
nemohou posoudit, nechodí tam	40	42 %
nemají infocentrum	11	12 %
neví o jeho existenci	5	5 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 16: Porovnání dostatečnosti informačního materiálu v infocentrech v České Kanadě

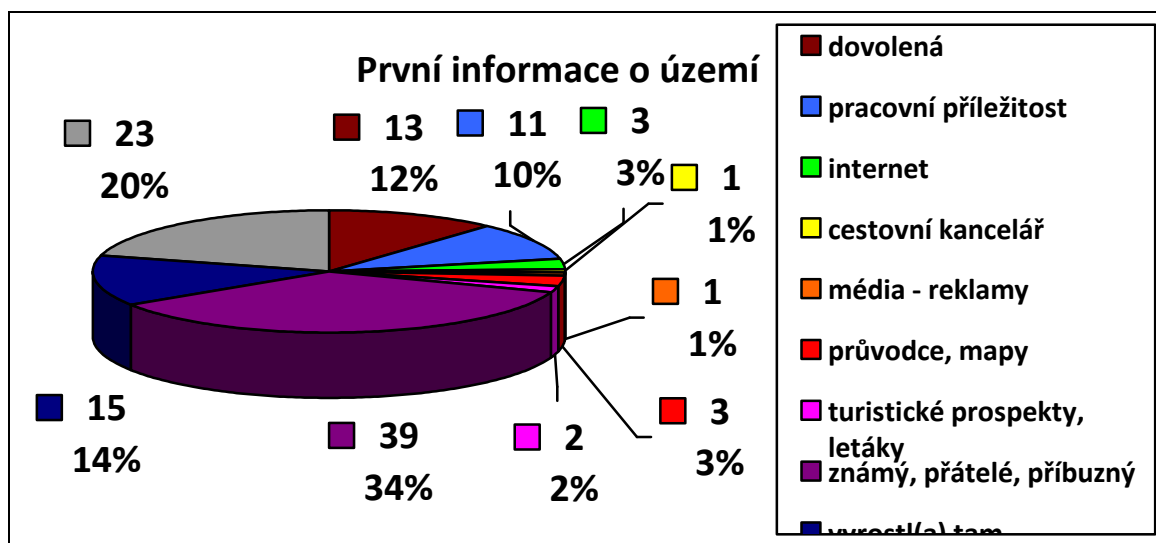
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 21: Porovnání získání prvních informací o území

Česká Kanada		
dovolená	13	12 %
pracovní příležitost	11	10 %
internet	3	3 %
cestovní kancelář	1	1 %
média – reklama (TV, tisk, rádio, ...)	1	1 %
průvodce, mapy	3	3 %
turistické prospekty, letáky	2	2 %
od známých, přátel, příbuzných	39	34 %
vyrostl(a) tam	15	14 %
jiná odpověď	23	20 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 17: Porovnání získání prvních informací o území

Zdroj: vlastní šetření

5.1.7. Předpoklady přesídlení

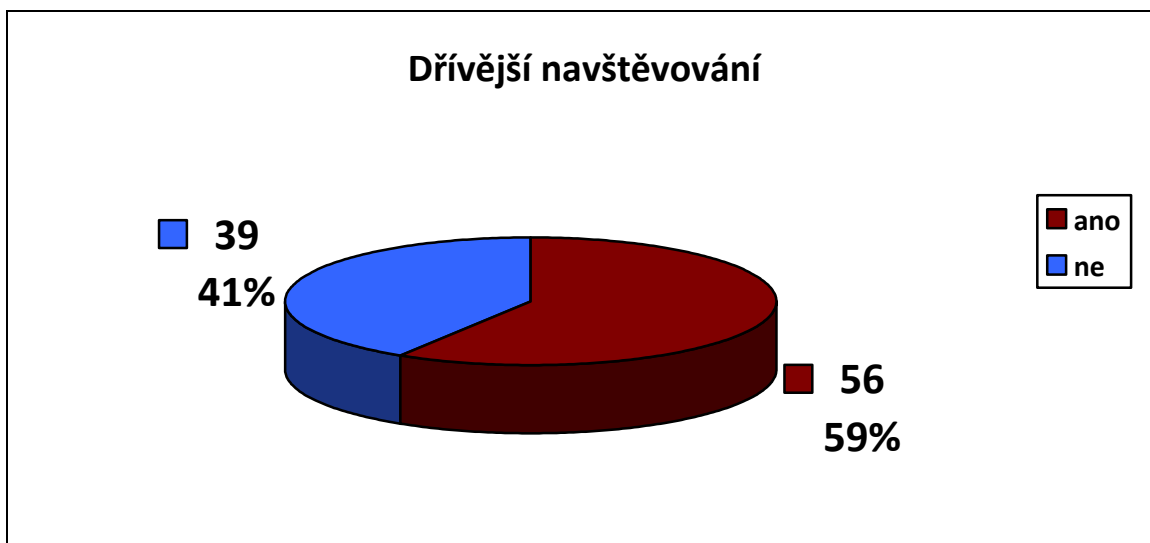
59 % dotázaných jezdívalo do České Kanady dříve, než se tam přestěhovalo. Však pouhých 15 % tam mělo předtím druhé bydlení. Hlavním důvodem jejich přesídlení byla příroda (29 %). Další roli sehrála i osobní vazba (14 %) a jiné důvody.

Tabulka č. 22: Porovnání dřívějšího navštěvování území

Česká Kanada		
ano	56	59 %
ne	39	41 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 18: Porovnání dřívějšího navštěvování území

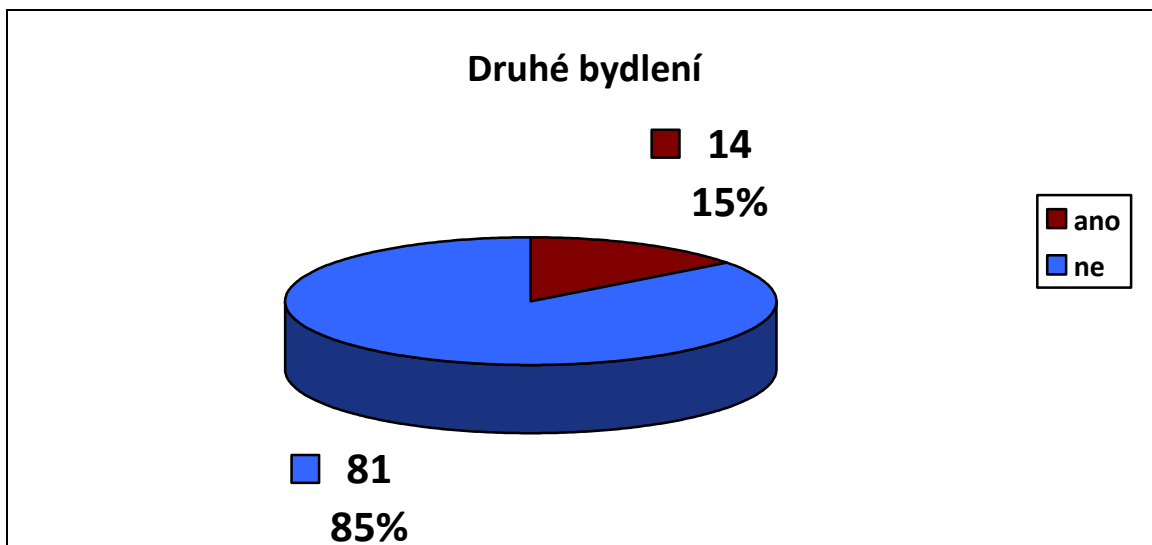
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 23: Srovnání vlastnění druhého bydlení v území před přesídlením

Česká Kanada		
ano	14	15 %
ne	81	85 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 19: Srovnání vlastnění druhého bydlení v území před přesídlením

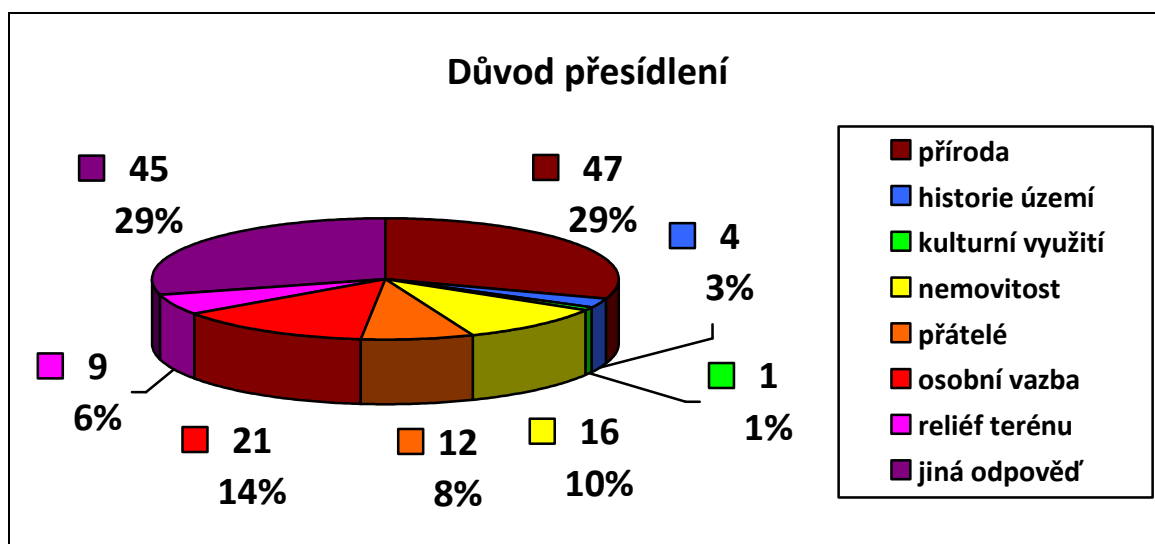
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 24: Porovnání důvodů přesídlení amenitních migrantů do České Kanady

Česká Kanada		
příroda	47	29 %
historie území	4	3 %
kulturní využití (festivaly, ...)	1	1 %
měl(a) tam nemovitost	16	10 %
přátelé	12	8 %
osobní vazba (vzpomínky, ...)	21	14 %
reliéf terénu	9	6 %
jiná odpověď	45	29 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 20: Porovnání důvodů přesídlení amenitních migrantů do České Kanady

Zdroj: vlastní šetření

5.1.8. Přestěhování

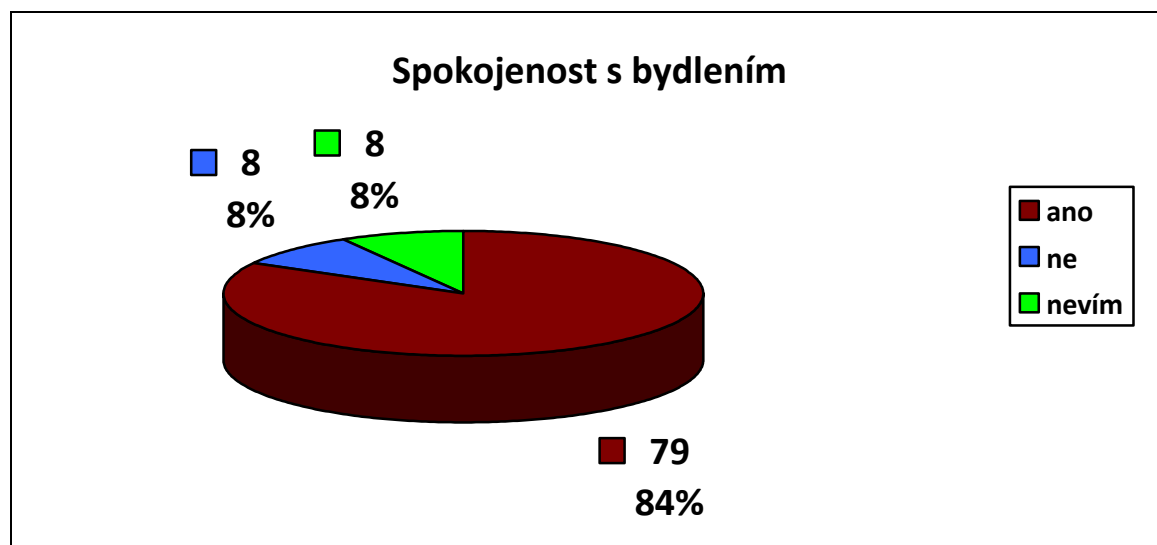
Amenitní migranti přišli do České Kanady z různých měst, např. z nedalekého Jindřichova Hradce, dále z Prahy, Brna, ale i z USA. Většina (84 %) z nich vyjadřovala spokojenost se svým odchodem z minulého bydliště. Proč také ne, když celých 76 % z nich území považovalo za vhodné pro trvalé přistěhování. A to hlavně kvůli krásné nezdevastované přírodě, typické krajině a klidnému prostředí. 48 % dotázaných amenitních migrantů si myslelo, že lidé kteří se přistěhovali do území, většinou z měst, jsou pro Českou Kanadu přínosem. Pouhé 2 % se domnívají, že přínosem nejsou. Přínos viděli v udržování nemovitostí, zvyšování hustoty osídlení, narušení stereotypů, růstu inteligence, ochraně přírody, zvyšování kulturního vyžití, atd. Znalost ostatních amenitních migrantů ve svém okolí byla velmi vyrovnaná s jejich neznalostí. Pokud je znali, tak se s nimi většinou i stýkali.

Tabulka č. 25: Srovnání spokojenosti s odejitím z minulého bydliště

Česká Kanada		
ano	79	84 %
ne	8	8 %
neví	8	8 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 21: Srovnání spokojenosti s odejitím z minulého bydliště

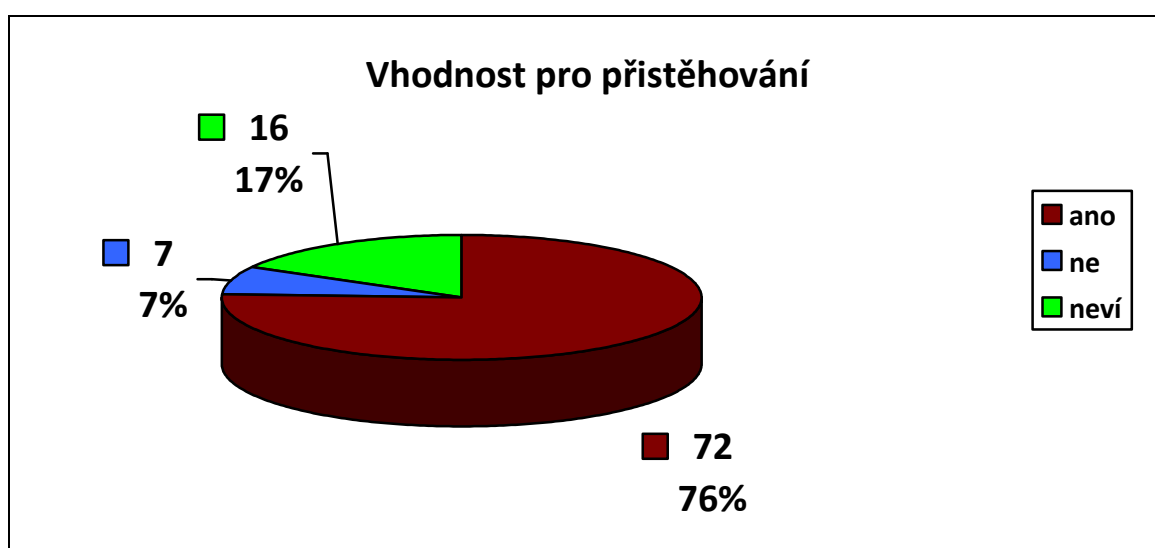
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 26: Srovnání názorů na vhodnost České Kanady pro trvalé přistěhování

Česká Kanada		
ano	72	76 %
ne	7	7 %
neví	16	17 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 22: Srovnání názorů na vhodnost České Kanady pro trvalé přistěhování

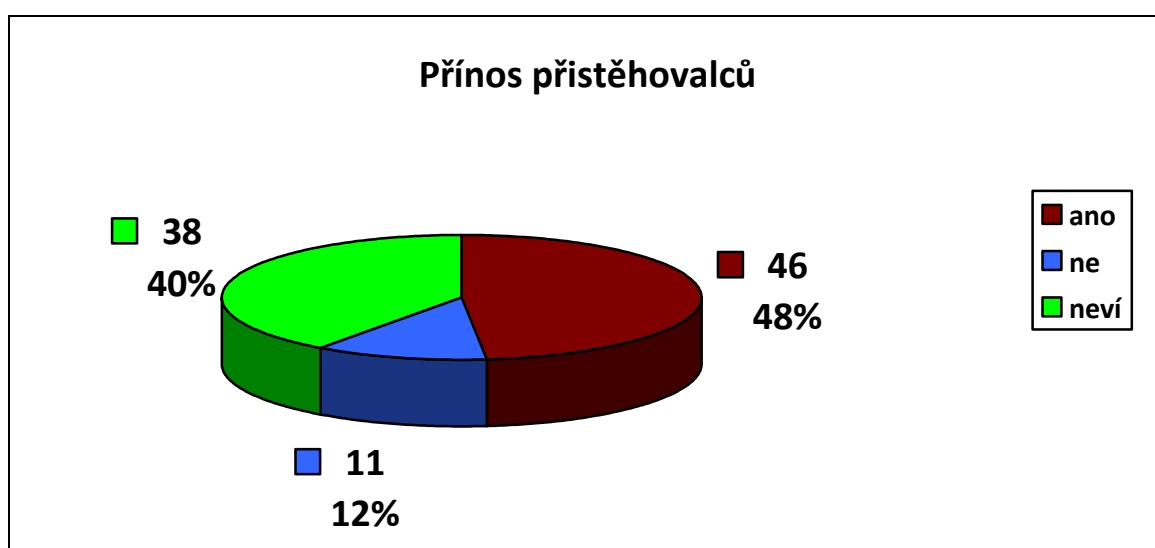
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 27: Srovnání názorů respondentů na přínos amenitních migrantů pro Českou Kanadu

Česká Kanada		
ano	46	48 %
ne	11	12 %
neví	38	40 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 23: Srovnání názorů respondentů na přínos amenitních migrantů pro Českou Kanadu

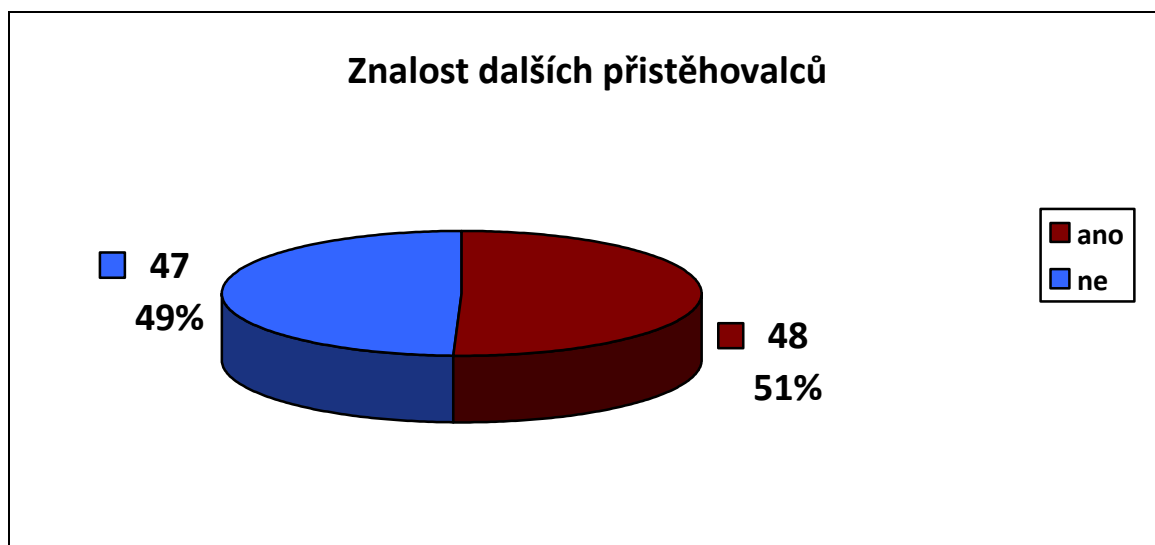
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 28: Porovnání znalosti dalších amenitních migrantů v České Kanadě

Česká Kanada		
ano	48	51 %
ne	47	49 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 24: Porovnání znalosti dalších amenitních migrantů v České Kanadě

Zdroj: vlastní šetření

5.1.9. Kvalita života

Dotazovaní amenitní migranti se ze 79 % domnívali, že jejich přesídlení mělo pozitivní vliv na kvalitu jejich života. Všichni si mysleli, že se alespoň občas snažili žít v souladu s přírodou.

Tabulka č. 29: Srovnání rozhodnutí amenitních migrantů, zda má přesídlení pozitivní vliv na kvalitu jejich života

Česká Kanada		
ano	75	79%
ne	6	6 %
neví	14	15 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 25: Srovnání rozhodnutí amenitních migrantů, zda má přesídlení pozitivní vliv na kvalitu jejich života

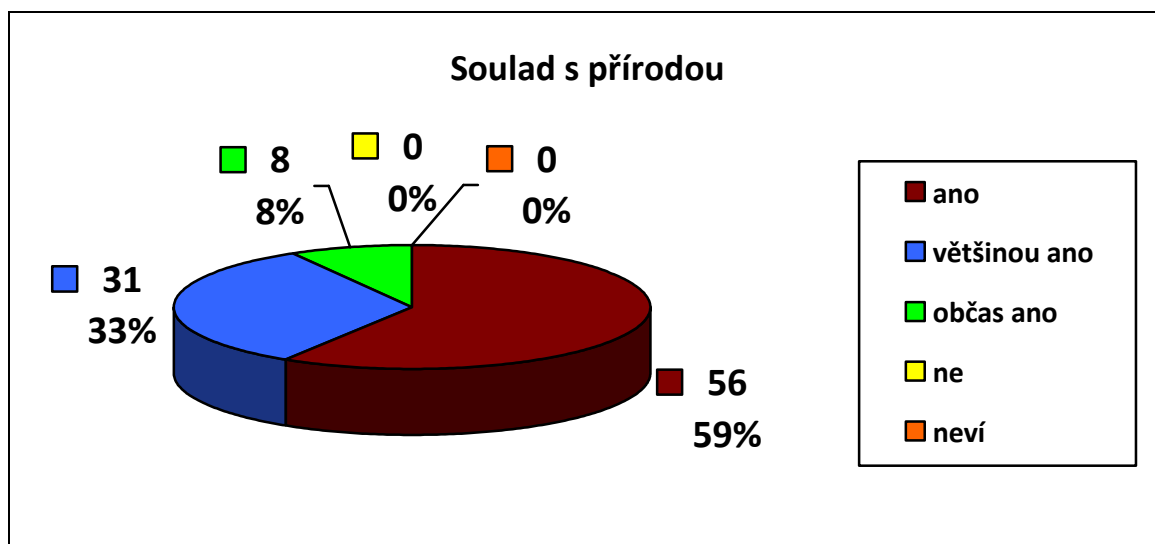
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 30: Porovnání domněnky amenitních migrantů, zda se snaží žít v souladu s přírodou

Česká Kanada		
ano	56	59 %
většinou ano	31	33 %
občas ano	8	8 %
ne	0	0 %
neví	0	0 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 26: Porovnání domněnky amenitních migrantů, zda se snaží žít v souladu s přírodou

Zdroj: vlastní šetření

5.1.10. Stav území

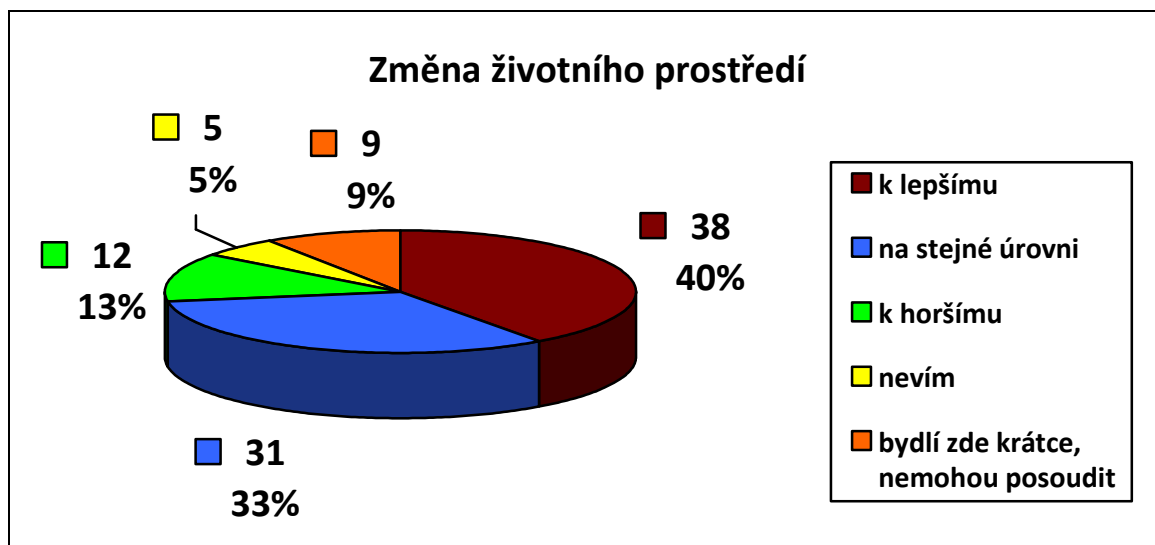
Respondenti se přikláněli k tomu, že se v průběhu posledních let v České Kanadě změnilo životní prostředí k lepšímu (40 %), nebo že zůstalo na stejné úrovni (33 %). Další potenciální obyvatelé České Kanady by většina dotazovaných nalákala na přírodu, klid s relaxací, cyklistiku, přátelštější obyvatele a samozřejmě i kulturu. Někteří tvrdili, že by je nelákali vůbec a to z důvodů, aby oblast takto klidnou zůstala. Aby bylo území atraktivnější, tak by amenitní migranti hlavně zvýšili nabídku pracovních příležitostí. Také by obce vybavili bankomaty, větším množstvím obchodů s lepším sortimentem, lepším osvětlením. Dále by lépe udržovali čistotu měst a zřídili čističku odpadních vod. Někteří by také zastávali zlepšení dopravního spojení či uchovávání divoké přírody.

Tabulka č. 31: Porovnání názoru na změnu životního prostředí v České Kanadě v průběhu posledních let

Česká Kanada		
k lepšímu	38	40 %
na stejné úrovni	31	33 %
k horšímu	12	13 %
nevím	5	5 %
bydlí tam krátce, nemohou posoudit	9	9 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 27: Porovnání názoru na změnu životního prostředí v České Kanadě v průběhu posledních let

Zdroj: vlastní šetření

5.2. Analýza 2. stupně

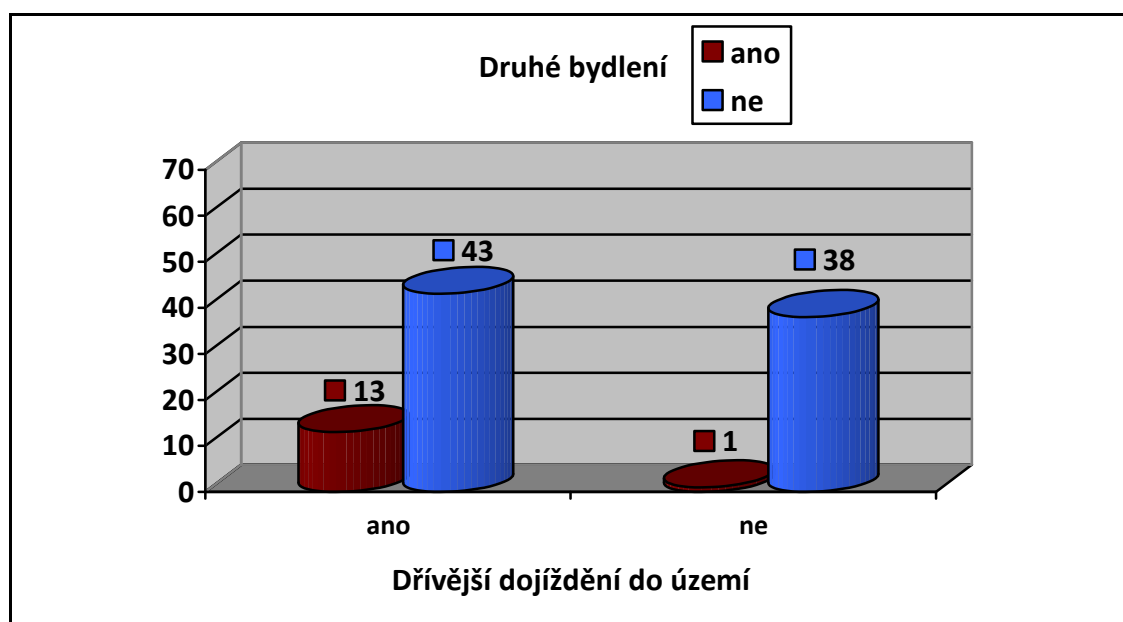
Jde o analýzu dvou proměnných. V grafu máme první proměnnou uvedenou nahoře v barvách, druhou nalezneme na ose X a její složky jsou od sebe odděleny mezerou. Stanovíme si dvě hypotézy: H_0 , kdy jsou na sobě proměnné nezávislé a H_1 , kdy jsou proměnné na sobě závislé. Naším cílem je zjistit Chí-kvadrát ($sv = 1$). Aby byl tento výsledek statisticky průkazný, musí se lišit od hodnoty $p = 0,05$. Pokud $p < 0,05$, potom platí H_0 , a když $p > 0,05$, pak platí H_1 .

Tabulka č. 32: Závislost druhého bydlení na dřívějším dojíždění do České Kanady

Česká Kanada		Druhé bydlení	
		Ano	Ne
Dřívější dojíždění do území	Ano	13	43
	Ne	1	38

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 28: Závislost druhého bydlení na dřívějším dojíždění do České Kanady

Zdroj: vlastní zpracování

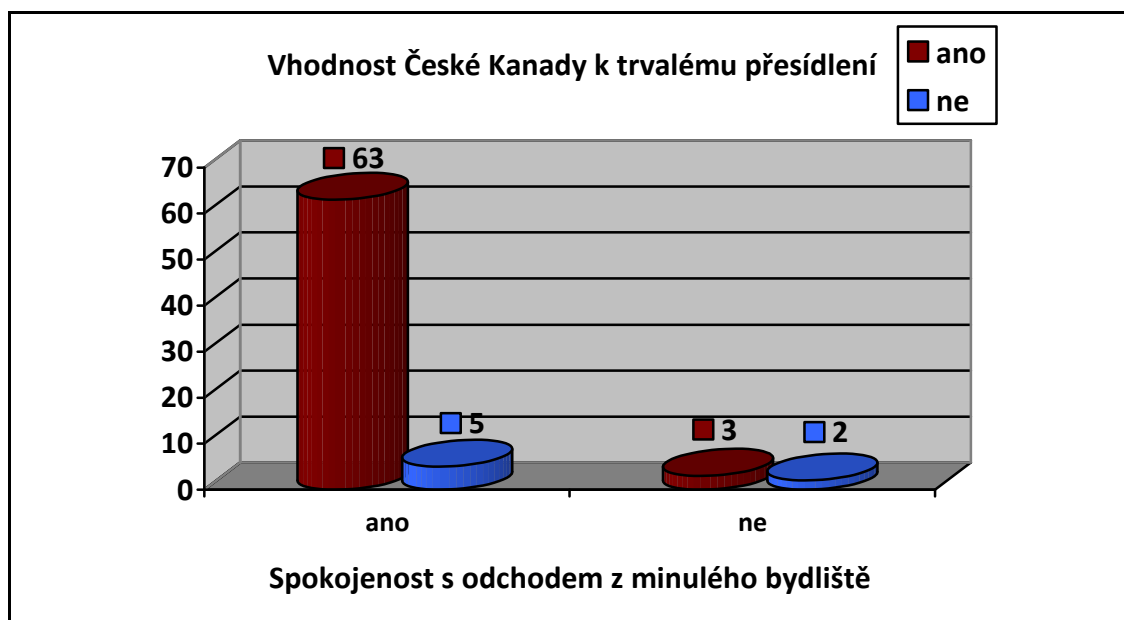
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že druhé bydlení je závislé na dřívějším dojíždění do území ($p = 0,0052$).

Tabulka č. 33: Závislost vhodnosti České Kanady k trvalému přesídlení na spokojenosti amenitních migrantů s odchodem z minulého bydliště

Česká Kanada		Vhodnost České Kanady k trvalému přesídlení	
		Ano	Ne
Spokojenost s odchodem z minulého bydliště	Ano	63	5
	Ne	3	2

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 29: Závislost vhodnosti České Kanady k trvalému přesídlení na spokojenosti amenitních migrantů s odchodem z minulého bydliště

Zdroj: vlastní zpracování

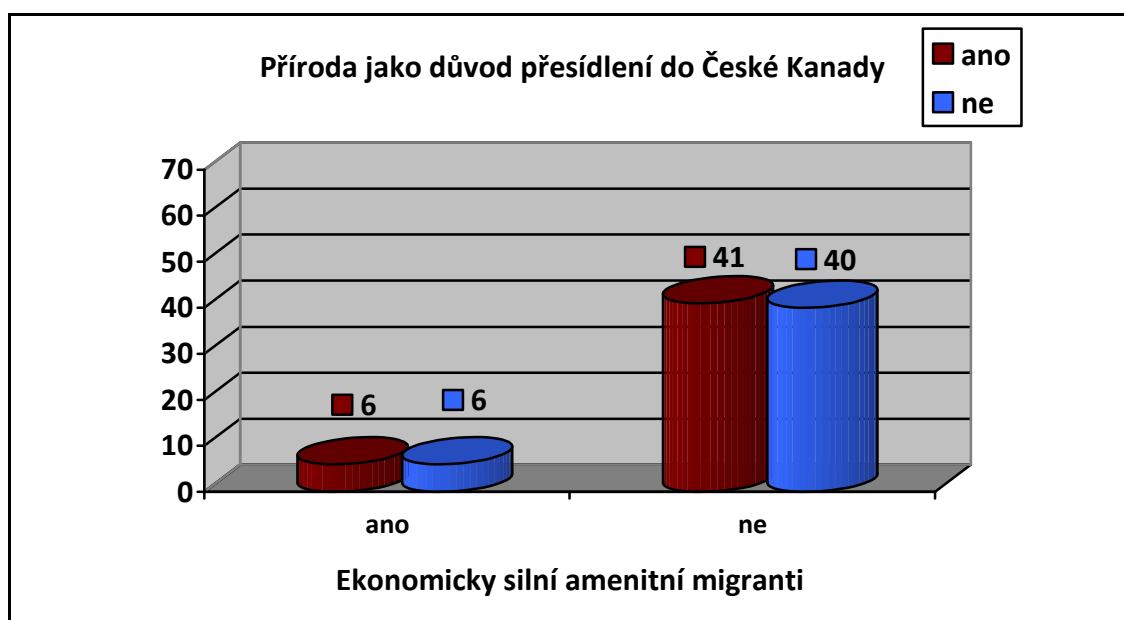
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že vhodnost České Kanady k trvalému přesídlení je závislá na spokojenosti s odchodem z minulého bydliště ($p = 0,0167$).

Tabulka č. 34: Závislost přírody jako důvodu pro přesídlení na ekonomické síle amenitních migrantů

Česká Kanada		Příroda jako důvod přesídlení do České Kanady	
		Ano	Ne
Ekonomicky silní (průměrný měsíční čistý příjem nad 25 000 Kč)	Ano	6	6
	Ne	41	40

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 30: Závislost přírody jako důvodu pro přesídlení na ekonomické síle amenitních migrantů

Zdroj: vlastní zpracování

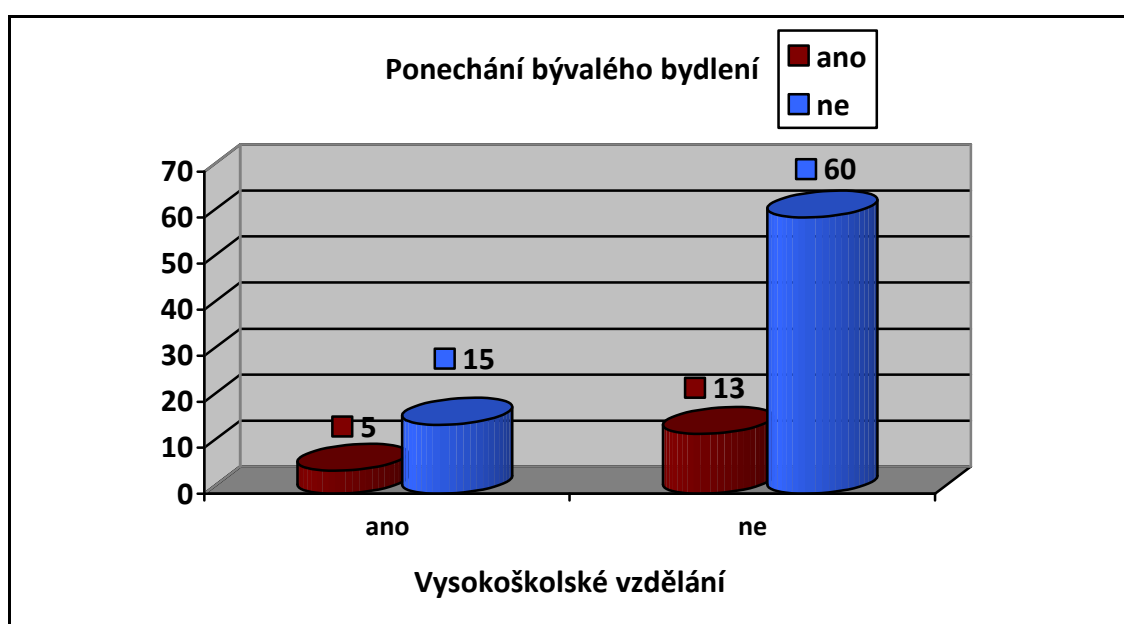
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že příroda jako důvod přesídlení do České Kanady je nezávislá na ekonomické síle amenitních migrantů. ($p = 0,9682$).

Tabulka č. 35: Závislost ponechání bývalého bydlení s vysokoškolským vzděláním amenitních migrantů

Česká Kanada		Ponechání bývalého bydlení	
		Ano	Ne
Vysokoškolské vzdělání	Ano	5	15
	Ne	13	60

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 31: Závislost ponechání bývalého bydlení s vysokoškolským vzděláním amenitních migrantů

Zdroj: vlastní zpracování

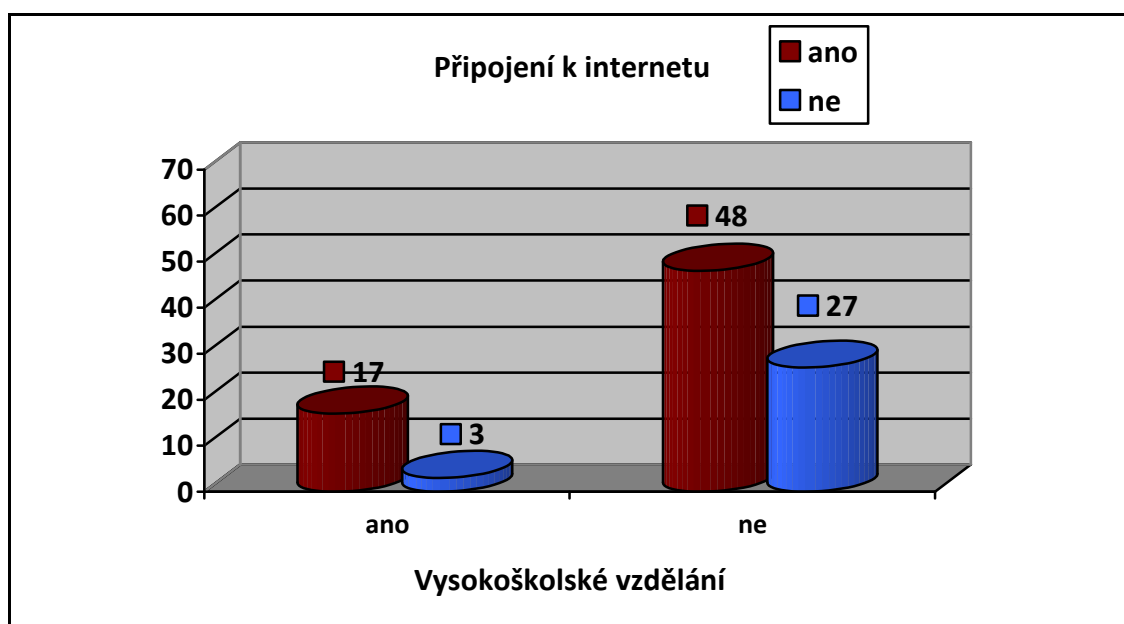
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že ponechání bývalého bydlení je nezávislé na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů ($p = 0,4708$).

Tabulka č. 36: Závislost připojení k internetu na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů

Česká Kanada		Připojení k internetu	
		Ano	Ne
Vysokoškolské vzdělání	Ano	17	3
	Ne	48	27

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 32: Závislost připojení k internetu na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů

Zdroj: vlastní zpracování

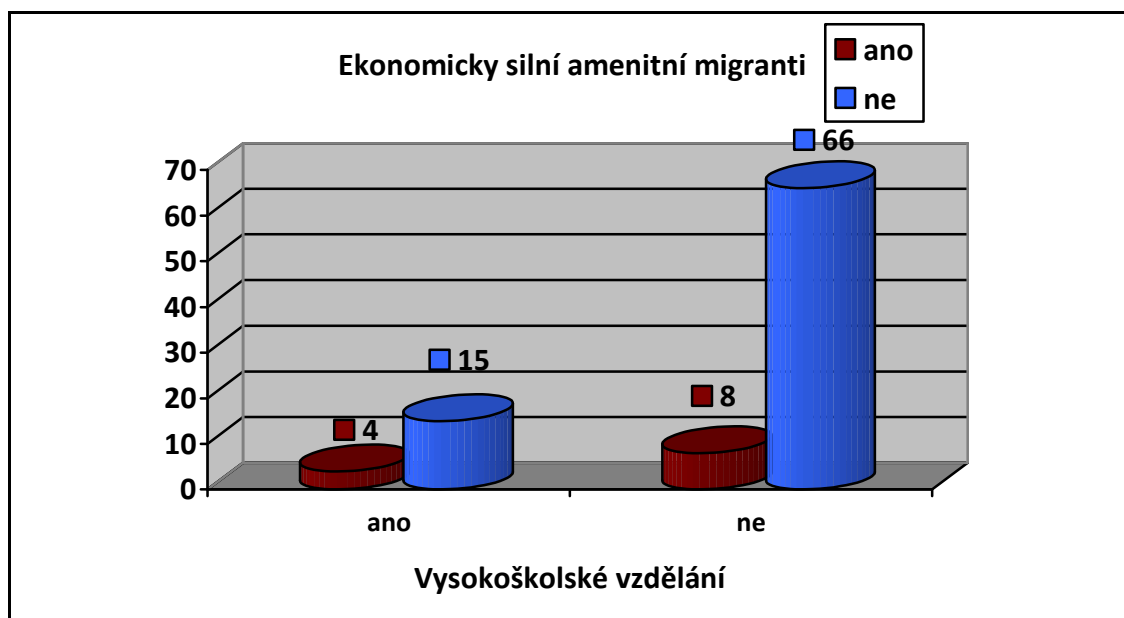
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že připojení k internetu je nezávislé na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů ($p = 0,0726$).

Tabulka č. 37: Závislost průměrného měsíčního čistého příjmu na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů

Česká Kanada		Ekonomicky silní (průměrný měsíční čistý příjem nad 25 000 Kč)	
		Ano	Ne
Vysokoškolské vzdělání	Ano	4	15
	Ne	8	66

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 33: Závislost průměrného měsíčního čistého příjmu na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů

Zdroj: vlastní zpracování

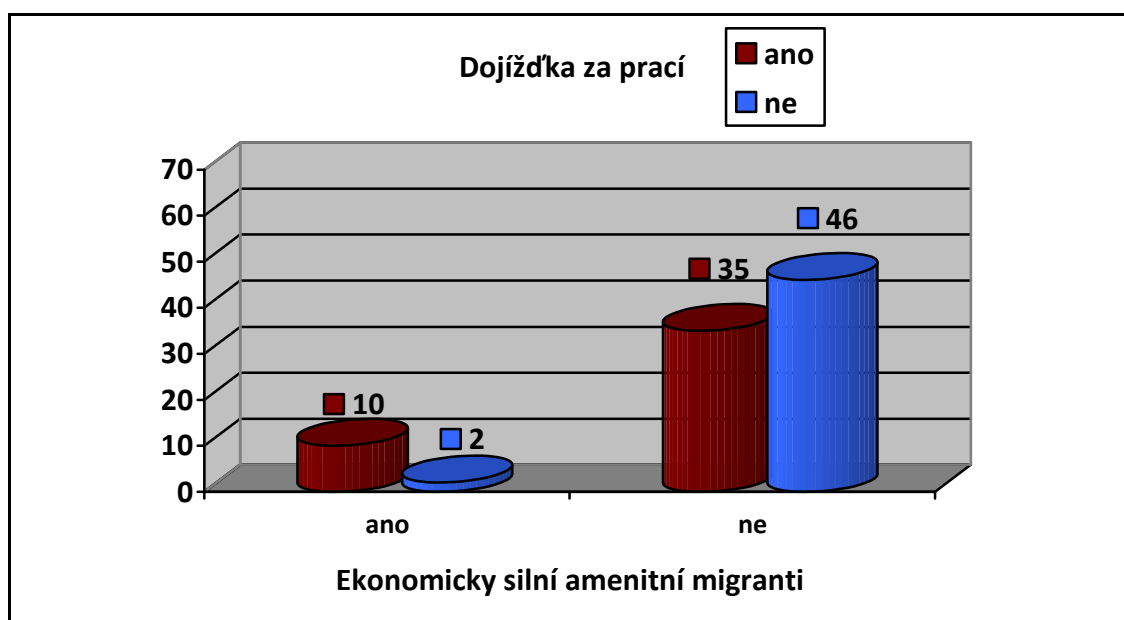
Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že průměrný měsíční čistý příjem je nezávislý na vysokoškolském vzdělání amenitních migrantů ($p = 0,2349$).

Tabulka č. 38: Závislost dojíždění do práce na ekonomické síle amenitních migrantů

Česká Kanada		Dojíždka za prací	
		Ano	Ne
Ekonomicky silní (průměrný měsíční čistý příjem nad 25 000 Kč)	Ano	10	2
	Ne	35	46

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 34: Závislost dojíždění do práce na ekonomické síle amenitních migrantů

Zdroj: vlastní zpracování

Na 5 % hladině významnosti se ukazuje, že dojíždka za prací je závislá na ekonomické síle amenitních migrantů ($p = 0,0094$).

5.3. Vyvrácení hypotéz

- Hypotéza 1: *Druhé bydlení je předstupněm amenitní migrace pro 70 % amenitních migrantů.*

Z grafu č. 18 je zřejmé, že druhé bydlení před přestěhováním do České Kanady mělo pouze 15 % amenitních migrantů. Tímto zjištěním je tato hypotéza vyvrácena.

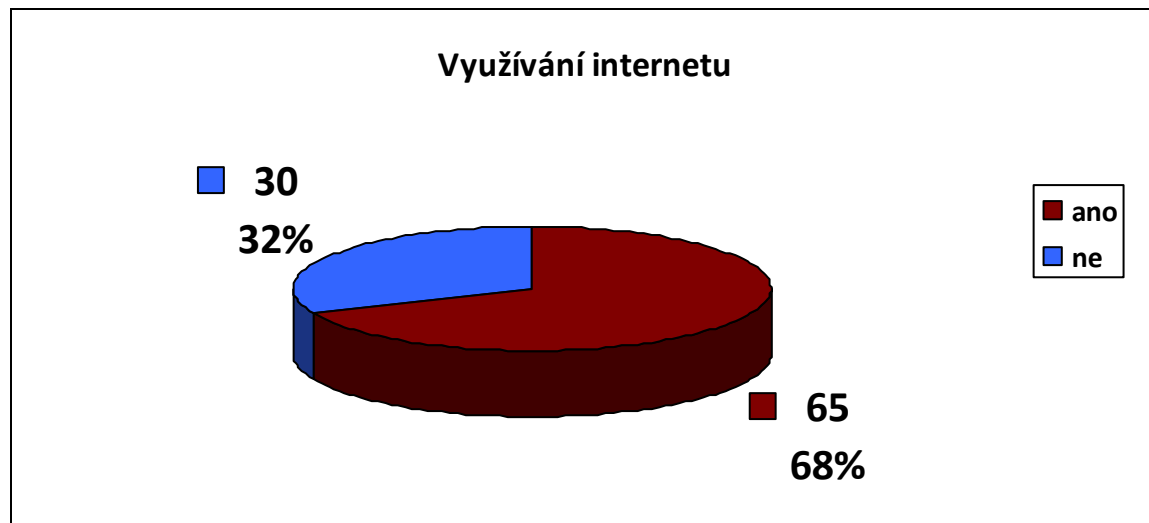
- Hypotéza 2: *Přes 50 % amenitních migrantů využívá ve svém životě internet a jiné komunikační technologie.*

Tabulka č. 39: Porovnání využívání internetu v životě amenitních migrantů

Česká Kanada		
Ano	65	68 %
Ne	30	32 %

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 35: Porovnání poměru pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování

Hypotéza není vyvrácena, protože internet ve svém životě využívalo 68 % dotazovaných amenitních migrantů a to je víc než 50 %. Dále z grafu č. 13 víme, že více než 50 % respondentů využívalo PC i mobilní telefon. Z grafu č. 10 je vidět, že spokojenost s připojením na internet v České Kanadě byla o něco málo vyšší než průměr. Z pěti udělovaných bodů, amenitní migranti dali přístupu na internet v průměru 3,18 bodů.

- Hypotéza 3: *Amenitní migranti se převážně snaží žít v souladu s přírodou.*

Tato hypotéza se podle grafu č. 25 nezdá být vyvrácena. Celých 59 % lidí odpovědělo ano, ostatní většinou nebo občas ano. V tomto případě nikdo nezvolil odpověď ne.

- Hypotéza 4: *Alespoň 2/3 amenitních migrantů se domnívají, že amenitní migrace má pozitivní vliv na kvalitu jejich života.*

79 % amenitních migrantů je více než 2/3, takže i tato hypotéza není vyvrácena a to podle grafu č. 24.

- Hypotéza 5: *Ve skupině amenitních migrantů převažují ekonomicky silní lidé (průměrný měsíční čistý příjem – nad 25 000 Kč).*

Graf č. 5 udává, že nejvíce amenitních migrantů (64 %) mělo průměrný měsíční čistý příjem do 15 000 Kč. Na druhém místě s 24 % byl průměrný plat od 15 000 do 25 000 Kč. Takže tato hypotéza je vyvrácena.

- Hypotéza 6: *Amenitní migrace z 60 % souvisí s cestovním ruchem.*

Z grafu č. 17 lze vyvodit, že 59 % amenitních migrantů do území dříve jezdívalo. Ale tito migranti nepřekonali pomyslnou hranici 60 % a na tomto základě je tato hypotéza vyvrácena.

6. VÝSLEDKY A DISKUZE

Diskuze porovnává výsledky, zpracované z dotazníkového průzkumu o amenitní migraci v přírodním parku Česká Kanada, s mým názorem, s názory a výsledky autorů zabývajících se tématy související s amenitní migrací a také s výsledky projektu GA ČR č. 403/07/714-01, na který tato práce navazuje.

6.1. Souhrn výsledků

Při zjišťování předpokladů vzniku amenitní migrace je zajisté důležité sledovat pohlaví, věk i vzdělání amenitních migrantů. Při mém výzkumu mírně převládaly ženy jako amenitní migranti. To odpovídá poměru pohlaví v celkové populaci, kde ženy mírně převládají. Průměrný věk dotazovaných amenitních migrantů byl 47 let. V době stěhování do České Kanady jim ale v průměru bylo 34 let. To bylo zjištěno i z údaje, že v území žili v době dotazování v průměru 13 let. Nejvíce se v mém výzkumu stěhovala věková kategorie 20 – 29 let. Tato skupina je z hlediska věku velmi aktivní, což souvisí s ázemi rodinného cyklu. Z odpovědí na otázku, co udělali se svým bývalým bydlením, vyplynulo, že celých 18 % se právě odstěhovalo od rodičů. Nejvíce zmiňovali, že své bydlení prodali. Ale 19 % také zmínilo, že si jej ponechalo. Tito amenitní migranti mohou počítat se „zadními vrátky“, například v důchodovém věku, kdy mohou potřebovat přístupnější lékařské služby. Ukázalo se, že ponechání bývalého bydlení je nezávislé na vysokoškolském vzdělání.

Respondenti se vyskytovali ve většině obcí, které náleží do území přírodního parku. Podle amenitních migrantů měly tyto obce průměrné vybavení. Z hodnocených základních vybaveností získala nejméně bodů právě zdravotní vybavenost. Elektřina byla zavedena ve všech obcích, ze kterých dotazovaní amenitní migranti pocházeli. Oproti tomu plyn mohlo využívat pouhých 36 % z nich. Napojení na veřejnou vodovodní síť mělo 77 % dotázaných, veřejná kanalizace byla zavedena pouze u 52 % respondentů. Ve větších obcích byla pro mikroregion umístěna infocentra. Že informace o území pro veřejnost byly dostatečné, se domnívala téměř polovina dotazovaných (49 %). Avšak že mělo infocentrum jejich mikroregionu dostatek informačního materiálu, potvrdilo pouhých 39 % dotázaných. To bylo zajisté zapříčiněno tím, že celých 42 % se k této otázce nemohlo vyjádřit, protože infocentra nenavštěvovala. Nedostatečně vybavená infocentra se zdála pouhým 2 % amenitních migrantů. Činností v obci, do kterých se mohou amenitní migranti zapojit, je mnoho. Někteří (2 %) byli

v obecním zastupitelstvu. 19 % z nich se zapojilo do spolkové či zájmové činnosti. Nejčastěji uváděli občanská sdružení, sbory dobrovolných hasičů nebo myslivecké spolky.

Většina amenitních migrantů (87 %) žila při šetření ve vlastním domě. Skoro polovina respondentů měla bydlení umístěné přímo při silnici. Domnívám se, že většina z nich toužila po vlastním bydlení v krásném prostředí a za přijatelnou cenu pozemku. Průměrná velikost jejich pozemku byla totiž 1 377 m². Na každou domácnost připadaly v průměru tři osoby. Skoro 2/5 dotazovaných měly děti. Tři děti měli však pouze výjimečně a více dětí neměl nikdo. Domácnosti amenitních migrantů byly poměrně vybavené. Mobilní telefon, televizi nebo automobil měla většina z nich. Televizní satelit mělo pouhých 55 %. Myslím si, že to bylo způsobeno tím, že v době dotazování lidé ještě nemuseli přijímat digitální televizní signál v území. K dnešnímu dni by se toto číslo mohlo výrazně lišit. Nejméně lidí vlastnilo myčku na nádobí, pouze 34 %. Internet využívalo ve svém životě 68 % dotázaných a tím nebyla vyvrácena jedna z hypotéz. Také bylo zjišťováno, zda je připojení amenitních migrantů k internetu závislé na vysokoškolském vzdělání. Závislé na sobě nebyly. Asi i z důvodů, že internet dnes již využívá většina populace. Přes polovinu dotazovaných vystudovalo střední školu. Vysokoškolsky vzdělaných bylo 21 %. Neprokázala se ani závislost průměrného měsíčního čistého příjmu na vysokoškolském vzdělání. Ten byl u 64 % do 15 000 Kč. Zajisté ho ovlivnila skoro 1/4 amenitních migrantů, která již byla v důchodu. Mezi ekonomicky silné (nad 25 000 Kč) bylo zařazeno 12 %. Tím byla vyvrácena hypotéza, že mezi amenitními migranty převažují ekonomicky silní. Zjistilo se, že právě na ekonomické síle migrantů je závislá dojíždka za prací. Dojížděla téměř polovina dotázaných (48 %). Jako své zaměstnání amenitní migranti nejvíce udávali OSVČ, práci ve školství, účetní či administrativní pracovník, dále také práci ve státní správě. Mnoho z nich se živilo různými řemesly nebo prací v lese. Mezi dotazovanými se našli i nezaměstnaní, v domácnosti nebo na mateřské dovolené.

Amenitní migranti přišli do České Kanady z různých míst, ať už z nedalekého Jindřichova Hradce, Prahy, Brna či dokonce z USA. Hypotéza, že amenitní migrace z 60 % souvisí s cestovním ruchem, byla vyvrácena. Ale celých 59 % jezdilo do České Kanady dříve, než se tam přestěhovali. První informace o území, do kterého se zvolení amenitní migranti přestěhovali, získali většinou (34 %) od známých, přátel, příbuzných. Bylo prokázáno, že druhé bydlení je závislé na dřívějším dojíždění do území. Druhé bydlení mělo v území však pouhých 15 % respondentů. Proto také byla vyvrácena hypotéza, že druhé bydlení je předstupněm amenitní migrace pro 70 % amenitních migrantů. U většiny migrantů (84 %) způsobil odchod z minulého bydliště jejich nynější spokojenost. To se zdá být logické, protože celých 76 % dotázaných považovalo území za vhodné pro trvalé přistěhování. Vhodnost České Kanady

k trvalému přesídlení je také závislá na spokojenosti migrantů, z odchodu z minulého bydliště. Území bylo podle nich vhodné hlavně kvůli nezdevastované přírodě, typické krajině a klidnému prostředí. Právě příroda byla hlavním důvodem jejich přesídlení. Příroda jako důvod přesídlení do České Kanady se neprojevila jako závislá na ekonomické síle amenitních migrantů. Přes 2/3 amenitních migrantů (79 %) se domnívaly, že jejich přesídlení má vliv na kvalitu jejich života, tím nebyla vyvrácena další hypotéza. Poslední hypotéza, zda se amenitní migranti snaží žít převážně v souladu s přírodou, také nebyla vyvrácena. Protože celých 59 % amenitních migrantů odpovědělo, že ano. Zbylá část se přiklonila k odpovědi, že se snaží žít v souladu s přírodou většinou nebo občas. Protože nikdo neodpověděl ne, tak si myslím, že někteří takto odpověděli jenom z důvodu přizpůsobení se vizím společenských hodnot a ne podle jejich vlastního svědomí. Respondenti se přikláněli k tomu, že se v průběhu posledních let v České Kanadě změnilo životní prostředí k lepšímu (40 %), nebo že zůstalo na stejné úrovni (33 %).

Zhruba polovina respondentů znala ve svém okolí někoho, kdo se přistěhoval ze stejných důvodů jako oni. Potom se spolu většinou také stýkali. Že jsou amenitní migranti pro Českou Kanadu přínosem si myslelo 48 % dotázaných. Přínos viděli v udržování nemovitostí, zvyšování hustoty osídlení, narušení stereotypů, růstu inteligence, ochraně přírody, zvyšování kulturního vyžití atd. Kdyby měli nalákat další potenciální obyvatele do České Kanady, bylo by to především na přírodu, klid s relaxací, cyklistiku, přátelštější obyvatele a samozřejmě i kulturu. Našla se i skupina amenitních migrantů, která by do území už nikoho nelákala, a to kvůli zachování klidu v ní. Aby bylo území atraktivnější, tak by amenitní migranti hlavně zvýšili nabídku pracovních příležitostí. Také by obce vybavili bankomaty, větším množstvím obchodů s lepším sortimentem a lepším osvětlením obce. Dále by lépe udržovali čistotu měst a zřídili čističku odpadních vod. Někteří by se také přikláněli ke zlepšení dopravního spojení či uchovávaní divoké přírody.

Konkrétnější výsledky s grafy jsou uvedeny v kapitole 5. VLASTNÍ PRÁCE.

6.2. Diskuse s autory

Zpracované výsledky o amenitní migraci, z přírodního parku Česká Kanada, byly porovnány s pracemi a názory autorů s tématy souvisejících s amenitní migrací. SRB (1999) zmiňuje, že podíl žen mezi migranty se obvykle pohybuje okolo 53 %. Můj průzkum toto potvrzuje, podíl žen v něm byl 58 %. Průměrný věk amenitních migrantů v tomto průzkumu byl 34 let. Nejvíce zastoupené kategorie migrantů byly 20 – 29 let, dále 30 – 39 let. Tady se věkové

kategorie překrývají s častějšími účastníky cestovního ruchu, kde převládají mladší věkové skupiny, zvláště v rozmezí 15 – 39 let, jak píše MIRVALD et al. (1992). LIBROVÁ (2003) ve svém výzkumu zjistila, že „pestří“ (jako „pestré“ pojmenovala lidi, které poznala díky sociologickému výzkumu dobrovolné skromnosti) měli větší počet dětí. Dále zjistila, že žili vícegeneračně, se starými rodiči. Tito „pestří“ by se tedy nedali ztotožnit s amenitními migranty mého výzkumu, kde na jednu domácnost vycházeli v průměru tři osoby. Když už rodina měla děti, tak maximálně tři a to pouze ve třech případech. U amenitních migrantů více než z poloviny převažovalo středoškolské vzdělání. PTÁČEK, TOUŠEK, POLÁŠEK (2007) uvádí, že lidé s vyšším vzděláním se stěhují častěji a na větší vzdálenost.

Návštěvu území zprostředkovanou formou cestovního ruchu, STEWART (2002) předpokládá za prvotní impuls vyvolávající ve své konečné podobě amenitní migraci. Můj výzkum vyvrátil hypotézu, že amenitní migrace z 60 % souvisí s cestovním ruchem. Bylo ale prokázáno, že 59 % respondentů navštěvovalo území přírodního parku dříve, než se do něj přistěhovali. Pro turistické návštěvníky území, je předpoklad, že musí disponovat dvěma nezbytnými veličinami, a to volným časem a finančními prostředky. Z této skutečnosti se lze domnívat, že amenitní migranti patří spíše mezi ekonomicky silné (BLAŽEK, UHLÍŘ, 2002). Pro můj průzkum byli stanoveni jako ekonomicky silní ti, kteří měli průměrný měsíční čistý příjem nad 25 000 Kč. Tuto hranici splnilo 12 % dotázaných. Většina (64 %) patřila do kategorie do 15 000 Kč. Proto také byla vyvrácena hypotéza, že mezi amenitními migranty převažují ekonomicky silní lidé. Bylo odvozeno, že na ekonomické síle dotázaných amenitních migrantů závisí jejich dojíždka do práce.

Bylo prokázáno, že druhé bydlení, jak o něm hovoří VÁGNER, FIALOVÁ et al. (2004), je závislé na dřívějším dojíždění do území. Před přestěhováním mělo druhé bydlení v České Kanadě pouhých 15 % dotázaných, to vyvrátilo hypotézu, že druhé bydlení je předstupněm amenitní migrace v 70 % případů. HALLIDAY, COOMBES (1995; sec. in KOPP, NOVOTNÁ, 2007) zmínili, že faktory motivující amenitní migraci můžeme vidět na základě migrační „push-pull“ teorie. Dotazovaní nejvíce zmiňovali jako důvod jejich přesídlení přírodu (29 %). Dále pak osobní vazbu k místu (14 %) a další důvody. Hypotéza, že amenitní migranti se převážně snaží žít v souladu s přírodou, nebyla vyvrácena.

Amenitní migranti byli rozmístěni po České Kanadě celkem rovnoměrně. Vybavenost obcí, ve kterých žili, hodnotili jako průměrnou. VANĚČEK (1997) na základě výzkumu uvedl, že mnozí majitelé si své objekty individuální rekreace vybavili dokonalým komfortem. Že pouze 5 % těchto objektů nemělo zavedenou elektřinu, naproti tomu vodovod byl u 67 % objektů a plyn u 22 % objektů. U mého průzkumu s amenitními migranty, kteří na rozdíl od majitelů

objektů individuální rekreace, žili v území trvale, měli v obci zavedenou elektřinu všichni dotazovaní, zavedený vodovod byl v 77 %, kanalizace už pouze v 52 % případů. Plyn mělo pouhých 36 % respondentů. I amenitní migranti mého průzkumu měli domácnosti poměrně vybavené. Svou domácnost mělo 87 % dotazovaných amenitních migrantů ve vlastním domě. Průměrná velikost jejich pozemku byla 1 377 m². VÁGNER, FIALOVÁ et al. (2004) na základě dlouhodobějších průzkumů vyvodili, že současný průměrný objekt druhého bydlení v Česku leží na pozemku o rozloze 1 000 m². V domácnostech respondentů mého průzkumu, se vyskytoval automobil v 88 % případů. LIBROVÁ (2003) pojednává o svém výzkumu, kde v roce 1992 vlastnila automobil asi polovina „pestrých“ a po deseti letech jej měli všichni, až na jednu výjimku. A to i ti, kteří se v roce 1992 o automobilech vyjadřovali s despektem. Dále LIBROVÁ (2003) tvrdí, že „pestrí“ si našli zálibu v moderní technice. Většina z nich si pořídila mobilní telefon, rádi pracují s počítačem, vyhledávají na internetu a i myčku nádobí považovali někteří za výbornou věc. Většina (98 %) mých dotazovaných vlastnila též mobilní telefon a televizi mělo 89 %. Amenitní migrace je podporována možnostmi informačních technologií, podle GLORIOSO (1999). K těm patří i internet, který ve svém životě využívalo 68 % dotázaných amenitních migrantů. Na tomto základě, nebyla vyvrácena hypotéza, že přes 50 % amenitních migrantů, ve svém životě využívá internet a jiné komunikační technologie.

Pro zlepšení atraktivnosti území, by respondenti hlavně zvýšili nabídku pracovních příležitostí. I CHROMÝ, SKÁLA (2010) ukazují na příkladu Sušicka, že i samotní obyvatelé periferního venkova považují za hlavní problém a nevýhodu regionu nedostatek pracovních příležitostí. Amenitní migranti v České Kanadě jako své zaměstnání nejvíce uváděli OSVČ, práci ve školství, účetní nebo administrativní pracovník, různá řemesla, práci v lese i ve státní správě. Pouhá 2 % dotazovaných byla zapojena do činnosti místní samosprávy. JANČÁK et al. (2010) poukazuje na to, že rozvoj místního života obcí, je smyslem aktivit různých sdružení a spolků. Na spolkové a zájmové činnosti v mém zvoleném území se podílelo 19 % amenitních migrantů.

6.3. Srovnání s projektem GA ČR č. 403/07/714-01

Projekt GA ČR č. 403/07/714-01 probíhal od roku 2007 do 2010, ve třech modelových územích: Šumava a její podhůří, Třeboňsko a Česká Kanada a vnitřní periferie Západ, kam patřilo Křivoklátsko a Manětínsko. V územích proběhlo dotazníkové šetření s amenitními

migranty, každý dotazník obsahoval 47 otázek. Získáno bylo 120 záznamů, z nichž byly vyvozeny výsledky projektu.

Můj průzkum prokázal, že se stěhuje více žen (58 %) než mužů, to samé prokázal i průzkum GA ČR, kdy byl podíl žen 60 %. V průzkumu GA ČR bylo dále zjištěno, že největší potenciál ke stěhování na venkov mají věkové kategorie nad 40 let. V mém průzkumu ovšem vyšlo, že nejvíce se stěhovaly do České Kanady právě osoby od 20 – 29 let. V otázce jaké převažovalo u amenitních migrantů vzdělání se můj průzkum s projektem GA ČR opět shodl. V mém průzkumu bylo 52 % amenitních migrantů se středoškolským vzděláním a 21 % s vzděláním vysokoškolským. V projektu GA ČR bylo středoškolsky vzděláno 45 % amenitních migrantů a 37 % vysokoškolsky. Projekt GA ČR ukazuje, že amenitní migrace je především záležitostí lidí vzdělaných a movitějších. V mém průzkumu však nebyla prokázána závislost průměrného měsíčního příjmu na vysokoškolském vzdělání. Vyvrácena byla i hypotéza, že ve skupině amenitních migrantů převažují ekonomicky silní lidé (průměrný měsíční čistý příjem – nad 25 000 Kč). Těch se v mém průzkumu vyskytovalo pouze 12 %.

Projekt GA ČR prokázal, že zkoumané regiony měly nedostatek pracovních příležitostí, a tak ve většině obcí převažovala vyjíždka za prací. V mém průzkumu uvedlo 48 % dotázaných amenitních migrantů vyjíždku za prací. Většinou se ale vešla do 20 kilometrů. Téměř čtvrtina dotázaných byla v důchodu. Jinak pracovali jako OSVČ, ve školství, jako účetní či administrativní pracovníci, ve státní správě, jako různí řemeslníci nebo také v lese. V projektu GA ČR bylo 21 % amenitních migrantů podnikateli. Výrazně byly zastoupeny i ženy na mateřské dovolené (18 %). I v mém průzkumu byli někteří nezaměstnaní, v domácnosti nebo právě na mateřské dovolené. Projekt GA ČR vykazoval zapojení amenitních migrantů do místní samosprávy necelou pětinou (19 %). Oproti mému projektu, kde se do této činnosti zapojila pouhá 2 % dotázaných. Do spolkové a zájmové činnosti bylo zapojeno již 19 %, v projektu GA ČR dokonce 39 %. Nejčastěji se sdružovali v obou případech do tradičních spolků, jakými jsou např. dobrovolná občanská sdružení, hasičské sbory či myslivecká sdružení.

Amenitní migranti v mém průzkumu získali první informace o území většinou (34 %) od známých přátel, příbuzných. V projektu GA ČR od nich získalo 19 % první informace o svém budoucím bydlišti, 23 % objevilo místo jako turisté a stejné procento se vrátilo ke svým kořenům. Téměř polovina (49 %) neznala před přestěhováním místo svého budoucího bydliště. V mém průzkumu 59 % dotázaných jezdívalo do České Kanady dříve, než se přestěhovali, také tam mělo 15 % z celkového počtu druhé bydlení. Byla prokázána i závislost druhého bydlení na dřívějším dojíždění. Výskyt objektů druhého bydlení zjistili i v projektu GA ČR.

V mém průzkumu bylo zjištěno, že 87 % amenitních migrantů žilo ve vlastním domě a

průměrná velikost jejich pozemku byla 1 377 m². Z projektu GA ČR zase vyplývá, že více než čtyři pětiny dotázaných měly v území vlastní nemovitost a více než polovina (55 %) si ji koupila. Domácnosti amenitních migrantů byly poměrně vybavené. V mém průzkumu se prokázalo, že mobilní telefon mělo 98 % respondentů, televizi 89 % a automobil 88 %. Podobně na tom byly i výsledky projektu GA ČR, mobilní telefon vlastnilo 97 %, televizi 83 % a automobil 93 % dotazovaných. 75 % domácností bylo v mém průzkumu vybaveno počítačem a 68 % internetem, jeho připojení hodnotili v průměru 3,18 body z 5 možných. Hypotéza, že přes 50 % amenitních migrantů využívá ve svém životě internet a jiné komunikační technologie, nebyla vyvrácena. Že mělo 80 % respondentů počítač a přístup k internetu 73 %, vyšlo v projektu GA ČR. Z jeho šetření bylo také zjištěno, že připojení na internet využívalo 20 – 40 % obyvatel obcí, většinou mladší lidé.

O odstěhování ze současného bydliště neuvažovalo 88 % dotázaných, v projektu GA ČR. Většina (84 %) amenitních migrantů v mém průzkumu vyjadřovala spokojenost s odchodem z minulého bydliště. Svě bývalé bydlení si ponechalo 19 % respondentů, prodalo jej pouze 28 %. Ponechání bývalého bydlení se neprojevovalo jako závislé na vysokoškolském vzdělání. V projektu GA ČR byly výsledky podobné, jedna pětina uvedla, že si bývalé bydlení ponechala a zbavilo se ho 24 % dotázaných. Projekt GA ČR odhalil, že s přechodem do důchodového věku lidé upřednostňují bydlení s dostupnými sociálními službami. Jako hlavní důvod k přesídlení měli amenitní migranti, v mém průzkumu, přírodu (29 %). I obecní zastupitelé, v projektu GA ČR, uváděli jako nejčastější důvod k přestěhování do území kvalitu životního prostředí, samotní respondenti (33 %) pak uvedli jako hlavní důvod kladný vztah ke krajině. Nové bydliště si tedy vybírali s neporušenou přírodou a kvalitním životním prostředím. Že přesídlení má pozitivní vliv na kvalitu jejich života, se v mém průzkumu domnívalo 79 % amenitních migrantů. Zároveň nebyla vyvrácena hypotéza, že alespoň 2/3 amenitních migrantů se domnívají, že amenitní migrace má pozitivní vliv na kvalitu jejich života.

V mém průzkumu by již místní amenitní migranti nalákali další potenciální obyvatele na přírodu, klid s relaxací, cyklistiku, přátelštější obyvatele či kulturu. Obyvatelé měst, v projektu GA ČR uváděli jako potenciální výhodu života na venkově pohodu a klid, atribut přírody i kvalitnější ovzduší. Pro atraktivnost území, zkoumaných v mém průzkumu i v projektu GA ČR, by místní amenitní migranti určitě chtěli zvýšit nabídku pracovních příležitostí. V mém průzkumu by amenitní migranti území dále zatraktivnili vybavením bankomatů, větším množstvím obchodů s lepším sortimentem, lepším osvětlením, lépe by udržovali čistotu měst a zřídili také čističku odpadních vod. Někteří by také zastávali uchování divoké přírody a zlepšení dopravního spojení, to by ocenili i amenitní migranti z projektu GA ČR. Dále se domnívají, že

by bylo užitečné vylepšit infrastrukturu a služby v obci. K problémům venkovských oblastí řadí i pracovně náročný způsob života, nepříjemnosti zimního období nebo například špatnou kanalizaci.

7. ZÁVĚR

Všeobecně se očekává rostoucí zájem o venkovské oblasti a návrat k přírodě. Tím by mohla růst role amenitní migrace, která by mohla přispět k socio-ekonomickému rozvoji venkovských oblastí v České republice.

Snahou mé diplomové práce bylo splnit vytyčený cíl, zjistit předpoklady vzniku amenitní migrace v přírodním parku Česká Kanada. Průzkum prokázal, že amenitní migrace se na území České Kanady vyskytuje. Nejčastěji do území migrovali středoškolsky vzdělaní lidé, ekonomicky málo silní, ve věku 20 – 29 let. Hlavním důvodem, pro který se lidé do této oblasti stěhovali, byla samotná příroda.

Zachovalá příroda, málo narušená civilizačními zásahy a členitý reliéf to je to, čím se může přírodní park Česká Kanada pyšnit. Je to oblast drsnější a přitom romantického rázu, s výraznými přírodními i kulturními hodnotami. Vyskytuje se tam velké množství krásných přírodních útvarů. V území nalezneme i příjemný klid pro relaxaci a odpočinek od městského života.

Na území přírodního parku Česká Kanada je dostatek objektů druhého bydlení. Tyto chaty a chalupy by bylo možné využít jako potenciální základnu pro rozvoj amenitní migrace.

Amenitní migrace není v České republice tolik rozšířeným jevem. Množství nalezených amenitních migrantů v přírodním parku Česká Kanada bylo tedy velmi pozitivním zjištěním. Z toho vyplývá, že Česká Kanada se jeví jako vhodná oblast pro rozvoj a existenci amenitní migrace. Amenitní migranti většinou hledají lepší kvalitu života a toto je alternativní forma k jejich předešlému neustálému cestování. Přestěhování do venkovských oblastí se brání čím dál tím méně lidí a to i díky rozvoji moderních informačních technologií.

Dopady amenitní migrace mohou být v každém území a době různé. Amenitní migranti mohou pozitivně přispívat ke zpomalení vysídlování venkovského prostoru, revitalizací chátrajících objektů v obcích nebo mohou být pro obec určitým typem osvěty. Se svým odlišným životním stylem a vlastními zvyky mohou však narušit tradiční chod života místních obyvatel.

Otázkou je, zda amenitní migrace pro dotazované migranty bude trvalého charakteru, anebo jestli u nich dojde ke zpětné vazbě s návratem do měst. Bývalé bydlení si ponechala 1/5 dotázaných. Ti co si toto bydlení ponechali, ho mohou využít k návratu do bývalého místa bydliště. Pokud by se vrátili zpět do města, mohli by si zanechat svůj nynější domov jako druhé bydlení a eventuálně se do něj například v důchodovém věku znovu přesídlit.

Průzkum vyvrátil polovinu předem stanovených hypotéz. K těm, které nebyly vyvráceny, patřila hypotéza, že amenitní migranti se převážně snaží žít v souladu s přírodou. Další z nevyvrácených hypotéz byla, že přes 50 % amenitních migrantů využívá ve svém životě internet a jiné komunikační technologie. A také hypotéza, že alespoň 2/3 amenitních migrantů se domnívají, že amenitní migrace má pozitivní vliv na kvalitu jejich života, nebyla vyvrácena. Mezi hypotézy, které byly na základě mého výzkumu vyvráceny, patří hypotéza, že druhé bydlení je předstupněm amenitní migrace pro 70 % amenitních migrantů. Další z vyvrácených hypotéz je, že ve skupině amenitních migrantů převažují ekonomicky silní lidé (průměrný měsíční čistý příjem – nad 25 000 Kč). Poslední a též vyvrácenou hypotézou je, že amenitní migrace z 60 % souvisí s cestovním ruchem.

Výzkum zhodnotil fenomén amenitní migrace na dalším, přírodně i historicky kulturně atraktivním místě České republiky. Myslím si, že velké množství oslovených amenitních migrantů v přírodním parku Česká Kanada má dobrou vypovídající hodnotu. Proto se domnívám, že výsledky z této práce lze považovat za průkazné. Amenitní migrace se sice obecně nejvíce vyskytuje v horských nebo zvláště chráněných lokalitách, ale každá lokalita má svá specifika a i zvolené modelové území přírodního parku Česká Kanada má pro tento typ migrace velký krajinně – ekologický potenciál. Protože z průzkumu je zřejmé, že amenitní migranti v oblasti dávají přednost přírodním hodnotám před kulturními, lze předpokládat v území především rozvoj migrace za lepším životním prostředím.

8. SUMMARY

Increasing interest in rural areas and return to the nature is expected. This could increase the role of amenity migration, that could contribute to the socio-economic development of rural areas in the Czech Republic.

The aim of this work was to determine the conditions of amenity migration in a natural park „Czech Canada“. The survey showed, that amenity migration occurs in the Czech Canada. Secondary educated people, economically less powerful, aged 20-29 years mostly migrated to the territory. The main reason why the people migrated to this area was the nature itself.

Czech Canada can take pride in the preserved nature little disturbed by civilization interference and rugged relief. The area of Czech Canada is a rough region with romantic nature, with significant natural and cultural values. There are a lot of beautiful natural formations. We can also find a nice quiet place to relax from city life in the area.

There are plenty of second-home objects in the nature park Czech Canada. These cottages and summer huts could be used as a potential base for the development of the amenity migration.

The amenity migration is not so widespread phenomenon in the Czech Republic. The amount of amenity migrants found in the natural park Czech Canada was a very positive finding. This implies that Czech Canada appears as an area suitable for the development and existence of the amenity migration. Amenity migrants mostly look for a better quality of life, and this is an alternative form of their previous continuous travelling. Less and less people resist to move to rural areas and also because of the development of modern information technology.

Impacts of amenity migration may be different in any area and time. Amenity migrants can positively contribute to the slow displacement of rural places, revitalization of dilapidated buildings in the villages or can be a certain type of education. However, they can disrupt the traditional life of local residents by their different lifestyles and their habits.

The question is whether the amenity migration for interviewed migrants will be permanent or whether they will feedback by returning to cities. One fifth of the respondents retained their former living. The people who retained their former living can use it to return to the former place of residence. If they returned to the city, they leave their current home as a second home and eventually they can move into again, for example at the retirement age.

The survey disproved only a half of predetermined hypotheses. The hypothesis that amenity migrants mostly try to live in harmony with nature has not been refuted. Another

indisputable hypothesis was that over 50 % of amenity migrants use the Internet and other communication technologies in their lives. And the hypothesis that at least two thirds amenity migrants believe that amenity migration has a positive impact on their quality of life has not been refuted, too. Among the hypotheses that were refuted based on my research hypothesis is that second home amenity is a pre-migration for 70 % of amenity migrants. Another hypothesis was refuted, that in a group of amenity migrants dominated economically powerful people (the average monthly net income – over 25 000 CZK). The last and also refuted hypothesis is that amenity migration of 60 % is related to tourism.

The research evaluated the phenomenon of amenity migration in the other, naturally and historically cultural attractive place in the Czech Republic. I think that a large number of interviewed amenity migrants in the national park Czech Canada has a good predicable value. Therefore, I believe that the results of this work can be regarded as conclusive. On the one hand, the amenity migration most generally occurs in mountain or especially protected regions, but on the other hand, each locality has its own specifics and even the selected model area of the park Czech Canada has a large landscape – ecological potential for this type of migration. As the survey showed that amenity migrants prefer the natural values to the cultural, especially the development of the migration for a better environment in the locality can be expected.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) ABRAMSSON, Marianne; BORGEGARD, Lars-Erik; FRANSSON, Urban. *Housing careers - some evidence of a complex concept : Paper Housing in the 21st Century*. Gävle, Sweden : 2000
- 2) BADE, Klaus J. *Evropa v pohybu : Evropské migrace dvou staletí*. 1. vydání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 504 s. ISBN 80-7106-559-5
- 3) BARŠOVÁ, Andrea; BARŠA, Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát : Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2005. 312 s. ISBN 80-210-****-*
- 4) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra. Amenitní migrace jako specifická forma globální migrace obyvatel a její vliv na kvalitu života. *Životné prostredie*. 2005, roč. 39, č. 6, s. 315-318
- 5) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. Amenitní migrace a tourism. In HESKOVÁ, Marie; ŠITTLER, Eduard; DVOŘÁK, Vladimír (eds.). *Reviewed Proceedings + CD ROM of the 10th International Conference : "Tourism, regional development and education, sustainable development and tourism"*. Tábor : University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Agriculture, Department of Travel Trade in Tábor, 2005. 125 p. (17-22). ISBN 80-7040-766-2
- 6) BARTOŠ, Michael, et al. Green Belt : nejdelší systém biotopů v Evropě. *Životné prostredie*. 2006, roč. 40, č. 5, s. 238-242
- 7) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. Amenitní migrace - driving force for rural development? *Agricultural economics and rural development*. 2007, vol. 4, no. 3-4, p. 57-69. ISSN 1841-0375
- 8) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. Amenitní migrace as an example of the environmental migration. In STOJANOV, R.; NOVOSAK, J. (eds.). *Migration and Development : Chapter Three*. Cambridge : Scholar Publishing, 2008. p. 57-74
- 9) BARTOŠ, Michael, et al. Amenitní migrace in the context of landscape : ecology research. *Journal of Landscape Ecology*. 2008a, vol. 1, no. 2, p. 5-21. ISSN 183-2427
- 10) BARTOŠ, Michael, et al. Amenitní migrace - nový globální fenomén ovlivňující tvář krajiny. In *Sborník abstraktů z konference: Krajina v kontextu globálních změn*. Brno : CZ-IALE, LDF MZLU v Brně, 2008b. 1 s. ISBN 978-80-7375-143-2

- 11) BARTOŠ, Michael; KOPP, Jan. Lidé jako stěhovaví ptáci. In NĚMEC, Jan; KOPP, Jan (eds.). *Vodstvo a podnebí v České republice : v souvislosti se změnou klimatu*. Praha : Consult pro Ministerstvo zemědělství ČR, 2009. 255 s. (102-103). ISBN 80-903482-7-0
- 12) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. Motivation and life style of the czech amenity migrants : case study. *European Countryside*. 2009a, no. 3, p. 164-179.
- 13) BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. Amenitní migrace - specifická forma migrace obyvatel. *Auspica*. 2009b, vol. 6, no. 2, p. 103-109. ISSN 1214-4967
- 14) BARTOŠ, Michael, et al. *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky*. Kostelec nad Černými Lesy : Lesnická práce, 2010. 101 s.
- 15) BEGON, Michael; HARPER, John L.; TOWNSEND, Colin R. *Ekologie : jedinci, populace, společenstva*. 1. vydání. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 1997. 952 s. ISBN 80-7067-695-7
- 16) BIČÍK, Ivan. Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku. In BIČÍK, Ivan, et al. *Druhé bydlení v Česku*. 1. vydání. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. s. 25-41. ISBN 80-238-7002-5
- 17) BIČÍK, Ivan; FIALOVÁ, Dana. Šetření rekreačních objektů v zázemí Prahy v letech 1991 - 1997. In BIČÍK, Ivan, et al. *Druhé bydlení v Česku*. 1. vydání. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. s. 72-89. ISBN 80-238-7002-5
- 18) BIČÍK, Ivan, et al. *Druhé bydlení v Česku*. 1. vydání. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. 168 s. ISBN 80-238-7002-5
- 19) BLAŽEK, Bohuslav. S úsměvem idiota proti ideologii. In *Nová přítomnost*. Praha, 2002
- 20) BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5
- 21) BROWN, A.; NEUBERGER, E. *Internal Migration*. New York : Academic Press, 1977
- 22) BROWN, L. Rural community satisfaction and attachment in mass consumer society. *Rural sociology*. 1993, no. 58, p. 387-403
- 23) BUCKLEY, R. *Environmental impacts of ecotourism*. Wallingford, UK : CABI Publishing, 2004

- 24) ČEKAL, Jiří. Důvody migrace obyvatelstva Jižních Čech v devadesátých letech. In HASMAN, Milan; ŘÍHA, Jan; ŠITTLER, Eduard (eds.). *Sborník referátů ze 7. mezinárodní konference na téma "Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství" : díl I.* 1. vydání. Tábor : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2002. 220 s. (125-127). ISBN 80-7040-549-X
- 25) ČERMÁK, Zdeněk. Distinctive Features of migration in the Czech republic as part of the transformation of central European countries. 1999, 12 p. Dostupný z WWW: <<http://popin.natur.cuni.cz/html2/publications/papers/distinct/MIGPOPIN.pdf>>
- 26) ČERMÁK, Zdeněk. Vývoj migrační mobility v devadesátých letech v České republice. In HAMPL, M., et al. *Regionální vývoj : Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie.* Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2001. s. 87-98
- 27) ČERTÍK, Miroslav, et al. *Cestovní ruch - Vývoj, organizace a řízení.* 1. vydání. Praha : OFF, 2001. 352 s. ISBN 80-238-6275-8
- 28) DEMEK, Jaromír; MACKOVČIN, Peter (eds.). *Zeměpisný lexikon ČR : Hory a nížiny.* 2. vydání. Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2006. 582 s. ISBN 80-86064-99-9
- 29) DEMUTH, Andreas. Some Conceptual Thoughts on Migration Research. In AGOZINO, B. (ed.). *Theoretical and Methodological Issues in Migration Research.* Aldershot : Ashgate, 2000
- 30) DRBOHLAV, Dušan. Motivы migrace jako jeden z indikátorů formování geografické struktury organizace společnosti. *Demografie.* 1986, roč. 28, č. 3, s. 202-209
- 31) DRBOHLAV, Dušan. Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt : Alenka v kraji divů. 2003, 16 s. Dostupný z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf>
- 32) DRBOHLAV, Dušan. Integrace imigrantů bez obcí? : Dům stavěný na písku! 2005, 5 s. Dostupný z WWW: <<http://everest.natur.cuni.cz/akce/segregace/publikace/Drbohlav.pdf>>
- 33) DROBNÁ, Daniela; MORÁVKOVÁ, Eva. *Cestovní ruch : pro střední školy a pro veřejnost.* 1. vydání. Praha : Fortuna, 2004. 208 s. ISBN 80-7168-901-7
- 34) DVOŘÁČEK, Petr. *Lexikon měst : do kapsy.* Praha : Levné knihy KMa, 2005. 272 s. ISBN 80-7309-259-7
- 35) FIALOVÁ, Dana. *Transformace druhého bydlení : v zázemí Prahy.* Praha, 2000. 130 s. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální

geografie a regionálního rozvoje

- 36) FIALOVÁ, Dana. Informační základna o územním rozložení objektů individuální rekreace v ČR. In BIČÍK, Ivan, et al. *Druhé bydlení v Česku*. 1. vydání. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. s. 19-24. ISBN 80-238-7002-5
- 37) FIALOVÁ, Dana; MARADA, Miroslav. Chalupářství: Příklad venkovské turistiky. 2002, 3 s.
- 38) FIALOVÁ, Dana. Charakteristika vlastníků druhého bydlení na příkladu Benešovska. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004a. s. 169-176. ISBN 80-86561-15-1
- 39) FIALOVÁ, Dana. Okolnosti podmiňující vznik a vývoj druhého bydlení v Česku. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004b. s. 38-48. ISBN 80-86561-15-1
- 40) FIALOVÁ, Dana; VÁGNER, Jiří. Druhé bydlení v periferních oblastech. In NOVOTNÁ, Marie (ed.). *Problémy periferních oblastí*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2005. s. 74-80. ISBN 80-86561-21-6
- 41) FORET, Miroslav; FORETOVÁ, Věra. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2001. 180 s. ISBN 80-247-0207-X
- 42) FORMAN, Richard T. T.; GODRON, Michel. *Krajinná ekologie*. 1. vydání. Praha : Scademia, 1993. 584 s. ISBN 80-200-0464-5
- 43) FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 120 s. ISBN 80-244-0719-1
- 44) GAISLER, Jiří; ZIMA, Jan. *Zoologie obratlovců*. 2. přepracované vydání. Praha : Academia, 2007. 696 s. ISBN 978-80-200-1484-9
- 45) GLORIOSO, Romella S. Amenity migration in the Šumava bioregion, Czech Republic : Implications for ecological integrity. In GODE, P. M.; PRICE, M. F.; ZIMMERMANN, F. M. (eds.). *Tourism and development in mountain regions*. Oxon, UK : CABI Publishing, CAB International, 1999. p. 275-295
- 46) GLORIOSO, Romella S.; MOSS, Laurence A. G. Amenity Migration to Mountain Regions : Current Knowledge and Strategic Construct for Sustainable Management. *Social Change*. 2007, vol. 37, no. 1, p. 137-161

- 47) GLÜCK, A.; MAGEL, H. *Das Land hat Zukunft*. Munich : J. Jehle Verlag, 1992
- 48) GUTH-JARKOVSKÝ, Jiří. *Turistika : Turistický katechismus*. 1. vyd. Praha : Baset, 2003. 192 s. ISBN 80-86223-99-X
- 49) HÁJEK, Pavel. *Turistický průvodce*. Vimperk (PAPYRUS); České Budějovice (JIH) : PAPYRUS; JIH, 1995. 184 s. ISBN 80-85776-27-8 (PAPYRUS); 80-900351-5-9 (JIH)
- 50) HALLIDAY, J.; COOMBES, M. In search of counterurbanisation : some evidence from Devon on the relationship between patterns of migration and motivation. *Journal of Rural Studies*. 1995, no. 11, p. 433-466
- 51) HASMAN, Milan. K problematice agroturistiky v ČR. In CYRNER, A.; HASMAN, Milan (eds.). *Sborník : příspěvků ze semináře, uspořádaného dne 17.11. 1993 ZF JU obor Ekonomika služeb a cestovního ruchu v Táboře na téma "AKTUÁLNÍ OTÁZKY CESTOVNÍHO RUCHU"*. Tábor : Jihočeská universita, katedra ekonomiky a techniky cestovního ruchu, 1994. 36 s. (34-35)
- 52) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum : Základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha : Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2
- 53) HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Jindřichův Hradec : Fakulta managementu Jihočeské univerzity, 1997. 84 s. ISBN 80-7040-233-4
- 54) HESKOVÁ, Marie, et al. *Analyse des Destinationsmanagements im Fremdenverkehr an Beispielen Österreichs und der Tschechischen Republik*. 1. Ausgabe. Bratislava : Kartprint, 2004. 92 s. ISBN 80-88870-43-7
- 55) HESKOVÁ, Marie, et al. *Cestovní ruch : pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vydání. Praha : Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3
- 56) HLADKÁ, Jitka. *Technika cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 1997. 168 s. ISBN 80-7169-476-2
- 57) HOLEČEK, Milan; MARIOT, Peter; STRÍDA, Miroslav. *Zeměpis cestovního ruchu : učebnice pro hotelové a jiné střední školy, příručka pro průvodce cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : Nakladatelství České geografické společnosti, 1999. 104 s. ISBN 80-86034-39-9
- 58) HORNER, Susan; SWARBROOKE, John. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9
- 59) HRABÁNKOVÁ, Magdalena; HÁJEK, Tomáš. *Management cestovního ruchu*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2002. 82 s. ISBN 80-7040-580-5

- 60) HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vydání - dotisk. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. 128 s. ISBN 80-7079-173-X
- 61) HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. 4. upravené vydání. Praha : IDEA SERVIS, 2002. 176 s. ISBN 80-85970-36-8
- 62) CHÁBERA, Stanislav, et al. *Jižní Čechy : turistický průvodce ČSSR*. 1. vydání. Praha : Olympia, 1986. 381 s.
- 63) CHÁBERA, Stanislav. *Fyzický zeměpis jižních Čech : Přehled geologie, geomorfologie, horopisu a vodopisu*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 1998. 139 s. ISBN 80-7040-218-0
- 64) CHIPENIUK, R. Planning for rural amenity migration. *Plan Canada*. 2005, vol. 45, no. 1, p. 15 - 17
- 65) CHROMÝ, Pavel; SKÁLA, Jan. Kulturně geografické aspekty rozvoje příhraničních periferií : analýza vybraných složek územní identity obyvatelstva Sušicka. *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2, s. 223-246. Dostupný také z WWW: <http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2009/03/gcgs022010_chromy.pdf>
- 66) INDROVÁ, Jarmila, et al. *Cestovní ruch I*. 1. vydání. Praha : Oeconomica, 2004. 114 s. ISBN 80-245-0799-4
- 67) IRVALD, Stanislav, et al. *Geografie cestovního ruchu*. 3. upravené vydání. Plzeň : Západočeská univerzita, 1996. 128 s. ISBN 80-7082-288-0
- 68) JANČÁK, Vít, et al. Sociální kapitál jako faktor rozvoje periferních oblastí : analýza vybraných složek sociálního kapitálu v typově odlišných periferiích Česka. *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2, s. 207-222. Dostupný také z WWW: <http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2009/03/gcgs022010_jancak.pdf>
- 69) JANKŮ, Kateřina. Moderní migrace. Stěhování se zvláštním významem. *Sociální studia*. 2006, č. 1, s. 13-27. ISSN 1214-813X
- 70) JANOTKA, Karel. *Venkovská turistika a agroturistika : Specifické segmenty cestovního ruchu*. Pardubice : Střední odborná škola cestovního ruchu, 1999. 108 s.
- 71) JENKINS, T., et al. Integrated tourism : a conceptual framework. In *Deliverable 1- Supporting and Promoting Integrated Tourism in Europe's Lagging Regions*. 2001. 64 p.
- 72) KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vydání - 4. dotisk. Praha : Karolinum, 2005. 54 s. ISBN 80-246-0222-9

- 73) KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk; VODÁKOVÁ, Alena. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3. přepracované vydání. Praha : Sociologické nakladatelství SLON, 2009. 244 s. ISBN 978-80-7419-012-4
- 74) KALTENBORN, Bjørn P. The Amenity Migrants - Seeking and Sustaining Mountains and Their Cultures. *Mountain Research and Development*. 2007, vol. 27, no. 2, p. 182-183
- 75) KING, Russel. *Atlas lidské migrace*. 1. vydání. Praha : Mladá fronta, 2008. 192 s. ISBN 978-80-204-1706-0 povolení
- 76) KLUFOVÁ, Renata. *Základy demografie*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2008. 228 s. ISBN 978-80-7394-125-3
- 77) KOPP, Jan; NOVOTNÁ, Marie. Metodické přístupy k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci. *Miscellanea Geographica*. 2007, no. 13, p. 175-181
- 78) KOPP, Jan. Kvalita životního prostředí v kontextu migrace obyvatel. 2008, 8 s.
- 79) KOPP, Jan, et al. Krajinně-ekologické faktory amenitní migrace obyvatel na příkladu modelových venkovských krajín České republiky. In PUCHEROVÁ, Z.; VANKOVÁ, V. (eds.). *Problémy ochrany a využívania krajiny : teórie, metódy a aplikácie*. Nitra : Združenie Biosféra, 2009. s. 219-228. ISBN 978-80-9683-9-5
- 80) KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. 1. vydání. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 99 s. ISBN 80-245-0125-2
- 81) KOWALCZYK, A. *Geograficzno-społeczne problemy "drugich domow"*. Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 1994. 179 s.
- 82) KOZÁK, Josef, et al. *Atlas půd České republiky*. 2. vydání - upravené. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. 152 s. ISBN 978-80-213-2008-6
- 83) KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov A - Ž*. 1. vydání - dotisk. Praha : Academia, 2006. 880 s. ISBN 80-200-1415-2
- 84) KUBEŠ, Jan. Prvky územní struktury chataření a jejich typologie. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004. s. 184-200. ISBN 80-86561-15-1
- 85) KUČERA, M. Rekreační objekty v České republice. *Statistika*. 1992, č. 8-9, s. 337-347
- 86) KUČERA, Vladimír. Utečeme na chalupu. *Historie.cs*. 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/textove-prepisy/historie-cs-eu/5073-uteceme-na-chalupu/>>

- 87) KUČEROVÁ, Irah. *Ekonomika : se zaměřením na cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : IDEA SERVIS, konsorcium, 1997. 158 s. ISBN 80-85970-14-7
- 88) KUENTZEL, W. F.; RAMASWAMY, V.M. Tourism and Amenity Migration, a Longitudinal Analysis. *Annals of Tourism Research*. 2005, vol. 32, no. 2, p. 419 - 438
- 89) LEDNICKÝ, Václav. *Využití technických památek v českém cestovním ruchu*. 1. vydání. Ostrava : Vysoká škola báňská, Technická univerzita, Ekonomická fakulta, 2004. 126 s. ISBN 80-248-0611-8
- 90) LIBROVÁ, Hana. *Pestrí a zelení : kapitoly o dobrovolné skromnosti*. 1. vydání. Brno : VERONICE a Hnutí DUHA, 1994. 224 s. ISBN 80-85368-18-8
- 91) LIBROVÁ, Hana. *Vlažní a váhaví : Kapitoly o ekologickém luxusu*. 1. vydání. Brno : Doplněk, 2003. 320 s. ISBN 80-7239-149-6
- 92) LOEFFLER, Roland; STEINICKE, Ernst. Amenity migration in the U. S. Sierra Nevada. *Geographical Review*. 2007, vol. 97, no. 1, p. 67-88.
- 93) LÖW, Jiří; MÍCHAL, Igor. *Krajinný ráz*. 1. vydání. Kostelec nad Černými Lesy : Lesnická práce, 2003. 552 s. ISBN 80-86386-27-9
- 94) MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch : (Vybrané kapitoly)*. 1. vydání. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. 83 s. ISBN 80-7079-443-7
- 95) MALÁ, Vlasta, et al. *Základy cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : Oeconomica, 2002. 100 s. ISBN 80-245-0439-1
- 96) McBURNEY, Neil. *Tourism*. 1st publication. New York: Prentice Hall International, 1996. 100 p. ISBN 0-13-186370-3
- 97) McCARTHY, James. Rural geography : globalizing the countryside. *Progress in Human Geography*. 2008, vol. 32, no. 1, p. 129-137
- 98) McGRANAHAN, D. Natural Amenities Drive Rural Population Change. *Measures of Natural Amenities. Agricultural Economic Report*. 1999, no. (AER781), U. S. Department of Agriculture, 32 p.
- 99) MEJSNAROVÁ, Jitka, et al. Druhé bydlení z pohledu územně plánovací praxe - návštěvnost chatových osad v zázemí Prahy. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004. s. 177-183. ISBN 80-86561-15-1
- 100) MIRVALD, Stanislav, et al. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vydání. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta, 1992. 121 s. ISBN 80-7043-059-1
- 101) MORAVEC, Ivo, et al. *Venkovská turistika : Teoretická východiska a možnosti*.

1. vydání. České Budějovice : Centrum pro komunitní práci, 2006. 106 s. ISBN 80-86902-31-5
- 102) MOSS, Laurence A. G. *Santa Fe, New Mexico, Post-industrial amenity - based economy : Myth or model?*. Edmonton : Alberta Ministry of Economic and Trade & International Cultural Resources Institute, 1987
- 103) MOSS, Laurence A. G. Beyond Tourism : The Amenity Migrants. In MANNERMA, M.; INAYATULLAH, S.; SLAUGHTER, R. (eds.). *Coherence and Chaos in our Uncommon Futures, Visions, Means, Actions*. Turku, Finland : Finland Future Research Centre, Turku School of Economics and Business Administration, 1994. p. 121 - 128
- 104) MOSS, Laurence A. G. (ed.). *Amenity Migrants : seeking and sustaining mountains and their cultures*. Wallingford, UK : CABI Publishing, CAB International, 2006. 336 p. ISBN 0-85199-084-3
- 105) NĚMČANSKÝ, Milan. *Agroturistika*. 1. vydání. Karviná : Slezská univerzita Opava, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 1996. 158 s. ISBN 80-85879-36-0
- 106) NĚMČANSKÝ, Milan. *Odvětví cestovního ruchu : vybrané kapitoly I. díl*. 1. vydání. Karviná : Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, 1999. 278 s. ISBN 80-7248-034-0
- 107) NEPAL, Sanjay K.; CHIPENIUK, Raymond. Mountain Tourism : Toward a Conceptual Framework. *Tourism Geographies*. 2005, vol. 7, no. 3, p. 313-333
- 108) NIESSEN, J., et al. *Migrant integration policy index*. Brussel : British Council and Migration Policy Group, 2007. 26 p.
- 109) NOVOTNÁ, Marie. Prostorová analýza druhého bydlení na příkladu Plzeňského kraje. In *Evropská integrace - česká společnost a krajina : XX. Jubilejní sjezd CGS : sborník*. Ústí nad Labem : Univerzita J. E. Purkyně, 2002. s. 39-40. Dostupné z WWW: <<http://www.kge.zcu.cz/veda/misc/novotna/bydl2/bydl2.pdf>>. ISBN 80-7044-406-1
- 110) ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : IDEA SERVIS, konsorcium, 1999. 248 s. ISBN 80-85970-27-9
- 111) OVERVAG, K.; SKJEGGEDAL, T. Land-use planning and management for second homes and tourism development in a mountain district : Ringebu, Norway. In MOSS, Laurence A. G.; GLORIOSO, Romella S.; KRAUSE, A. (eds). *Understanding and managing Amenity - led migration in mountain regions*. Banff, Canada : Proceedings of the Mountain Culture at the Banff Centre, 2008. p. 195 - 203
- 112) PAPÁČEK, Miroslav, et al. *Zoologie*. 3. upravené vydání. Praha : Scientia, 2000. 288 s. ISBN 80-7183-23-0

- 113) PÁSKOVÁ, Martina; ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch : výkladový slovník*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. 448 s.
- 114) PATTON, M. Q. *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. London : Sage Publications Inc., 2001
- 115) PAVLÍK, Zdeněk; RYCHTAŘÍKOVÁ, Jitka; ŠUBRTOVÁ, Alena. *Základy demografie*. 1. vydání. Praha : Academia, 1986. 736 s.
- 116) PERLIK, Manfred. Differentiated regional development in mountain areas resulting from global change : Theoretical and empirical implications for understanding amenity-seeking behaviour. In MOSS, Laurence A. G.; GLORIOSO, Romella S.; KRAUSE, A. (eds.). *Understanding and managing Amenity-led migration in mountain regions*. Banff, Canada : Proceedings of the Mountain Culture at the Banff Centre, 2008. p. 75-83
- 117) PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : IDEA SERVIS, konsorcium, 1999. 108 s. ISBN 80-85970-29-5
- 118) PODHORSKÝ, Marek. *Jihočeský kraj : Jindřichohradecko*. [s.l.] : Freytag & berndt, 2007. 20 s. ISBN 80-7316-180-X
- 119) PRICE, M. F.; MOSS, Laurence A. G.; WILLIAMS, P. W. Tourism and amenity migration. In MESSERLI, B., IVES, J. D. (eds.): *Mountains of the Word : A Global Priority*. London : The Partheon Publishing Group, 1997. p. 249 - 280
- 120) PRICE, M. F. (ed.). *Conservation and Sustainable Development in Mountain Areas*. Gland, Switzerland : Mountain Initiative Taskforce, IUCN, 2004
- 121) PTÁČEK, Pavel; TOUŠEK, Václav; POLÁŠEK, Vladimír. Regionální aspekty vnitřní migrace v České republice. In XXXVII. konference ČDS. Olomouc : ČSÚ, 2007. s. 207-223. Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/\\$File/vladimir_polasek1.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/$File/vladimir_polasek1.pdf)>
- 122) RAJCHARD, Josef; KINDLMANN, Pavel; BALOUNOVÁ, Zuzana. *Ekologie II : Biotické faktory - populace, základní modely populační dynamiky, společenstva, potravní řetězce*. 1. vydání. České Budějovice : Kopp, 2002. 120 s. ISBN 80-7232-190-0
- 123) ROSYPAL, Stanislav, et al. *Přehled biologie*. 3. vydání. Praha : Scientia, 1998. 644 s. ISBN 80-7183-110-7
- 124) ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vydání. Praha : CODEX Bohemia, 1997. 352 s. ISBN 80-85963-43-4
- 125) RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch*. 1. vydání - dotisk. Brno : B.I.B.S., 2005. 68 s. ISBN 80-86575-92-6

- 126) SAYADI, S., et al. Public preferences for landscape features : The case of agricultural landscape in mountainous Mediterranean areas. *Land Use Policy* 26, 2009, p. 17-31
- 127) SOCHŮRKOVÁ, Iva. *Migrace obyvatelstva v Jihomoravském kraji s důrazem na období po roce 1989*. Brno, 2007. 42 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta
- 128) SRB, Vladimír. *Tisíc let obyvatelstva českých zemí*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 1998. 308 s. ISBN 80-246-0712-3
- 129) SRB, Vladimír. Vnitřní stěhování 1991 - 1997 podle důvodů migrace. *Urbanismus a územní rozvoj*. 1999, č. 3, s. 8-13. Dostupný také z WWW: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/1999/1999-03/03_migrace.pdf>
- 130) STEINICKE, E. The effect of amenity migration on ethnic minorities in the Alps. In MOSS, Laurence A. G.; GLORIOSO, Romella S.; KRAUSE, A. (eds.). *Understanding and managing Amenity-led migration in mountain regions*. Banff, Canada : Proceedings of the Mountain Culture at the Banff Centre, 2008. p. 151-159
- 131) STEWART, Susan I. Amenity Migration. In LUFT, K.; MacDONALD, S. (eds.). *Shaping the Future : 5th Outdoor Recreation & Tourism Trends Symposium*. Lansing : Michigan State University, 2002. p. 369-378
- 132) STOJANOV, Robert. The environmentally-induced migration in China. In STOJANOV, Robert; NOVOSÁK, J. (eds.). *Migration, development and environment : Migration process from the perspective of environmental change and development approach at the beginning of the 21th century*. Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2008. p. 117-173
- 133) STOJANOV, Robert; KAVANOVÁ, Klára. Migrace obyvatel v kontextu environmentálních změn. *Geografické rozhledy*. 2009, 5, s. 28-29.
- 134) STŘÍBRNÁ, Marie. *Ekonomická efektivita podnikání v agroturistice*. Praha : Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1997. 32 s. ISBN 80-86153-36-3
- 135) STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1. vydání. Praha : Profi Press, 2005. 68 s. ISBN 80-86726-14-2
- 136) SUNEGA, Petr; ČERMÁK, Daniel; VAJDOVÁ, Zdenka. *Dráhy bydlení v ČR 1960 – 2001: Minulá, současná a budoucí stěhování občanů ČR ve výzkumu postojů k bydlení. Závěrečná zpráva projektu GA AV ČR, číslo grantu S7028004 „Sociální aspekty bydlení českých domácností a jejich proměna v období transformace ve světle srovnání se situací v zemích*. 2002. 87 s. Dostupné z WWW: <http://seb.soc.cas.cz/publikace_download/publikace/sp02_5.pdf>

- 137) ŠKODOVÁ PARMOVÁ, Dagmar. *Agroturistika*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2007. 92 s. ISBN 978-80-7394-009-6
- 138) ŠTĚPÁNEK, Vít; KOPAČKA, Ludvík; ŠÍP, Jiří. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 2001. 230 s. ISBN 80-246-0172-9
- 139) TOMÁŠEK, Milan. *Půdy České republiky*. 4. vydání. Praha : Česká geologická služba, 2007. 68 s. ISBN 978-80-7075-688-1
- 140) TOWNSEND, Colin R.; BEGON, Michael; HARPER, John L. *Základy ekologie*. 1. české vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 508 s. ISBN 978-80-244-2478-1
- 141) TRNKOVÁ, Olga, et al. *Územní a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1993. 95 s. ISBN 80-7079-123-3
- 142) TRYPESOVÁ, Petra. Chalupářská subkultura v Albrechticích v Jizerských horách : (1950 - 1989). In VANÍČKOVÁ, Vladimíra. *Sborník Archivu Ministerstva vnitra*. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, odbor archivní a spisové služby, 2004. 344 s. (125-152). ISSN 1214-4274. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/oabs/sbornik/2004/sbornik2.pdf>>.
- 143) TRÍČÁTNÍK, Jan. *Geografie cestovního ruchu České republiky I.* 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 1996. 72 s. ISBN 80-7040-196-6
- 144) ULMANN, E. L. Amenities as factor in regional growth. *Geographical review*. 1954, vol. 44, no. 1, p. 119-132
- 145) VÁGNER, Jiří. *Geografické aspekty druhého bydlení v Česku*. Praha, 1999. 201 s. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
- 146) VÁGNER, Jiří. Vývoj druhého bydlení v Česku. In BIČÍK, Ivan, et al. *Druhé bydlení v Česku*. 1. vydání. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. s. 42-54. ISBN 80-238-7002-5
- 147) VÁGNER, Jiří. Druhé bydlení jako objekt geografického výzkumu. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004a. s. 20-25. ISBN 80-86561-15-1
- 148) VÁGNER, Jiří. Druhé bydlení v zahraničí : možnosti srovnání. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha :

- Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004b. s. 26-37. ISBN 80-86561-15-1
- 149) VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana. Prostorové rozmístění druhého bydlení v Česku : základní charakteristiky. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004. s. 49-56. ISBN 80-86561-15-1
- 150) VÁGNER, Jiří; PROCHÁZKA, Petr. Vývoj českého trampingu a budování trampských osad. In VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004. s. 58-69. ISBN 80-86561-15-1
- 151) VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana, et al. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2004. 334 s. ISBN 80-86561-15-1
- 152) van DAM, Frank; HEINS, Saskia; ELBERSEN, Berien S. Lay discourses of the rural and stated and revealed preferences for rural living. *Some evidence of the existence of a rural idyll in the Netherlands*. Journal of Rural Studies, 2002, no. 18, p. 461-476
- 153) VANĚČEK, Drahoš. *Technika cestovního ruchu*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská universita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 1994. 132 s.
- 154) VANĚČEK, Drahoš. *Agroturistika*. 1. vydání. České Budějovice : Jihočeská universita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 1997. 168 s. ISBN 80-7040-222-9
- 155) VANĚČKOVÁ, Anna. *Komise pro udržitelný rozvoj (CSD) - Migrace : Model OSN - XV. ročník*. Praha : Asociace pro mezinárodní otázky, 2009. 8 s.
- 156) VAŠKO, Martin. *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. 1. vydání. Praha : Oeconomica, 2002. 96 s. ISBN 80-245-0445-6
- 157) VLČEK, Vladimír (ed.). *Vodní toky a nádrže : Zeměpisný lexikon ČSR*. 1. vydání. Praha : Academia, 1984. 316 s.
- 158) VYSTOUPIL, Jiří, et al. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. [s.l.] : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. 160 s. ISBN 80-239-7256-1
- 159) ZACHYSTALOVÁ, Daniela. Aktuální otázky rozvoje cestovního ruchu v České republice. In kolektív. *VIII. medzinárodná konferencia o cestovnom ruchu na tému STRATÉGIE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V KRAJINÁCH STREDNEJ EURÓPY : zborník prednášok z konferencie*. 1. vydání. Banská Bystrica : Dom techniky ZSVTS, 2001. 226 s. (17-22). ISBN 80-230-0162

WWW STRÁNKY

- 160) *Česká Kanada* [online]. [2011-03-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.rudolec.cz/kanad-cz.html>>
- 161) *Český statistický úřad JIHOČESKÝ KRAJ* [online]. [2011-03-21]. Dostupný z WWW:
<<http://www.cbudejovice.czso.cz/>>
- 162) *Demografie* [online]. [2011-01-17]. Dostupný z WWW:
<http://www.demografie.info/?cz_migrate>
- 163) *Introduction to migration : What is migration?* [online]. [2011-01-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio1812.net/introduction-migration-what-migration>>
- 164) *Matějovec – apartmánový dům* [online]. [2011-03-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.matejovec.cz/kanada.html>>
- 165) *Novadomus – turistický informační portál* [online]. [2011-03-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.novadomus.cz/ckanada.php>>
- 166) *Podpora sociálně - integračních politik a služeb* [online]. [2011-01-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.epolis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=6>>
- 167) *ournavigator.cz* [online]. [2011-03-18]. Dostupný z WWW:
<<http://www.tournavigator.cz/tk/ujh/>>
- 168) *turistik.cz* [online]. [2011-03-18]. Dostupný z WWW:
<<http://pruvodce.turistik.cz/hadi-vrch.htm>>
- 169) *360stupnu.cz* [online]. [2011-03-18]. Dostupný z WWW:
<<http://www.360stupnu.cz/fotobanka-panoramaticke-fotografie.html>>

MAPOVÉ PODKLADY

- 170) GARP HK, s.r.o.. *Dačice: brána Podjíví, Slavonice: renesanční perla : plán města*. Hradec Králové : GARP HK, s.r.o., [200-?]
- 171) GARP HK, s.r.o.. *Jindřichohradecko : plán města*. Hradec Králové : GARP HK, s.r.o., 2007
- 172) Geodezie Brno, a.s.. *Atlas turistických map České republiky 1 : 75 000 : list 90 - Česká Kanada*. 1. vydání. Brno : Geodezie Brno, a.s., 1998
- 173) Kartografie Praha, a.s.. *Jindřichohradecko, Česká Kanada : cykloturistická mapa 1 : 70 000*. 1. vydání. Praha : Kartografie Praha, a.s., 2004. ISBN 80-7011-808-3
- 174) Klub českých turistů Praha. *Česká Kanada a Slavonicko : soubor turistických map 1 : 50 000*. 2. vydání. Mělník : ROSY, Rohlík a syn, 2000. ISBN 80-85999-27-7

OSTATNÍ PODKLADY

- 175) GARP HK, s.r.o.. *Dačice : Nová Bystřice, Slavonice, Studená, Český Rudolec* [propagační brožura]. Hradec Králové : GARP HK, s.r.o., 2002
- 176) *NAŘÍZENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE* ze dne 6. dubna 2004 o přírodním parku Česká Kanada. Česká republika. 2004. Dostupný z WWW: <http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=3606...0>
- 177) *Nová Bystřice* [propagační brožura]. Informační středisko Nová Bystřice. MCU s.r.o., 2007. 20 s.
- 178) *Výletní cíle* [propagační brožura]. Freytag a berndt, 2004

10. PŘÍLOHY

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Plán města Slavonice
- Příloha č. 2: Plán města Nová Bystřice
- Příloha č. 3: Plán města Kunžak
- Příloha č. 4: Mapa chráněných území České republiky
- Příloha č. 5: Frankenbergovy městské a venkovské protiklady
- Příloha č. 6: Dotazník pro amenitní migranty
- Příloha č. 7: CD s odpověďmi z dotazníků

▪ Příloha č. 1: Plán města Slavonice

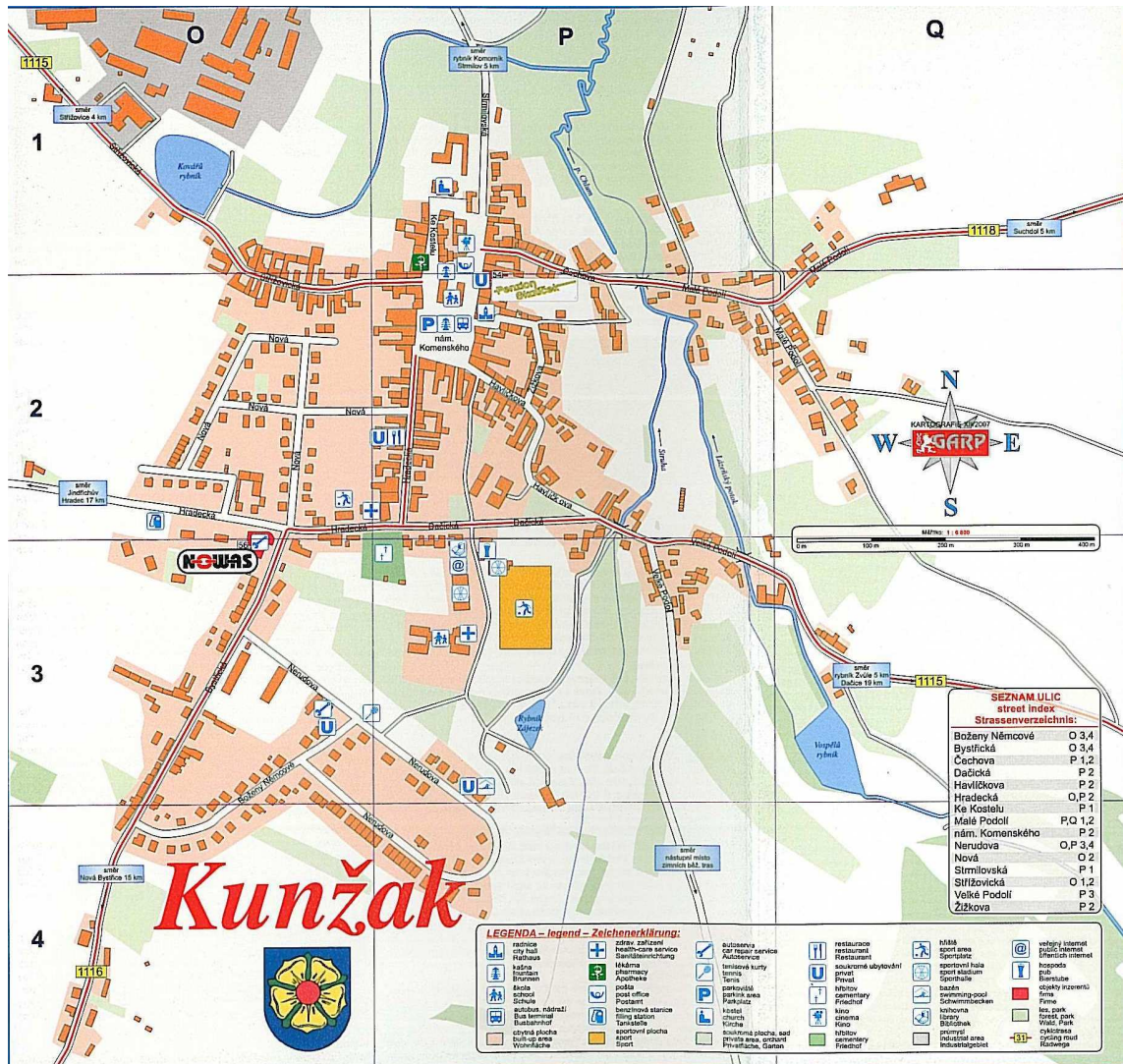
Zdroj: GARP HK, s.r.o., [200-?]

▪ Příloha č. 2: Plán města Nová Bystrice

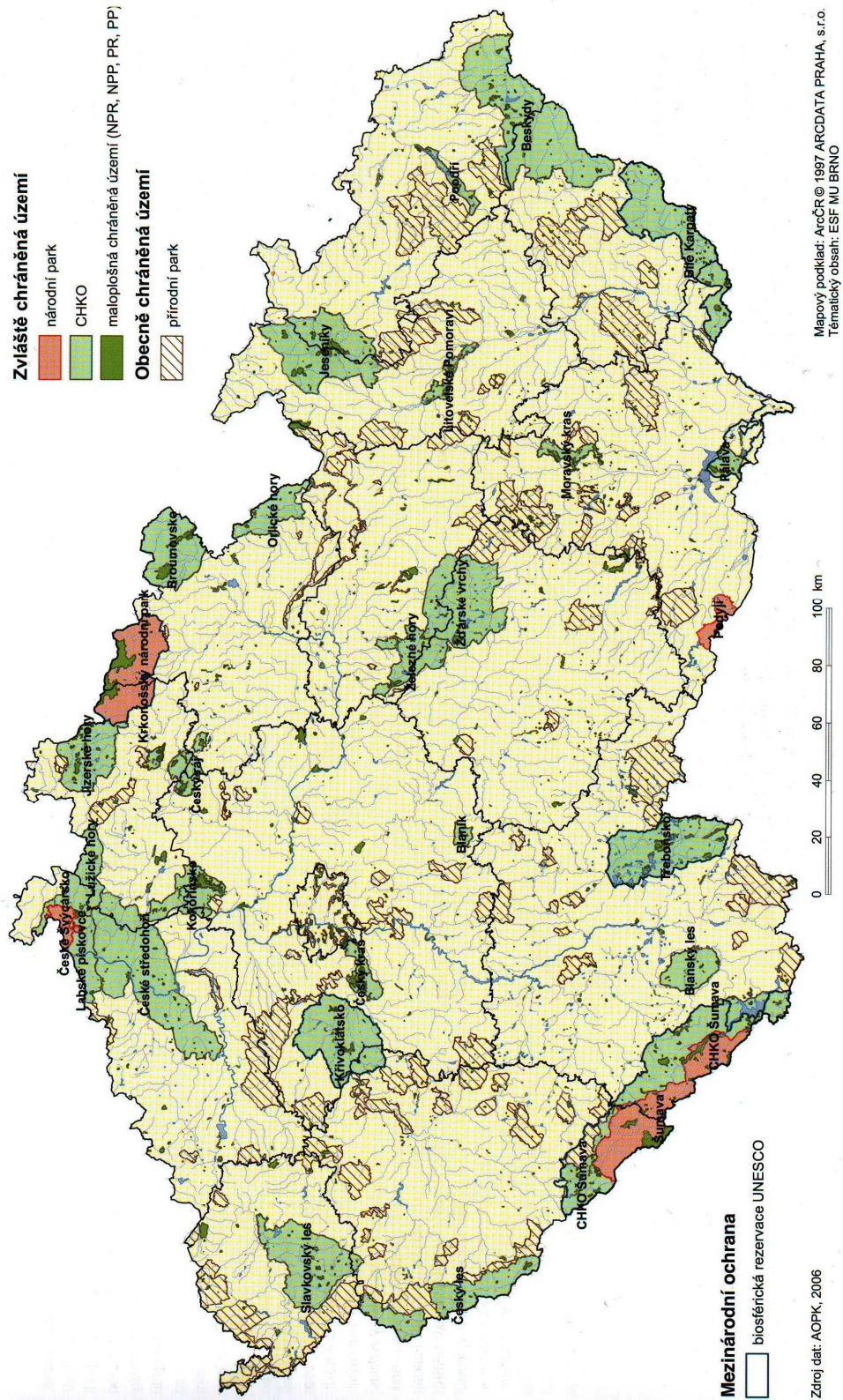
Zdroj: Nová Bystrice [propagační brožura], 2007

▪ Příloha č. 3: Plán města Kunžak

Zdroj: GARP HK, s.r.o., 2007

▪ Příloha č. 4: Mapa chráněných území České republiky

Mapový podklad: ArcCR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
 Tematický obsah: ESF MU BRNO

Zdroj dat: AOPK, 2006

Zdroj: VYSTOUPIL et al., 2006

- Příloha č. 5: Frankenbergovy městské a venkovské protiklady

Rysy venkovské společnosti	Rysy městské společnosti
Komunita.	Společnost lidí.
Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s málo rolemi, ale rozmanitými.	Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s mnoha překrývajícími se rolemi.
Různé společenské role plní jedna osoba.	Různé společenské role plní různí lidé.
Jednoduchá ekonomika.	Rozmanitá ekonomika.
Malá dělba práce,	Velká specializovanost pracovních sil.
Připisované postavení.	Dosažené postavení.
Vzdělání podle dosaženého postavení.	Postavení odvozené od vzdělání.
Přijetí role ve společnosti.	Angažovanost pro dosažení role ve společnosti.
Kompaktní síť vztahů.	Volná síť vztahů.
Lidé, kteří se zde narodili a vyrůstali.	Kosmopolité.
Ekonomická kategorie je jednou z několika kategorií.	Ekonomická třída je hlavní kategorií
Stmelování společnosti.	Segregace.
Integrace do pracovního prostředí.	Odloučení od pracovního prostředí.

Zdroj: MORAVEC et al., 2006

▪ Příloha č. 6: Dotazník pro amenitní migranty

u následujících otázek: doplňte

1) Jak se jmenuje obec, ve které v České Kanadě bydlíte?

.....

2) Odkud jste se do České Kanady přistěhoval?
(obec a kraj)

.....

3) Jak dlouhou dobu zde již bydlíte?

.....

**u následujících otázek: vyberte odpověď
z daných možností a označte ji
(jedna možná odpověď)**

4) Jezdíváte sem dřív?

- ano
 ne

5) Měl(a) jste zde původně druhé bydlení?

- ano
 ne

6) Jste spokojeni se svým rozhodnutím, že jste odešli z minulého bydliště?

- ano
 ne
 nevím

7) Myslíte si, že informace o území pro veřejnost jsou dostatečné?

- vynikající
 dobrá
 uspokojivá
 nedostačující

8) Obsahuje infocentrum Vašeho mikroregionu dostatek informačního materiálu o České Kanadě?

- ano
 ne
 nemohu posoudit, nechodím tam
 nemáme infocentrum
 nevím o jeho existenci

9) Myslíte, že má Vaše přesídlení pozitivní vliv na kvalitu Vašeho života?

- ano
 ne
 nevím

10) Myslíte, že se snažíte žít v souladu s přírodou?

- ano
 většinou ano
 občas ano
 ne
 nevím

11) Jak si myslíte, že se v průběhu posledních let mění v dané lokalitě životní prostředí?

- k lepšímu
 na stejné úrovni
 k horšímu
 nevím
 bydlím zde krátce, nemohu posoudit

**u následujících otázek: vyberte odpověď
z daných možností a označte ji
(více možných odpovědí)**

12) Kde jste získali první informace o území?

- dovolená
 pracovní příležitost
 internet
 cestovní kancelář
 média- reklama (TV, tisk, rádio, ...)
 průvodce, mapy
 turistické prospekty, letáky
 od známých, přátel, příbuzných
 vyrostl(a) jsem zde
 jiná odpověď:

13) Jaký byl důvod Vašeho přesídlení do České Kanady?

- příroda
- historie území
- kulturní vyžití (festivaly, ...)
- měl jsem zde nemovitost
- přátelé
- osobní vazba (vzpomínky, ...)
- reliéf terénu
- jiná odpověď:

u následujících otázek: vyberte odpověď z daných možností a označte ji (jedna možná odpověď)

14) Charakter Vašeho bydlení?

- vlastní chata
- vlastní dům
- vlastní byt
- pronajatý byt
- jiná odpověď:

15) Jaké máte připojení na komunikaci?

- umístění při silnici
- asfaltová příjezdová cesta
- zpevněná příjezdová cesta
- nezpevněná příjezdová cesta
- nepřístupná cesta dvoustopým dopravním prostředkům
- jiná odpověď:

u následujících otázek: vyberte odpověď z daných možností a označte ji (více možných odpovědí)

16) Máte v místě Vašeho bydlení toto technické vybavení?

- vodovod
- kanalizace
- elektřina
- plyn
- telefon (pevná linka)

17) Co obsahuje vybavenost Vaší domácnosti?

- automobil
- PC
- internet
- TV
- mobilní telefon
- satelit
- myčka nádobí
- mikrovlnná trouba

u následujících otázek: vyberte odpověď a pokud odpovíte kladně vysvětlete

18) Dojíždíte někam za prací?

- ano
- ne

pokud ano- jak daleko (km) / kam?:

19) Myslíte si, že jsou lidé, kteří se přestěhovali (většinou z měst) pro Českou Kanadu přínosem?

- ano
- ne
- nevím

pokud ano- jak ?:

20) Domníváte se, že České Kanada je vhodné místo pro trvalé přistěhování?

- ano
- ne
- nevím

pokud ano- proč?:

21) Víte o někom ve vašem okolí, kdo se přistěhoval ze stejných důvodů jako Vy?

- ano
- ne

pokud ano- stýkáte se s ním a kde bydlí?:

22) Jste nějak zapojen(a) do místní samosprávy?

- ano
- ne

pokud ano- jak?:

23) Jste nějak zapojen(a) do spolkové nebo zájmové činnosti v místě Vašeho bydliště?

- ano
 ne

pokud ano- jak?:

u následujících otázek: udělují se body od 1...5 bodů
(1- nejméně, nejhorší; 5-nejvíce, nejlepší)

24) Jak jste spokojen(a) se zdejší vybaveností obce?

- technická vybavenost
 dopravní dostupnost
 pokrytí signálem mobilních operátorů
 přístup na internet
 sociální vybavenost
 zdravotní vybavenost
 ostatní služby

u následujících otázek: odpovězte vlastními slovy

25) Na co byste nalákali další potencionální obyvatele do toho území?

26) Které podmínky by se měly zlepšit, aby území bylo pro ně atraktivnější?

u následujících otázek: vyberte odpověď z daných možností a označte ji (jedna možná odpověď)

27) Jakého jste pohlaví?

- ženské
 mužské

u následujících otázek: doplňte

28) Jaký je váš věk?

.....

29) Počet členů v domácnosti?

.....

z toho děti do 18 let

30) Jak velký máte pozemek? (odhad)

.....

31) Jaké je Vaše zaměstnání- profese?

.....

u následujících otázek: vyberte odpověď z daných možností a označte ji (jedna možná odpověď)

32) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

- základní
 vyučen
 středoškolské
 vyšší odborné
 vysokoškolské

33) Jaký je váš průměrný měsíční čistý příjem?

- do 15 000 Kč
 15 000 – 25 000 Kč
 25 000 – 35 000 Kč
 nad 35 000 Kč

34) Co jste udělali s Vaším bývalým bydlením?

- nechali jste si ho
 prodali jste ho
 přenechali dětem
 jiná odpověď:

- Příloha č. 7: CD s odpověďmi z dotazníků

